

R O M A N

MÜSTEAR YAŞAMAK

Adayi Can

MÜSTEAR YAŞAMAK

HÜDAYİ CAN

1973 yılında Denizli'nin Çameli ilçesine bağlı, Kolak köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Daha sonra Denizli ve İstanbul'da yatılı okullarda okudu. 1990 yılında Kabataş Erkek Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl girdiği M. Ü. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü 1994 yılında bitirdi. Mezuniyet sonrası yurtiçinde ve yurtdışında değişik okullarda öğretmenlik yaptı. Hâlen Türkmenistan'da, Uluslararası Türkmen-Türk Üniversitesi, Türk-Türkmen Dilleri ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi. Evli ve iki çocuk babası.

Eserleri

Dağlı Düşler, (şiir, İstanbul, 2002)

Aynalar, Pencereler ve Elmalar, (hikâye, İstanbul, 2002)

Pratik Türkçe Öğretim Teknikleri, (İstanbul, 2003; Ercan Taşdemir ve Nesrin Bilkan'la)

Firuze; Cama Vuran Kelebek, (roman, İstanbul, 2005)

Türkmenceden çevirdiği kitaplardan bazıları

İlyas Amangeldi'den; "Üç Noktadan Biri" (roman, İstanbul, 2001)

"Kalır Dudaklarda Şarkımız" (deneme, İstanbul, 2003)

Hıdır Amangeldi'den; "Kör Kuyu" (roman, İstanbul, 2002)

"Gören Kim Görünen Kim" (roman, İstanbul, 2006)

Ahmet Halmırat'tan; "Arafat Dağı" (hikâye, İstanbul, 2003)

Gurbandurdı Geldiyev'den; "Düşte Devam Ediyor" (şiir, Ankara, 2004, Gurbandurdı Geldiyev'le)

MÜSTEAR
YAŞAMAK

HÜDAYİ CAN

MÜSTEAR YAŞAMAK

Copyright © Sütun Yayınları, 2010

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör

Kalender YILDIZ

Görsel Yönetmen

Engin ÇİFTÇİ

Kapak

İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni

Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN

978-975-9089-86-3

Yayın Numarası

80

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7

Gaziemir/İZMİR

Tel: (0232) 252 20 96

Aralık 2010

Genel Dağıtım

Gökkuşluğu Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi

Mahmutbey/İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Sütun Yayınları

Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1

34696 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78

www.sutun yayinlari.com

...

bir gökkuşuğu istiaresi var, güzelim
bir şehir istiaresi
bir havuz istiaresi belki
ve bir “ben” istiaresi “biz” de eriyen
evet... bu bir hayat istiaresidir

...ve evet ben
müstear mekânlarda
müstear vakitlerle sınırlandırılmış
müstear bir hayatı yaşıyorum

...

demem o ki güzelim,
benim adım müstear değil
ben, müstear yaşıyorum...

Dağlı Düşler'den

[1]

16 Ağustos

S evgili Yağmur,

Mektubun beni ziyadesiyle sevindirdi. Bu yazdan sonra gerçekten de güzel bir diyalog için sağlam temeller atmayı başardığımızı düşünüyordum ama yine de böyle sıcak ve erken bir mektup beklemiyordum. Demek beni şaşırtmak için daha ben İstanbul'dan çıkmadan göndermişsin mektubu. Aşkabat'a varınca beni mektubunla karşılamak istemişsin. Eski günleri hatırladım mektubunu alınca. Belki annen bahsetmiş belki de bahsetmemiştir, eskiden iyi mektuplaşmış biz. Gerçi telefonla konuşmak, “net”ten haberleşmek gibi imkânlarımız yoktu o zamanlar. Şimdi bakıyorum da iyi ki de yokmuş, diyorum. Gecikmiş mektuplar alırdık çoğu zaman. Ama önemli olan o mektuplarda yazan havadisler değil, yazılanların gerisinde sıcak bir yüreğin çarptığını bilmektir. İnan yine de öyledir. Yoksa İstanbul'da hava nasılmış, Kolak'ta kuzular doğmuş mu, evimizin önündeki badem ilk çiçeklerini açmış mı... bütün bunların bir bilgi olarak ne önemi olabilir ki... ama bunlar öyle bilgilerdir ki haddizatında, içten paylaşıldıkları takdirde zamanın ve mekânın

soğuk mesafelerini ısıtırlar. Sıcak bir hâle sarar etrafını, bu, sevginin hâlesidir.

Serde öğretmenlik var. Biraz konuşmaya başlasam işi hemen akıl satmaya, ders vermeye götürüyorum. Yine hemen öyle mi oldu bilmem. Fakültede bir hocamız vardı: “Yolda çenebaz bir adam mı gördünüz, bilin ki öğretmendir.” derdi. “Her gün saatlerce konuşmaktan çenesi gevşemiştir. Yıllar geçtikçe manavı, bakkalı, büyüğü, küçüğü öğrencisi gibi görmeye başlar.” derdi. O zaman güler geçerdik. Şimdi, hocanın bir haklılık payı varmış diyorum. Bir de sözünü dinlemedik mi okuduklerini okumadık mı beddua ederdi. “Allah sizi öğretmen etsin.” derdi. Hocayı çok kızdırmış olmalıyım ki duası kabul olmuş. Şükürler olsun... Bu bir parantezdi Yağmurcuğum, işte kapattım.

Mektuplarımda yer yer öğretmenliğim nüksederse, kırka birkaç kalmış yaşıma, üniversitede okurken mahallenin çocuklarına verdiğim dersleri de sayarsak, yirmi yılı aşmış meslek hayatımın çenemde yaptığı tahribata ver.

Senin de bahsettiğin ve bir parça hatırladığımı söylediğin gibi delikanlılık devrimizde annenle çok sıkı fıkıydık. Çocukluğumuzdaysa yapışık ikizler gibiydik. Çevredekiler, benim büyük olduğumu çok bilmezdi, annenden bahsederken “ablan” derlerdi. Ben de her zaman düzeltip durmazdım. Bilinçaltım biraz önceki delikanlı kelimesini, bilerek bazı gerçekleri tahrif etmek için kullandı sanırım. İşin doğrusu gençliğimizde demek daha doğru olurdu ama gençliğimizde sözünü kullanmaktan nedense biraz korkuyorum. Çünkü

söze gençliğimizde diye başlarsam o günlerin geride kaldığını, şimdi ister istemez başka bir yaş kategorisi içinde değerlendirilmem gerektiğini tescillemiş olduğumdan korkuyorum. Sonra aramıza nasıl bir kara kedi girdiğini anlayamadığını söylüyorsun. Bunu ben de anlayabilmiş değilim. Kimsenin anlayabileceğini de sanıyorum.

Rahmetli Arif Nihat'ın Zağra Müftüsü'nün mersiyesinden mülhem dediği gibi: “Sonra bilmem ne oldu baht-ı siyah / Hâcil u hacil kıldı bizi.” diyebilirim ancak. Sonra belki: “Ser-nigûn oldu tahtımız Tanrım!” diye inleyebilirim bir de. Bahta çatmanın çıkmaz sokak olduğunu çok iyi biliyorum. Bu konuda çok şey söylenebilir ama işte nasıl olduysa oldu, bir muhalif rüzgâr mı esti ne düşünce paletinde farklı renklere düştük. Farklı koyu renkler aramızda perde oldu uzunca bir zaman dilimi. Sonra zamanın yağmuru altında renklerimiz soldu. Pastelleşen renklerimiz birbirine uyabilir, aynı elbisede, aynı örtüde kullanılabilir hâle geldi. Bu solma işi iyidir belki ama birçok konuda olduğu gibi bu konuda da emin değilim. Bizim nesille sizin nesli karşılaştırmaya çalışıyorum. Bazen daha şanslı olduğunuzu düşünüyorum bazen de şanssız olduğunuzu. Zaman adlı müfessir her şeyi o kadar beklemediğim tarzda yorumluyor ki gelecek hakkında hiç tahminde bulunmamanın en doğrusu olduğunu anladım sonunda. Şanslı olmak, şanssız olmak meselesine gelince bir taraftan, genç de olsanız bizim gibi koyu renklerinize olmadığı için daha uyumlu buluyorum sizin nesli, bir taraftan da acaba bizim maruz kaldığımız asit yağmuruna maruz kalırsa bunlar, zaten açık

olan renklerini tamamen kaybederler mi diye endişelenmekten alamıyorum kendimi. Aslında ne renksizleşmenin ne olduğundan eminim ne de iyi mi kötü mü bir şey olduğundan. Yine de renksizlik, yavanlığı çağırıştırıyor bana. Renksizliğin bir de saydamlık boyutu var ki o, hayatın anlamı gibi gelir zaman zaman dayına. O açıdan bakarsak bu renk meselesi hakkında çok şey söylemek gerek. Ama bu ilk mektupta değil elbette. Zannetme ki seni hemen yazdığına yazacağına pişman edeceğim. Renkler güzel bir konu aslında. Üzerinde gevezelik etmeye değer. Lisede, ortaokulda, fiziğin nasıldı, resim dersi gördün mü, bilemiyorum. Müfredat o kadar çabuk değişiyor ki burada Türkiye'den gelme, senin yaşında öğrenciler var, bazen onlarla konuşuyorum, şunu gördünüz mü, bunu biliyor musunuz diyorum, yüzüme boş boş bakıyorlar. Sen mutlaka renklerin ilişkilerini biliyorsun az çok, renkle ışığın ilişkisi nedir, hangi renkle hangi rengi karıştırırsak ne olur, bir fikrin vardır. Edebiyat birde okuduğuna göre henüz Haşim'i, en azından üniversitede, okumamış olmalısınız ama öyle de olsa Haşim'in renklerini de biliyordur. Renkler hakkında bana ilginç gelen noktalardan birisi, cismin yuttuğu birçok rengi değil de geri çevirdiği rengi göstermesidir, daha doğrusu o renkte görünmesi. Yer yer acaba annenin koyu kırmızısı aslında onun içine sindiremediği yanından, dayının çığ yeşili onun içselleştiremediği ka- buğundan mı ibaretti diye çok düşünmüşümdür.

Geride bıraktığım kırka yakın yıl bana, birçok şeyin görüldüğü gibi olmadığını öğretti. Bir de aslında hiçbir şeyi planlayamadığımızı. Geçenlerde bir televizyon

dizisinin tanıtımını gördüm. Vuruldu. İki cepheyi temsil eden iki kahraman satranç oynuyor. Sonra daha yukarıdan alıyorlar kareyi. Satranç oynayan iki adamın satranç tahtasında bir karede oturduğu görülüyor. Sonra kare genişliyor, o insanlar gözden kayboluyor. Kim düşündüyse çok güzel düşünmüş. Bir yandan hayat, bir yandan bütün planlar, akıl erdiremediğimiz daha büyük bir planın küçücük parçaları olmalı sadece. Bu açıdan bakarsak bütünü kavramak mümkün değil. Gerekmiyor da zaten. Bizden istenmemiş çünkü. Niyet sağlamsa, nazar sağlamsa tamam.

Annenin niyeti hep çok sağlamdı. Nazarı hakkında aynı rahatlıkla konuşamayacağım ama bazen çok ince meseleleri tüm incelikleriyle ortaya çıkaran bir bakışı da vardı...

Mektubunda o kadar yücelttiğin gitmek meselesi var bir de. Gitmek bazen kaçmak olur, bazen sürgün olur. Her gitmek, “yol oğlu” kılmaz insanı. Her yolculuk da hicret değildir dolayısıyla. O beraber kalacağın ablanın anlattığı niyet hadisini çok iyi okumak lazım, senin de üstünde durduğun gibi hicrettir o hadiste söz konusu edilen.

Her giden gitmiyordur aslında, her göç hicret değildir. Göçmek fiilinin bir de yıkılmak manası var malum. Sonra her kalana yerinde kalmıştır diyemeyiz. Bu belki her konuda böyledir. Kendini mütevazı göstermeye çalışan adam; ne kadar mahviyetkâr ne alçak gönüllü adam dedirtmek için çalışan ve dedirten adamla gerçek mütevazı olanı ayırabilir miyiz her zaman. Bazı kalpler vardır, taşradan mukassi görünen

meyhane gibidir. Onun gerçek mahiyetini bilmek için derinliği hakkında konuşabilmek için yakınına gelmek, dalgıç olup derinliklerine açılmak gerektir.

Bu mektup gerçekten çok havada kaldı. Ayakları yere basmayan düşünce kırıntılarını hayal bulutları üstünde servis ettim işte. Eskiden de iki selam arası hava durumundan ibaret mektuplar yazardık köye.

Şimdilik daha fazla uzatmamak için kesiyorum...

Geldik işte. Valizleri açtık açmasına ama daha iyice yerleşebildiğimi söyleyemem. İnsanoğlu bir kere geçici olarak da olsa yerleşik hayata geçmeyegörsün, o kadar çok eşya birikiyor ki. Yeni okulunun lojmanına göçerken beni en çok şaşırtan şey, ayakkabılarımın bir koca çantayı doldurması oldu. Birkaç yılın içinde bu kadar lüzumsuz ve işlevsiz eşya nasıl birikiyor şaşarsın. İşin daha şaşılası yanı da aslında şöyle doğru düzgün bir ayakkabımın bulunmaması. Neyse, bir dahaki mektupta gündelik hayatımdan filan daha uzun bahsedeceğim. Belki yarın tekrar yazarım belki de yarınki programım yoğun olduğu için yarından sonraya kalır. Şimdilik sağlıklıyla kal güzel yeğenim.

Bir de klasik soru vardı mektubunda: “Yolculuğunuz nasıl geçti?”

Malum meseleler yüzünden bileti açık almıştım biliyorsun, uçaklar da hep doluymuş dediklerine göre. Çarşamba günü yine havaalanına gittik. Yine boş yer yoktu. Var olan birkaç boş yere de ailesiyle gelen arkadaşları yerleştirdik. Biz yine mahzun mahzun geri dönmeye hazırlanırken oradaki görevli amir: “Bu arkadaşlar geçen sefer de gelip geri dönmüşlerdi.”

diyerek bizi geçirdi. Uçakların acil durumlarda yönetici vs. için ayrılmış birkaç koltuğu olurmuş meğer. Orada geldik. Biz havaalanından çıkıp Aşkabat'taki okula gelinceye kadar akşam oldu. Akşam, uluslararasına açık telefon müdür odasında olduğu için, ne teyzelere ne de annenle sana haber verebildim. Sabah, Türkiye saatiyle sekiz buçuk dokuz sularında, telefon ettim. Köyle konuştum. Siz, sanırım dışarıdaydınız.

Bu arada yazım seni hayal kırıklığına uğrattıysa kusuruma bakma. Hayatta maalesef üç basit şeyi öğrenemedim. Şimdiden sonra da öğrenebileceğimi sanmıyorum. Bunlardan biri kalem tutmaktır. Kalem doğru tutamadığım için yazım çirkin ve okunaksız olur. İkincisi kaşık tutmaktır. Yemek yerken sofraya ve üzerime dökerim. Üçüncüsü de düzgün yürümektir. Birazcık yağmur yağsa belime kadar çamura batırım.

Lokman

[2]

20 Ağustos

S evgili Yağmur,

Hayatımız yavaş yavaş yeni bir düzene giriyor. Yeni lojmana alıyoruz. Tabii, yine de ufak tefek problemler çıkmıyor değil. Mesela su şebekesi berbat, borular çürümüş, dün tamirci çağırdım, hocam şurasını değiştirsem burası patlar, burasını değiştirsem şurası sızdırır, iyisi mi hepsini yenilemek, diyor. Bu işlerden sorumlu arkadaş şimdilik burada olmadığından net bir şey söyleyemedik. Şimdilik damlayan yerlere çanak çömlek koyarak idare ediyoruz. Bunun gibi günlük problemler içinde mekânla ünsiyetimizi arttırıyoruz işte. Zaten bir eve alışmak, bir şehre alışmak dahası bir ülkeye alışmak bu tip küçük problemlerine çözüm araya araya o mekâna katılmakla ilgili bir şey sanırım. İster istemez küçük de olsa her bir problemi bizim de problemimiz olan mekânlar bizim mekânlarımız oluyor zamanla. Sonra etle tırnak gibi bir bütün oluyor mekânla insan, ayrılışların acı vermesi bundan olsa gerek. Eskiden ömür boyu köyden çıkmayan kadınlar olurmuş bizim oralarda. Onlara hayranlık duyduğum çok olmuştur. Her yerini

taş taş, çalı çalı bildikleri bir dünyada gerçek ev sahibi rahatlığıyla özgürce yaşamış olmalılar. Bazı insanlar, dünyada da böyle rahat yaşıyorlar, onları çok kıskanırım. Benim gibiler ise hep tedirgin her yerde tedirgin. Bir de bu alışmaların en ciddisi en yaygını ve en tehlikelisi, dünyaya alışmak çünkü ayrılışların en çok acı vereni o.

...

“Müstear yaşamak” düşüncesinin nasıl bir şey olduğunu anlatmak isterim tabi. Ama bu çok önemli bir düşünce benim için. Bir hayal, bir proje, bir ülkü. Onun için hemen geçiştirmek istemem. Yirmi yıldan fazla kafamda evirip çevirdiğim bu düşüncüyü siyak ve sibakıyla yani kendi kontakısı içinde vermek isterim. Mektubunda: “Hani yazmak isteyip de hep ertelediğin hep daha da olgunlaşmasını beklediğin bir roman konusu varmış ya onu biraz açar mısın?” demişsin. Evet, öyle bir projem, daha doğrusu hayalim vardı. Hayatımın eseri olacaktı güya. Hatta ne hikmetse otuz beş yaşında başlayıp kırk yaşında bitirmeyi hayal ediyordum. Ama hayaller de planlar da vehim gibi vesvese gibi bir şey; korktukça, ciddiye aldıkça şişiyorlar. Sonra bir de bakıyorsun, başta masum bir hayal olarak başlamış düşünce korkudan mevhum bir varlık kazanmış âdeta. Yanına bile yaklaştırmıyor. Gerçekleştirilince mevhum varlığının kaybolacağını biliyor çünkü. Yarına attığımız bugüne ait işler, ertelediğimiz hayaller, bir de bakmışsın etrafımızı saran, ruhumuzu sıkıştıran bir canavar olmuş zamanla.

Senin üniversite sınavına hazırlanırken tanıştığın ablalar gibi ağabeylerle ben, lisede okurken tanışmıştım. Dönem ortasında büyük şehrin büyük bir okuluna nakledilmiştim. İlk olarak derslere değil de akşam etüdüne girmiştım. Ekim ortalarıydı sanırım. Taşralı çekingenliğiyle girdim etüt yapılan sınıfa. Daha önceki okullarımın aksine etütler de okul binasında yapılıyordu. Sınıfın sol tarafında baştan ikinci ya da üçüncü sırada tek başına oturan bir arkadaş vardı. “Oturabilir miyim?” dedim. Buyur etti. Siirtli, sanırım Arap asıllı bir arkadaştı. Yatsı namazı için yurdun mescidine gidince orada da rastladım aynı arkadaş. Sonra sınıftan başka bir arkadaşla bir gün bana bir hemşehrimden bahsettiler. Üniversiteden arkadaşlarıyla Beşiktaş’ta oturuyorlarmış, Boğaziçi’nde okuyorlarmış. Benimle tanıştırdılar, “Oo, demek o meşhur Lokman sensin.” dedi. Bu, hoşuma gitmişti o an. Sanırım birkaç ay sonra sordum bu meşhurluk meselesini, meşhur tanınmış demek, biz de tanıştığımızı göre demek sen benim için meşhursun, dedi. O gün hayatımda ilk ve son kez maydanozlu yumurta yedim. Sanırım evde sadece maydanoz ve yumurta vardı. Ama benim için ilginç ve hoş bir lezzetti. Sonradan çok çorbalarını içtim o ağabeylerin. Hemşehrim Murat Ağabey’in birçok misafiri olurdu. Üniversiteden hemşehrileri de gelirdi. Envai çeşit pilavlar, maklubeler pişerdi mutfakta. Bizim için ise sadece ayakkabımızı çıkarıp çıplak ayakla halıya basabileceğimiz bir ev ortamı bile çok şeye değerdi.

Daha önce farklı ortamlarda tanıdığım üniversite öğrencilerine benzemiyordu bu ağabeyler. Evleri

de öyle bildik bekâr evleri gibi değildi. Sadelik içinde bir zarafet vardı. Sonra aradan kaç zaman geçmişti bilmiyorum. Murat Ağabey'e sık sık misafirliğe gelen bir ağabeyin kaldığı yurda gittik. Orada da aynı zarafet vardı. Benim o zamana kadar kaldığım yurtların hiçbirine benzemiyordu bu yurt. Girişte ayakkabılar çıkarılıyordu bir kere. Her yer duvardan duvara mavi halılarla döşenmişti. Ranzalar, hatta dolaplar ahşaptı. Evlerinin de yurtlarının da zarafeti vardı. Duvardaki çağlayan resimleri sanki serinliğiyle sadece odayı değil gönlümüzü de doldurmuştu. Sonra orada videoda ilk kez bir büyük insanın sohbetini dinledim. Onun konuşma yaptığı odada da yurttaki resme benzer, iç açıcı bir resim vardı. Elbette çok güzel, çok şaşırtıcı şeyler dinledim o gün. Ama sonra hiç unutamadığım, aradan geçen o kadar zamana rağmen hâlâ aklımdan çıkmayan düşünceler, duygular da vardı, o konuşmada. Gideceksiniz, diyordu. En büyük fedakârlıklarla insanlara hizmet edeceksiniz, sonra yaptığınız iyilikleri, fedakârlıkları unutacaksınız, sonra unuttuğunuzu da unutacaksınız. Bu, müthiş bir şeydi. Aklım almıyordu. Hadi fedakârlık neyse de unutmak insanın elinde olan bir şey miydi ki, hele unuttuğunu unutmak...

İşte sevimli yeğenim, “müstear yaşamak” aslında bir bakıma bu unutanların ve unuttuğunu unutanların, bu yolda gayret gösterenlerin hayatlarından toplanan kırıntılarla oluşturulacak bir anıt olmalıydı.

Şairlerin söylemek isteyip de söyleyemedikleri, ifade yeteneklerinin tavana vurup daha ileri gidemediğini düşündükleri bir eşik var sanırım. Mesela Fuzulî:

“Ben o nağmeden müteheyyicim ki yoktur ihtimali terennümün” diyor. Akif: “Ağlarım ağlatamam, his-sederim söyleyemem/Dili bağlı kalbimin bundan ne kadar bîzârım.” diye kârisinden âdeta özür diliyor. Orhan Veli de: “Bir yer var biliyorum/Her şeyi söylemek mümkün /Epeyce yaklaştım duyuyorum/Anlatamıyorum.” diye aczini itiraf ediyor. Onların anlatamadıklarını ben nasıl anlatabilirdim? İşte senin de gördüğün gibi çevresinde dönüp duruyorum da diyeceğimi diyemiyorum bir türlü. Yıllarca hayalini kurup durdum böyle bir eserin. Şunu anlatmalı, bunu anlatmalı diye aklımın bir köşesine not aldığım olaylar, biriktirdiğim, belki sonradan bir kısmını unuttuğum yaşantılar da oldu. Ama bir türlü oturup yazmaya başlayacak cesareti bulamadım kendimde.

Ben, yıllardan beri Türkçe öğretmenliği yapsam da bir edebiyatçı bile değilim. Tamam, yazıcılığın diploması olmuyor. Ama bu da bir teselli işte. Belki de benim yazamayışımın bir başka sebebi vardır. Dağlar dibinden görülmez biliyorsun. Erciyes’i görenler bunu iyi bilir. Ama daha iyisi dağlara yukarıdan bakabilmektir. Ancak Ağrı Dağı’nı uçaktan görünce anlayabildim aslında dağ denilen şeyin neye benzediğini. Bizim oralarda hep tepeler vardır, bir tepeden çıkarsın başka tepe vardır. Aslında dağ o tepelerin toplamıdır ama dağ içinden görülmez. Dağ içinden döne döne giderken kıvrılan yollarla Halil Kuli’nin dediği gibi: “Dağların ardından dağlar görünür.” hep. Küçük hayretlerle hayalinde bir yapbozu tamamlamaya çalışır durursun. Bazen bunu düşündüm. Şöyle memlekete gitsem aradan üç beş yıl geçse, unutanlara, unutmayı

unutanlara uzaktan bakma fırsatı bulsam belki yazabilirim “müstear yaşamak”ı diye düşündüm.

Artık böyle bir hayalin de hayalden öte geçebileceğini sanmıyorum. Ama sen benim gibi değilsin. Hafızamda topladığım vaka parçacıklarını, zihnimde yoğunlaşan dolaşık düşünce keleplerini sana aktarabilirsem kim bilir belki sen, doğru dürüst bir şey yazabilirsin. Bana gönderdiğin mektuptan, yazın gösterdiğin denemelerden bu ışığı aldığım için söylüyorum. Biz öğretmenler bileği taşı gibiyizdir, bıçakları keskinleştiririz ama kendimizde böyle bir özellik yoktur. Biraz da gurmeler ya da bir arkadaşın ifadesiyle çeşnicibaşılar gibiyizdir. Kendimiz güzel yemek yapamasak da hangi yemeğin güzel olduğunu anlarız, sonra bundan yola çıkarak hangi yemeği yapan aşçının ileride ne tür yemekler katabileceğini tahmin edebiliriz.

Sanırım öğle yemeği saatinin gelmesi, midemin sinyallerinin beynimi zorlaması konuyu bulandıracak. İyisi mi şimdilik keseyim.

...

Son olarak seninle ilgili nasıl bir görüntüyle döndüğümü sormuşsun. Bu da gerçekten zor bir soru olmuş Yağmur. Senin bir görüntün vardı zaten kafamda. Ama aradan o kadar uzun süre geçince bu çocuk görüntüsü biraz silikleşmiş belki biraz da idealize edilmişti. Bu yaz gördüğüm, konuştuğum Yağmur ise üniversitede okuyacak bir genç kız, derin meseleler müzakere eden bir entelektüeldi.

O restoranda yüzünü ilk gördüğümde sanki ışıktan bir peçenin ardındaydın. Bana biraz annenin sen

yaşlardaki yüzünü hatırlattı. Daha fazlası vardı ama babandan aldığım bazı çizgiler mi, içinde bulunduğum arkadaşların insi bağ mı bilemeyeceğim. Yüzün çevre- ne aydınlık çiseliyordu. Sonra daha yakından tanıştık, konuştuk işte. İmgen çocuk safiyeti ve uçarılığıyla ve fakat biraz da büyüklere, okumuşlara yaraşır mesuli- yet duygusuyla tamamlandı. Hayat karşısında, içinde de kendine bir tanım bulmuşluğun, kendini adlan- dırmışlığın rahatlığı hissediliyordu üstünde. Bana da kafamdaki çocuk Yağmur'un görünümünü güncelle- mek düşmüştü artık. İşte böyle özetle...

Ha, bu arada bu yıl o kadar Osmanlıca, Uygurca falan belge okumak, çözmeye çalışmak yetmiyormuş gibi sana bir de benim yazımı çözme işi çıkardığımın farkındayım. Okuyamadığın yeri boş ver. O kısımlar önemli değildir. Boşlukları kendi hayalinden çıkardı- ğın iyi niyetlerle, hüsnüzanlarla doldur yeter.

Allah'a ısmarladık. Herkese selam, özellikle de Zü- lal Hanım'a.

Lokman

[3]

27 Ağustos

Sevgili Yağmur,

Bu mektubu, bu yıl vazife yapacağım okulun bahçesinde yazıyorum.

Sabah namazından sonra bahçeye çıkıp biraz Kur'an, biraz da risale okudum. Şu anda çiçekler, ağaçlar ve kuş sesleri arasında seninle konuşuyorum.

Okulumuzun bulunduğu şehir, Aşkabat'a otobüsle yarım saatlik mesafede. Küçük bir şehir, küçük bir okul. Arkadaşlar cana yakın. Buradakilerin tabiriyle büyük şehrin nimetlerine yakın, stresinden uzak bir yer. Belki de benim "kûşe-i uzlet"im olur. Buradan postaneden bağlatmak suretiyle telefon görüşmesi yapıyormuş. Aşkabat'ta doğrudan görüştüğümüz bir telefon hattımız vardı.

Bunlar, bugünün havadisleriydi Yağmur, şimdi dünün havadisleriyle devam ediyorum.

O yıllarda yani lise ikide ve üçte, ağabeylerin kaldığı eve giderken, orada bir tas sıcak çorba içerken bir şeyi fark ettim. Çevremdeki birçok insan, onlar hakkında ileri geri konuşuyordu. Sanırım bir üniversiteli olarak

bir evde kalmaya başladığın zaman senin kulağına da aynı söylentiler gelmiştir. Şucu, bucu diyorlardı. Onlar ise sadece hizmet diyor, başka şey demiyorlardı. Eleştirenlerle ağabeyleri mukayese ediyordum. Bunu yapabiliyordum çünkü ben de daha o yaşta az buçuk okumuş biriydim. Birikimim şimdiki birçok üniversite mezunundan daha iyiydi sanırım. Eleştirenler laf yaparken onlar iş yapıyorlardı. Ne Murat Ağabey'in ne de ev arkadaşlarının lafla lakırdıyla, partiyle patırtıyla işleri vardı. Varsa yoksa hizmetleri vardı. Mahallenin çocuğuna hizmet, okuldan arkadaşlarına hizmet, çevredeki bakkala, berbere hizmet. Onlara ille de bir şeyci denecekse belki en uygun sıfat "hizmetçi" olurdu.

Sonra kimi öğrenci evlerinde yaşça biraz büyük bazı ağabeylere vakıf dendiğine şahit oldum. Vakıf Ağabey, şu ağabey vakıfmış, falan... Vakıf arazi, vakıf bina tamam da hiç insanın da "vakfı" olur mu diyeceksin, olurmuş. Belki şimdilerde kullanılmıyordur bu tabir. Oralarda ne var yok pek bilemiyorum. Ama bu insanlar kendilerini insanlık adına vakfetmişlerdi. Kendi nefisleri adına kendilerinden istifade edemezlerdi mesela. Kendileri adına hayatlarını planlayamazlardı. Sonra bir gün Murat Ağabey sabah dersinde "Altıncı Söz"ü okudu. Derse o kadar kaptırdı ki kendini, zaten kendisine ait olmayan çiftliği üzerinde tüm tasarruf hakkını devreden adamın kazançlarını, ayak direyen adamın kayıplarını anlatırken yüzde yüz inanmasa bu meseleye ve nefisine bunu tamamen kabul ettirmiş olmasa böyle anlatamazdı, dedim kendi kendime. Sonra baktım dersten kopmuş, Murat Ağabey'in heyecanlarına kaptırılmışım kendimi. Çoğu zaman öyle olurdu

zaten, getirdiği mantıklı açıklamalar, ikna tarzı bir yana sadece bu adam, bu derece inanarak anlattığı için bile her dediğine inanabilirim, diye düşünürdüm.

Lise ikiden üçe geçmiş, az çok İstanbul'da kendi başıma gezmeye alışmış, okulun girdisini çıktısını öğrenmişim artık. Bu arada komşu sınıflardan, artık üst sınıfımız yoktu ama alt sınıflardan da samimiyet kurduğum arkadaşlar vardı. Yan sınıftan Muşlu bir arkadaşla içtiğimiz su ayrı gitmiyordu. Tamer nerede, Lokman orada; Lokman nerede, Tamer orada. Hatta dış görünüşümüz birbirimize hiç benzemese de her zaman beraber gezdiğimiz için bizi yakından tanımayanlar isimlerimizi karıştırıyorlardı bazen. Benimle Lokman'a selam gönderiyorlardı mesela. Tamer'e, Tamer nasıl bugünlerde, diyorlardı. Zamanla Tamer'in de üniversiteli ağabeylerin kaldığı bir eve gelip gittiğini öğrendim. Artık sık sık onlardan konuşuyorduk. Ben habire Murat Ağabeyimi anlatıyordum. Tamer, Abdullah Ağabeyisini anlatıyordu. Ne kadar da birbirine benziyordu bu ağabeyler. Oturuşları kalkışları, okuyuşları, gülüşleri falan neyse de -zaten oradaki ağabeylerin hepsi birbirine benziyordu bir bakıma- gözlerinin kaşlarının, boylarının poslarının da birbirine benzemesi şaşırtıcıydı. O iki ağabeyin aslında aynı adam olduğunu yıllar sonra tevafuk eseri öğrenecektim. Meğer ağabey "müstear" yaşıyormuş. Bu müstear kelimesinde çok iş var Yağmur. Sözlükte şöyle diyor: "İğreti olarak alınan, takma." "İstiare" kelimesiyle de aynı kökten geliyor. İstiare, biliyorsun edebî ifadede bir şeyin yerine başka bir şeyi koymak demek.

Müstear ad kullanan adam, kendi hayatının ödünç bir hayat olduğunu biliyordu bir kere. İsmi “a” değil “b” de olabilirdi pekâlâ. Sonra kendisi kendine ait değildi. Allah, geçici bir süre kullanmamız için canımızı malımızı vermiş ve rızası karşılığında tekrar kendisine satmamızı istiyordu. Müstear kelimesinin bu çağrışımlarını uzun yılların gözlemleriyle pekiştirdim. Sonra bir de en az on beş günde bir okumamız talep edilen metinde geçen “...kevser-i Kur’ânî’den süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için bir buz parçası nevindeki şahsiyetini ve enâniyetini o havuz içine atıp eriten...” ifadesi vardı. Buz parçası hükümündeki benlik nasıl biz havuzu içinde erir. Elbette öncelikle benliğinden sıyrılması gerektir. Bunun için de adlardan soyunmak. Sufilerin hırkaları, abaları gibi iğreti adlar giyinmek gerektir belki. Belki sıfatlardan da sıyrılmak kendini olabildiğince renksizleştirmek gerektir çünkü önemli olan adlar değil fiillerdir. Fiilleri yaparken ben adına değil, erimiş benlerden müteşekkil biz havuzu adına yapmak gerektir. Aslında bu biz havuzunun aynasında tecelli eden “o” mânâsını layığıyla gösterebilmektir maksat. Ama işin o kadarını herkes anlar mı bilinmez. Havuzda benlik gösterip aynaya kesafet düşürmemek de yeterlidir belki aynaya kesafet düşürüp yansımada yanlış kırılmalara sebep olmamak da bir erdem sayılabilir yerine göre.

Bir ara Murat Ağabey beni çanta gibi gittiği yere götürmeye başladı. Çevredeki esnafı dolaşılıyor, bir bardak çaylarını içiyorduk. Ağabey sohbet ediyordu. Fakir çocuklar, yurtlar için yardımda bulunuyordu esnaf ağabeyler. İçlerinde bir ayağı hâlâ Anadolu’da,

köylerinin ağzıyla konuşan samimi amcalar da vardı, enderun terbiyesi mi görmüş dedirten köklü İstanbul ailelerinden gelen kibar işadamları da. Ama hepsi de yapılan işlere kendi işlerinden fazla sahip çıkıyor, hocaya talebeye cidden hürmet ediyorlardı. Hâli vakti yerinde koca koca adamlar, bizi ayakta karşılıyor, nereye oturtacaklarını bilemiyorlar, sonra kapıya kadar uğurluyorlar, daha sık gelmemiz için adeta yalvarıyorlardı. Hepsine karşı derin bir minnet ve hayranlık duygusuyla doluyordu içim. Mesela bir Tunç Ağabey vardı. Ağabey dediysek kırk kırk beş yaşlarındaydı belki. O zamanki yaşımla otobüste görsem yer verir: “Buyur amca.” derdim. Doğu’dan bir şehirdenmiş sanırım. Ailesi küçük yaşta İstanbul’a gelmiş. Makine mühendisi, işi gücü yerinde, kurulu düzeni var. Ama öğretmen gördü mü içi gidiyordu mübareğin. Kaç kere bu meseleleri daha erken öğrenseydim de öğretmen olsaydım keşke, dediğine şahit oldum. Kendisi de çok öğretmenden daha fazla insana derdini anlatıyordu aslında. Çevresi genişti. Bir hizmet varsa, işi gücü yanında çalışanlara bırakır, koşardı. Bazen hizmet için taşraya çıkar üç gün, dört gün dönmezdi.

Bu hamur çok su götürür denildiği gibi bu havuza çok kelimeler dökülebiliriz daha. Ama hepsi birden olmaz. Aynaya kesafet vermemek gerektiği gibi tahayyüle de kesafet vermemek gerek. Ta sindirme güçlüğü çekmesin. “Müstear yaşamak” derken temelde böyle hayatlar ve tahayyül kırıntıları vardı işte Yağmurcum. Bu, büyük bir düşüncedir. Büyük bir projedir aynı zamanda.

Bölük pörçük ve intizamsız yazıyorum. Kendimi çağrışımlara kaptırmış durumdayım. Beni merak etmeyin siz. Bu ülkede yeni değilim. Aklım -inşallah- başımda. Ayaklarım üstünde durabildiğimi sanıyorum. Aramızda mesafeler olsa da gönüller bir.

Bu arada yeni değilim, deyince gündelik haberlerden bahsedeyim biraz. Bugün okula iki öğretmen arkadaş geldi. Onlar yeni işte. Mustafa daha önce iki üç yıl değişik yerlerde çalışmış bir bilgisayarçı, Suat ise yeni mezun bir biyoloji öğretmeni. Onlarla yemekhanenin önündeki çardağın altına attığımız masanın başında epey lafladık. Bu çardağın çevresi bizim köyde sabahıye çiçeği denilen otsu bir çiçekle çevrili. Üstü asmayla kaplı. Üzüm çubukları genç de olsa tek tük salkımlar parlıyor üzerimizde. Çiçeklerin moru bordosu borular hâlinde açılıyor. Yazın yakıcı güneşinin etkisiyle olacak yer yer yaprakları kavrulmuş. Bu kavruk yapraklar erken bir sonbahar hüznü dolduruyor kalbime. Arkadaşların yeniliklerinde, coşkularında kendi dünümü görüyorum. Kendi dünümü görmek bugünümün hüznün vericiliğini arttırmaktan başka şeye yaramıyor. İkisini bir odaya yerleştiriyoruz. Hâllerinden memnunlar. Güle güle otursunlar. Onlar için her şey yeni. Her şey ilginç. Yapmayacaklarını tahmin etsem de günlük tutmalarını tavsiye ediyorum. Bir ülkede yeniyseniz her şey ilginç gelir. O anki bakışı tesbit etmek güzel bir şey olsa gerek. Aradan yıllar geçiyor, sonra hiçbir şeyde tazelik ışıltısı kalmıyor. Âdet ve alışkanlık tozuyla örtülüyor her parlak görüntü. İşte belki de tam bunun için lazım yer değişikliği. Ama işin bir başka yanı da var. Bazı şeylerin eskisi makbul. Bizim üniversitede bir hocamız

vardı. “Üç şeyin eskisi makbul, nedir onlar?” diye sordu. Birincisini o tarakta bezimiz olmasa da hemen tahmin ettik, şarap. Sonra ikincisini de bulduk; dost. Üçüncüsünü bilemedik. Zaten hoca da bilemeyeceğimizi bildiği için bu soruyu sormuştu: havlu. Evet, havlunun eskisi daha iyi kurularmış. İnsan bir yerde uzun süre kaldı mı, bir yandan havluları eskirken bir yandan kullanmadığı eski ayakkabıları artarken bir yandan da dostları eskiyor. Dostun da eskisi makbul işte. Zamanın eleğinden geçeni makbul.

Biz öğretmenler bir aile gibiyiz burada. Belki bir yerleşim yerinde aynı memleketten az sayıda insan olmanın da etkisi vardır bunda, ama başka unsurlar öne çıkıyor bence. Mesela Cemil Meriç’in bahsettiği aynı kitaplara eğilmiş olmanın getirdiği ruh akrabalığı. Arkadaşların neye nasıl baktığını, hangi hassasiyetlerle beslendiklerini az çok tahmin edebilmenin verdiği moral konfor.

Fazla dağıtmayayım. Arkadaşlardan bahsedecektim aslında. Mustafa daha önce de hep sınıf öğretmenliği yapmış. Daha çok yukarı sınıflarla ilgilenmiş. Suat’ın öğretmenlikte ilk yılı. Ama onun da eğitimcilik tecrübesi var. Mahallesinde iyi staj yapmış. Genelde öğrenciler hakkında konuştuk. Öğrencileri henüz ben de pek tanımıyorum tabi. Ama çevrenin genel öğrenci profilini biliyorum az çok. Ne de olsa yıllardır bu memlekette havlu eskitmişliğim, köyleri şehirleri gezmişliğim var.

Şimdilik hoşça kal, tatlı çocuk.

Muhabbetle...

Dayın Lokman

[4]

1 Eylül

Sevgili Yağmur,

Bugün resmen okula başladık. Burada her yıl 1 Eylül'de okullar açılır, ister çarşamba olsun, ister salı. Kısa bir resmi tören yaptık, sonra öğrencileri sınıflara alıp biraz sohbet ettik. Pazartesi eğitim öğretimi gerçek mânâsıyla başlıyoruz. Bu arada hazırlıklar tamamlanacak, odalar, laboratuvarlar vs... gözden geçirilecek ve buna benzer şeyler... Daha önce Türk arkadaşlarla epey muhabbet etmiştik. Bugün Türkmen muallimlerle de iyi bir lafladık. Onlar da kafa dengi, hoş arkadaşlar. Havalar birkaç gün öncesine göre iyice. Sıcaklar yine devam ediyor ama eski gücü kırıldı. Ben günlük programımı yapıyor, sonra roman falan okuyorum. Yurttan havadisler bu kadar.

İç âlemime gelince biraz parçalı bulutlu. Biraz sıkıntılı. Sanki bir rüzgâr esmek istiyor da esemiyor, yağmur yağdı yağacak ama yağmıyor gibi. Basık. Yine de çok uzak olmayan bir yeşermenin bir kavuşmanın ümidiyle dolu. Biraz karışık anlayacağın.

Bu yıl biraz torpilli gibiyim. Daha az ders, daha iyi imkânlarla çalışacağım. O kadar da az değil tabi.

Mesela ders saatim geçen yıllarda otuz saate yakınsa şimdi yirmi saatten biraz az. Tabi başka hizmetler var. Doğrusu bu durumun da stresi olmuyor değil. Burada canın sıkılınca gidip gezecek park, bahçe vs... yok. Bunun için bile şöyle bir Aşkabat'a açılmalı. Ama işin doğrusu kadromuz iyi.

Bu yıl burada beni sevindiren bir durum da bir zamanlar öğrencimiz olan bazı arkadaşlarla mesai arkadaşı olmamız. Birkaç yıl önce kendi mezunlarımızdan iki üç tanesini belletmen olarak aldığımızda bunu bir devrim gibi görmüştük. Çok sevinmiştik. Bak, işte bizim yetiştirdiğimiz çocuklar da öğrenci yetiştirecekler. Onlara böyle önemli bir işi teslim edebiliyoruz diye gözlerimiz dolmuştu. Şimdi, burada Türkiye'den gelen belletmen kalmadı. Bir zaman üniversite okumak için gelenler mezun olup gittiler. Öğretmen oldular ya da kendi mesleklerinde hayata atıldılar. Beraber çalıştığımız yerli öğretmenler her gün artıyor. Bu arkadaşların içinde bir zamanlar bizim lisede okumuş olanlar da var. Nasıl güzel bir manzara bilemezsin. Pırıl pırıl gençler. Toplantılarda fikir beyan ediyorlar, teklifler sunuyorlar ya, her güzellikleri içimi inşirahla dolduruyor. Demek boşuna gelinmemiş buralara, demek bunca masraf, ter, gözyaşı boşa gitmemiş diyorum. Şimdi icap etse de gitsek buradan, ecel çağırrsa, vatan çağırssa ya da yine yollar çağırssa, gözümüz arkada kalmayacak. Gönül rahatlığıyla valimizi toplayıp yola düşeceğiz.

Neyse, geçen mektupta daha çok edebiyat parçaladım sanırım. Liseyi o minval üzere biraz hayranlıkla biraz göz kamaşmasıyla tamamladım işte. Sonra

fakülte yılları. İstanbul'dan taşraya gideceğim diye bekliyordum ama öyle olmadı. Yine İstanbul'da bir öğretmen okuluna girdim. Çalışsam daha yüksek puanlı bir bölüme, en azından edebiyat öğretmenliğine girebilirdim belki. Ama zaten idealim öğretmenlikti. Hiç yüksünmedim bölümümü. Bazı arkadaşların yaptığı gibi kayıt yaptırdıktan sonra tekrar sınava girip kapağı başka bölüme atmak gibi bir düşünceye de kapılmadım. Kalacak yer meselesini de hiç düşünmedim. Yurtlarda bir yer bulabilirdim aslında ama Murat Ağabeylerin ev gibi bir evde kalmaya karar vermiştim. Hatta düşünüp karar vermiş bile değildim. Bunu sabah güneşin doğmasını beklemek gibi başka türlüüne ihtimal verilemeyecek bir durum olarak görüyordum. Öyle de oldu. Tanış bilişle okuyacağım okulun yakınlarında bir öğrenci evine yerleştim. Ama ilk heyecanın tadı geçtikten sonra benim de bazı sıkıntılarım olmadı değil. Ev aynen lisede gittiğim ev gibiydi aslında. Belki sakinleri de aynıydı. Ama bir kere misafir değil ev sahibiydim artık. Sonra ev sakinleri arasında dışa yansıtmasak da ufak tefek sürtüşmeler olabiliyordu. Hepimiz insandık nihayetinde. Bütün bunları neden mi anlatıyorum. Aslında seninle arkadaşların arasındaki problemlerin de küçük şeyler olduğunu, her yerde o kadarcık tartışmalar olabileceğini ve aslında hayatı güzel kılan şeylerin, biraz da ufak tefek sıkıntılar olduğunu hatırlatmak istiyorum sana. Ama bugünden o yıllara baktığım zaman tam da “ışık evler” adına layık parıltılar hatırlıyorum sadece. Hiç problem yaşanmasa, yaşanmayacak olsa: “Bu eser lâakal on beş günde bir okunmalı.” denmezdi zaten. Bu insan olmanın

gereği. Bana o yıllarda sıkıntı veren bazı arkadaşlardan bugün aklımda kötü bir hatıra kaldı mı diye bakıyorum da ciddi mesele denebilecek bir şey gelmiyor aklıma. Aslında içine girip dert ettiğim problemlerin de incir çekirdeği doldurmaz şeyler olduğunu anlıyorum. Sadece evi dolduran mahallenin fakir çocuklarını hatırlıyorum şimdi. Bir marangoz ağabeyinin gayretleriyle sahip olduğumuz beyaz yazı tahtası ve yüksekçe sehpaları, o sehpaları önüne alıp divanlarda oturan gözleri kıvılcımlı çocuklarla havuz, işçi problemleri, denklemler çözdüğümüzü hatırlıyorum. Sınıf arkadaşlarımızı çağırıp neşeyle mahlube yediğimizi hatırlıyorum. Haa, olumsuzluklara ait hiç mi bir şey hatırlamıyorum. Bir iki sert karakterli arkadaş daha iyi katlanabilme gücü olsun diye “Ölçü”den “Zıtlıklar”la “Müsamaha”yı ezberlediğimi, bazı serin gecelerde bir yere giderken sokak lambalarının loş ışığı altında kendi kendime mırıldanıp durduğumu hatırlıyorum. Gördün mü bak, en olumsuz hatıram bile ne kadar romantik.

Bu böyleyken mutfağın düzeni için, kim kiminle daha samimi gibi küçük alınmalar yüzünden arkadaşları kırmaya değmez. Aslında sen taraf değil, arabulucusun anladığım kadarıyla ama yine de ben söyleyeyim de kalbin mutmain olsun. Bir de bir taraf haklı görünüyor diye diğerlerine cephe alma muvakkaten de olsa daha sert, daha uyumsuz olan varsa demek daha çok ilgiye ihtiyacı vardır. “Söylemesi kolay tabi.” dediğini duyar gibiyim. Daha ne gelir ki elimden. Bu işler böyledir, dışından bakabilsen göreceksin ne kadar basit şeylerle uğraşıldığını.

İstanbul'a alışmakta zorlandığın iddiasına ise inanmak istemiyorum Yağmur. Sen İstanbullusun bir kere. İnanmıyorsan bak nüfus cüzdanına. Doğum yeri hanesinde ne yazıyor? Yani on beş yıldır Denizli'de oturuyor olabilirsin ama bu senin İstanbulluluğuna halel getirmez. Türkmenlerde önemli bir vatan tanımlaması var. "Göbek kanımın damladığı yer." diyorlar. Senin göbek kanın İstanbul'a damladı. Kan çekti seni kan. Onun için İstanbul'dasın. Kalabalıktan falan korkup kaçma düşüncelerini bir yana bırak da Dersaadet'in tadını çıkarmaya bak. İstanbul bu köhne tåk-1 felek de bir turfe dükkan-1 hikem gibidir; her şey bulunur onda. Hatta ondan fazla olarak ara sıra "derde derman" bile bulunur.

Bu takılmaları biraz da seni neşelendirmek için küçük hanım. Çok arkadaşım oldu bu senin hissettiğin duyguları yaşayan. Genellikle atlattılar. İçlerinden sonraki yıllarda İstanbul'dan bir türlü ayrılamayanlar da oldu. Bu hüznler, ufak tefek yerleşme problemleri çorbada tuz gibi hayatı tatlandıran baharat nevinden yaşanmışlıklardır. Birkaç ay sonra göreceksin şimdi ufak tefek sürtüşmeler yaşayan arkadaşların çay başında gülererek yad edecekler o günleri. Hele birkaç yıl sonra. Dört yıl dediğin o kadar çabuk geçiyor ki şaşarsın. Dört elif miktarı bir "âh" çekmek için bile yeterli değildir dört yıl. Böyleyken böyle güzelim.

Söz bitti sanırım. Uyku bastırdı. Hareketlerim yavaşladı. Kalanını üç nokta söylesin artık... Ondan da kalan olursa hiçtir.

Lokman

[5]

5 Eylül

Sevgili Yağmur,

Bu yazdığım beşinci mektup, ilk ikisini yeni aldığımı biliyorken, diğer ikisinin verdiğim postaneden çıkmadığını biliyorken ve senin bile bu kadar sık yazmamı umup ummadığın bir yana nasıl karşılayacağını bilmiyorken, “mektuplaşmak” sözündeki “ş” sesinin kelimeyi işteş yaptığından yani iki kişinin karşılıklı yaptıkları bir iş hâline getirdiğinden haberliyken ve Aşkabat adresine gelen o ilk mektuptan sonra henüz senden hiç mektup almamışken yine neden yazmak ihtiyacı hissettiğimi gerçekten anlayabilmiş değilim. Dolayısıyla açıklamaktan da uzak ve mazurum.

Bugün bir kitap okudum. Başka zaman, mesela iki üç ay önce okusaydım muhtemelen okur geçer, biraz etkisinde kalır ama korkmazdım. Demek insanlar durumlarına göre algılıyorlar hadiseleri ve demek ki gerçekten algıda seçicilik diye bir şey var. Neyse, çok önemli bir olay değildi. Geçti. Kitaptan not aldığım bir cümle var:

“Tanrım! Senin adına cesaret edemiyorum... ama ben duamı açıkça söyleyemiyorsam da yüreğimin sayıklayan dileğini sen daha az mı bileceksin?”

Yüreğimin sayıklayan dili bugünlerde neler diliyor emin değilim. Dersler başlamadan önceki rahat zamanlarımız yok artık. Yaz tatili, okuma falan derken iyi gidiyordu. Bir yandan da insan çocuk cıvıltılarını özlıyor tabi. Boş sıraların insana yoğun bir hüznün verdiğini belki bilmiyorsundur. Ama bu hüznün ağustos ayında pek o kadar da yoğun hissedilmez. Asıl hüznünlü boş sıralar haziran sınıflarında görülür. Zaman dolmuş, kervan dağılmış gibi. Benim fakülte hayatımın da belki en güzel ama bir o kadar da hüznünlü yılı son yılı olmuştu. Başta zar zor selamlaştığımız, kalem silgi istemekten bile çekindiğimiz sınıf arkadaşlarıyla samimiyetimiz artmıştı. Başta anlamsız gelen dersler istifade edilecek dersler hâline gelmişti. Hatta keşke baştan bu duygularla baksaydık da derslerden, hocalardan daha fazla istifade etseydik, diye düşünmeye başlamıştık. Kim bilir Anadolu'nun hangi köşelerine savrulacaktık. Yurt dışı meselesi sonradan çıktı. Baktık bir kapı açılmış, hicret kapısı kapanmadan biz de geçelim, dedik. İlklerden olmanın heyecanı da vardı tabi. Kabul edilmenin, seçilmenin mutluluğu da vardı. O aralar Zülal'in de kendine göre hayalleri varmış, sonradan anladım, keşke Lokman İstanbul'da kalsa, birlikte bir ev tutsak falan diye düşünüyormuş. Bunu oturup ciddi ciddi bir proje olarak masaya yatırmadık. Ben biraz kaçardım sonu ciddiye varacak konulara girmekten. Belki de annen konuyu açmaya çalışırken araya başka şeyler girmiştir. Ama bir şey daha var. Dışarıya gitmesem İstanbul'da boğulup kalacağım gibi bir duyguya kapılmıştım nedense. Memleketten ilk gidişim böyle heyecan dolu oldu.

... Liseden sonra Murat Ağabey'le pek görüşmemiş-
tik. Belki bir iki defa ziyaretine gitmiştim, o kadar. Ama
o gidişte, benimle birlikte gidenler arasında onu da
gördüm. Bir yerden temsilci olup gelmişti sanırım. Pek
uzun konuşma imkânımız da olmamıştı. Herkes bir
telaş içindeydi. Öğretmen adayları, değişik ülkelerde
okul açan şirket temsilcileriyle, yöneticilerle tanıştı-
lıyordu. Ben yakın bir ülkeye giderken Murat Ağabey'in
uzak ve soğuk bir ülkeye gittiğini ya da oraya giden ar-
kadaşları götürdüğünü hatırlıyorum sadece.

...

O ilk yolculuğum ve ilk okulum da ayrı bir macera
ya. Dil bilmeden, yol bilmeden iki arkadaş pasaport-
ları çıkartıp hemen yollara düşmüştük. Memlekette
bile üç dört gün ancak durmuştuk hatırladığım kada-
rıyla. Önce biraz alışveriş yaptık, sonra koltuklarının
yarısı sökülmüş eski bir otobüse bindik Trabzon'dan.
Başta anlayamamıştık, meğer esas olan insan taşımak
değil, yük taşımaktı otobüste. Neden bu işi kamyon-
larla, tırlarla yapmıyorlardı bilmiyorum. Elbette onun
da bir sebebi vardır. İnsanlar ise göstermelik, lütfen
bindiriliyorlardı sanki bagajlar arasına. Otobüsün
eskiliği, yolların kötülüğü bir yana o yolculuktan ha-
tırımda kalan sadece heyecanla pencereden bakan bir
delikanlı yüzü bugün. Esas hayal kırıklığını ise oku-
lun kapısını çaldıktan sonra yaşayacaktım. Meğer
Türkiye'deki şirket temsilcileriyle oradaki okul yö-
neticileri arasında bir iletişim kopukluğu yaşanmış ve
henüz açılmayan bir okul açılmış gibi algılanmış. Biz
de o açılmamış okulun öğretmenleriydik dolayısıyla.

Ya birkaç gün ağırlayıp, gezdirip özür dileyerek geri göndereceklerdi bizi ya da okul açılıncaya kadar bir şekilde bekleyecektik. Buraya kadar gelmişler madem, hem de daha ağustosun başları demeden, bu arkadaşlara şimdi geri gidin demeyelim, diye düşündüler sanırım. Hem bir imtihanı o günler, hem bir inkisardı, hem de ilginç günlerdi her şeye rağmen.

Ülke tam bir geçiş devri psikolojisi içindeydi. Otorite boşluğu ve bu boşluğu bir şekilde boş bırakmama düşüncesindeki insanlar geceleri sokaklara çıkmayı imkânsız kılıyordu mesela. Ekonomik sıkıntı içindeydi insanlar. Bir şekilde kazanlarını kaynatmak zorundaydılar. Eski yağmalanıyor, yerine yeni bir şey konulamıyordu. Gaz kesiliyordu mesela. Bir uzak komşudan geliyordu gaz. Gaz kesilince elektrik, elektrik kesilince su kesiliyordu. Arkadaşlarla okulun bahçesindeki kuru dalları topluyor, çürümeye yüz tutmuş yaşlı ağaçları kesiyorduk. Uzakça bir yerden su getiriyorduk bidonlarla. Akşamları mum ışığında memlekete mektup yazıyorduk bazen. “Burası çok iyi, hiçbir problemimiz yok şükürler olsun.” diyorduk. Tek tasamız ayrılıktı ve ona da kutlu bir iş için katlanılıyordu. Aşçı Ahmet Ağabey okulun bahçesine kamp ateşi yakıyor, öğrencilere piknik havasında ekmek arası nevaleler dağıtıyordu. Onlar da hâllerinden şikâyetçi değillerdi. Isınmak için de gazyağı yakan küçük sobalar vardı, onlardan kullanıyorduk. Halk da bizim gibi soğukla mücadele ediyordu ama onlar bizim kadar da alışıktı değillerdi böyle bir duruma. Şimdiye kadar hep evlerinin kaloriferi yanmış, bu aletler nasıl çalışır, gaz hangi ülkeden gelir, o ülkenin insanı tezek yakarken onların gazını kim alır,

kendilerine verir hiç kafa yormamışlardı. Ne bizim gibi soba yakmayı biliyorlardı ne odun kesmeyi. Yol kenarlarındaki, park ağaçlarını münasebetsiz bir şekilde yarı böğründen baltalıyorlardı.

Benim için esas dert orada o şartlarda kalmanın, o okulda çalışmanın zorluğu değildi ama; -bak burası önemli- o şartlarda, o arkadaşlarla beraber çalışmamak üzüyordu beni. Aradan aylar geçmiş, yeni okul bir türlü açılmamıştı. Benimle birlikte gelen diğer arkadaşlar da bir şekilde dönmüşlerdi. Yalnızdım bir bakıma. Arkadaşlar yorgun argın dersten çıkıyorlar, biraz dinlenmeye çalışıyorlar; sonra hemen hepsi de yeni mezun olduklarından bir sonraki günün derslerine hazırlanmak için harıl harıl çalışıyorlardı. Ben ise ne onların bu öğrenci yaramaz, bu öğrenci bugün şöyle dedi şeklindeki sohbetlerine katılabiliyor ne de onlar gibi derse hazırlanıyordum. Boş durmuyordum elbette, yeni okulun açılması için bürokratik süreci takip eden ağabeylerle birlikte bu bakanlık senin, o müdürlük benim dolaşıyordum. Sonra o iş için tutulan şoförle, hocalarla filan muhabbet ediyor, çaylarını hazırlıyor, o iş için tahsis edilen odayı sıcak tutmak için sobayla ilgileniyordum. Ama yine de bir işe yaramama düşüncesi yaralıyordu beni.

Bütün bunları neden anlatıyorum sana, zaman bana yaşanan hiçbir karenin, çekilen hiçbir çilenin hatta görülen hiçbir manzaranın lüzumsuz olmadığını öğretti de ondan. Bu böyledir, Yağmur, senin de, ne bugün yaşadığını söylediğin ufak tefek kırgınlıklar, sürtüşmeler; ne de muhtemelen yarın yaşayacağın

kırılmalar boşunadır. Hep burnumuz sürtülerek olgunlaşırız. Burnu sürtülen nefsimizdir aslında. Karakterimizdeki sivrilikleri kader yıllar zımparasına sürte sürte mülayimleştirir.

Şimdilik bu kadar yeter sanırım. Kalemin kâğıda dokunuşları da mülayimleşti. Bileğimde ve zihnimde bazı kırılmalar yaşanıyor sanırım. Kısacası yorulдум işte. Peki sen nasılsın tatlı yeğenim? Asıl merak ettiğim şey, ne yapıyorsun, ne yiyor, ne içiyor, ne okuyor, ne dinliyorsun? Yani “n’aber?”... Telefondaki kısa kısa nasılsın, iyiyim muhabbetleri beni kesmiyor anlayacağın. Demem o ki; anladık iyisin de iyiliğin hangi mertebesindesin? Ne renk iyilik, özgül ağırlığı ne kadar falan... Ben bazılarının küçümsediği günlük havadisleri, teferruatlı bilgileri severim mektupta. Bugün şu oldu, şuraya gittim, filanca şöyle dedi gibi şeyleri yani.

Evet, kesiyorum işte, tamam kabul ettim, yine saklamaya başladım, otomatiğe taktım...

O yıllarda nasıl mektup gönderiyorduk biliyor musun? Ara sıra Türkiye’den biri gelirdi ziyarete. Mektuplarımızı o gelene verirdik, o da adrese postalardı. Türkiye’den yazanlar da şirket temsilciliğine gönderirlerdi mektubu. Ara sıra bizi ziyarete gelenler oradan alır gelirlerdi. İşte böyle haberleşiyorduk memleketle. Annen, “bu ne yahu” demişti o zaman. Dumanla falan haberleşelim bari ya da güvercinle. Tabi, o mesafeye duman gitmeyeceğini, gitse bile hava şartlarının dumanın götürdüğü mesajı değiştireceğini ya da anlaşılmaz hâle sokacağını o da bilirdi. Tamam, tamam... Bu sefer gerçekten bitiriyorum.

Aslında haddinden fazla dağınık oldu ama bu mektubu sevdim. Göndereceğim. Kızma olur mu? Sen de yaz da dağınıklık bir yana, sağdan sola ya da aşağıdan yukarı yazsan yine razıyım.

Hani günlük hadiselerden bahsedilmesinden hoşlanıyorum dedim ya, son olarak biraz da hayatımın günlük, basit olaylarından bahsedeyim. Belki sen de hoşlanıyorsundur. Bugün sınıf öğretmeni olduğum sınıfla konuştum. Öğrencilerin çoğu gelmişler. Çevre ilçelerden köylerden filan geliyorlar. Yatılı okuyorlar. Sınıfta lafladık biraz. Kantine dondurma gelmiş. Birer külah dondurma yedik. Sonra ders çıkışı önce Tangeldi geldi yanıma, arkasından Nuryağdı, sonra Akmurat ve diğerleri geldiler. İyi çocuklar. Zevkli bir yıl geçireceğim gibi geliyor. Birlikte hareket etmeyi seven, saygılı, aynı zamanda espriden şakadan anlayan yatılı okul çocukları bunlar. Anladığım kadarıyla öğretmenleriyle vakit geçirmekten de hoşlanıyorlar. Sonraki mektuplarda -bugün yazdıklarımı unutmazsam eğer- öğrencilerimle ilgili daha geniş bilgi vereceğim sana. Sıkılırsan söyle yazmayayım. Yani bu kısmı biraz sana bağlı. Zaten yazarları kerpiç kerpiç bina eden biraz da okurları değil mi... Evet, bu böyledir. En çok da mektup yazarları için.

Dayı

[6]

10 Eylül

Sevgili Yağmur,

Şimdi sana bu mektubu yazarken aslında çekme-
cede -sağ diz kapağımın sağ üst köşesinde- belki
bir hafta önce yazılmış ve henüz postalanamamış bir
mektup daha var. Sen bunu benim tembelliğime de
verebilirsin. Başka sebepler de yok değil aslında. Bu-
ranın posta sistemine ne kadar güvenebileceğimi bil-
memek ve alternatif bir sistem de bulamamak gibi. Bir
arkadaşın bugün yarın -belki de epey sonra- memle-
ketine gidecek olması, onunla bu iki mektubun bera-
ber gönderilmesi imkânını hazırlıyor. Bir de bu be-
lirsizliklerin benim yazma heyecanımı belli bir şekilde
etkilemesi var ki belirtmeden geçemeyeceğim.

Bu arada geçen mektupta eski yıllarda nasıl mektup
gönderdiğimizi anlatmıştım. Şimdi de gördüğün gibi
pek bir değişiklik yok ama bu belki de alışkanlıktandır
belki çok daha kolay bir yolu vardır bunun. Neyse...

Bu kadar laftan sonra ince duygularımı yazsam ya-
kışır mı yakışmaz mı bilmiyorum. Ne zaman hüznü
olsam, duygusal şeyler yazmaya kalksam bir ironi bir
muziplik ne bileyim bir hinlik gelip buluyor beni.

Bu arada bir hikâyeye başladım. Biraz uzunca bir şey olacak. İnşallah yaza kadar tamamlayabilirsem gösteririm.

Tekrar neyse... ve bu kadar günlük havadisten sonra yazmaya başladığım hikâyeyi bir yana bırakıp kendi hikâyeme kaldığım yerden devam etmek istiyorum.

...

Aradan aylar geçmişti, ama okulumuz açılmıyordu. Orada öyle boşu boşuna kalıyor olmak düşüncesi beni o kadar bunaltmıştı ki ne yapсам ne etsem bilemiyordum. Gerçekten o şartlarda orada bir şey yapmadan beklemek de hizmet miydi? Arada öğrencilerle tarihî şehirlere yapılan bir geziye katıldım mesela. Öğretmen arkadaşların bazılarıyla şehir gezilerine gidiyordum. Sonra o ülkenin dilini öğreniyordum. Bu hoş bir meşgaleydi. Seviyordum dil çalışmayı. O sıralarda bu çalışmamın semeresini de almaya başlamıştım. Epey mesafe kat etmiştim dilde. Burada bir hatıramı da anlatayım da kulaklarına küpe olsun.

Okulun yurdunda kalmaya başladığım ilk haftaydı sanırım. Gece uykum kaçtı, kalktım, Rusça çalışmaya başladım nedense oradaki ağabeyimiz de kalkmış, beni o saatte bir şeyler okur görünce yüzü güldü. Sanırım evrat okuduğumu falan düşünmüştü.

- Ne yapıyorsun? dedi.

- Rusça çalışıyorum, dedim.

- Bak, burada Rusça çalışman gerekmez, dedi, halka tesir etmek istiyorsan, halkın ana dilini öğrenmelisin.

Benim için bu söz yeterliydi, artık oranın ana dilini öğrenmeye çalışıyordum. Rusçayı nasıl olsa öğrenirdim. Nerede olursam olayım, öncelik oranın ana diliydi. Aradan üç dört ay geçti. Sahaflar gibi büyük bir caddenin kenarına sıralanmış kitap sergilerinin olduğu bir çeşit çarşı vardı orada, ara sıra gidip kitaplara bakıyor, ilginç kitaplar, kartpostallar filan görürsem alıyordum. Bunların birinde ilginç bir cep sözlüğü gördüm. Pazarlık ettim. Dediğim fiyata vermeyince almaktan vazgeçtim. Ben yine tezgâhlara baka baka giderken satıcı ağlamaklı arkamdan geldi.

- Beyefendi, bu sözlüğü sana hediye etmek istiyorum, dedi.

Ben şaşırmıştım bu sefer:

- Niye? dedim.

- Bizim gençlerimiz bile kendi dilini bırakıp başka dilde konuşmaya özenirken senin ana dilimizde konuşman, beni çok duygulandırdı, onun için bu sözlüğü hediye olarak kabul et, dedi.

İşte bu hâdise benim için güzel dersti. Buraya gelince de nitekim ilk işim yerli dili öğrenmek oldu. Yarın Afrika'ya veya Uzak Doğu'ya gitsem, yine aynı yerden başlarım.

...

Bir ara kaçmayı bile düşündüm, o köhne otobüsle- re atlayıp bu bekleyişe, bu işe yaramama duygusuna bir son verecektim. Okul yöneticilerine ben gideyim desem, tamam git, derlerdi belki, ama bunu söylemeye utanıyordum. Çocukluk işte. Sonunda bu işi

benden beş on yaş büyük matematik öğretmeni Eren Ağabey’le istişare etmeye karar verdim. Şimdi nerededir o ağabey bilmiyorum ama çok baba adamdı. Su getirmek, çalı çırpı toplamak için ikişerli nöbet koymuştuk, benim nöbet arkadaşım da Eren Ağabey’di. Bizim gibi köylü çocuğu değildi Eren Ağabey, babası asker emeklisiydi, annesi de biraz aristokrat bir aileden geliyordu. Daha özenli yetiştirilmişti. Arkadaşları hadi biz yurt dışına gidiyoruz, sen de gel deyince kervana katılmıştı. Bir arkadaş daha vardı, liseyi Amerika’da okumuştı, elektronik mühendisi, haftada otuz iki saat İngilizce dersine giriyordu. Bir arkadaş Pakistan’da okumuştı. Biri Türkçe bilgisayar kitaplarından sabaha kadar İngilizce notlar hazırlar, sabah dersini İngilizce anlatırdı. Arkadaşları anlatsam konu dağılacak ben yine Eren Ağabey’e döneyim. Eren Ağabey’in önceki yıl bir ara kaybolduğunu, bir iki hafta sonra yine dönüp geldiğini duymuştum.

- Eren Ağabey, böyleyken böyle, dedim. Kaçmayı düşünüyorum, bu iş nasıl oluyor, anlatır mısın?

Bahçede oturuyorduk, bugünkü gibi aklımda.

- Buradan kaçıp gitsen de kendinden kaçamazsın Lokman Kardeş, dedi. Ben buradan gittikten sonra bir duygusal oldum, bir duygusal oldum ki sorma. Bir konuşma olsa, vatan diyen bir şarkı, millet diyen bir şiir duysam sanki gurbetteymişim gibi hissediyordum. Mesela, radyoda “Sakarya Türküsü” okuyor biri, oturup hüngür hüngür ağlıyorum. Ne zaman ki geri döndüm rahatladım. Allah’tan kimse yüzüme

vurmadı yaptığımı. Vallahi, sen gitsen benden de better olursun. Ben de Anadolu çocuğuyum ama senin kadar “saf” değilim. Sen tam “Masum Anadolu’nun saf çocuğu”sun.

Bu konuşmadan sonra kaçma fikrinden vazgeçtim, benim burada durmamın da bir hikmeti olmalı dedim. Sanırım orada bulunmamın birden çok hikmeti vardı. Benim orada bu şeklide bulunmam hem bir ders hem de bir şefkat tokadıydı.

Şefkat tokadıydı, çünkü seminerde gurura kapılmıştım. Kendimi arkadaşlardan daha bilgili görmüştüm. Sırf bir gönüllüler hareketine katılmak için oraya gelenler vardı. Bu işi, yabancı dil öğretimiyle alfabe öğretmenin farkını ayırt edemeyen arkadaşlardan çok daha iyi kıvıracığımı düşünüyordum. Kazın ayağının öyle olmadığını sonra defaatle müşahede ettim. Samimiyetin yanında malumatın çok basit bir teferruat olduğunu iyi biliyorum şimdi.

İşin ders boyutuna gelince sanırım içimde milliyet duygusu şu anki kadar duru değildi. Gidip Türk soylu kardeşlerime hizmet edeceğim diye düşünüyordum. Kader bana bir ders vermiş ve o ilk gidişimde benim dümenimi Türk soylu olmayan bir ülkeye kırmıştı. İnsanlık insanlıktı sonuçta, yerine göre elinden tutmak, hizmet etmek söz konusu olduğunda soy da hatta din de mazeret olamazdı.

Yarıyıl tatili gelmiş, öğretmen arkadaşlar tatil için Türkiye’ye evlerine dönmüşlerdi. Müdür Bey: “Sen gitme.” dedi, ben nöbetçi olarak kaldım. Yalnızlığımı, bir iş yapmıyor olma duygusunu o iki hafta daha

yoğun hissettim. Ve o yaşta gece yatarken ilk defa ağlayarak dua ettim.

- Allah'ım arkadaşlarım gibi mesleğimi icra edeceğim bir ortama gönder beni. Tamam, yanlışımlı anladım, beni affet.

Kaç aydır diğer okulun açılmasını bekliyorduk, bu arada daha önce açılan okulun pansiyonunda, o okulda görevli öğretmen arkadaşlarla kalıyordum. Benimle birlikte yeni okul için gelenler birer birer döndüler. Ben, eski okulun öğretmenleriyle birlikte, tek başıma orada kaldım. Aradan belki bir belki de bir buçuk ay geçmişti ki bizim okul da açıldı, artık benim de bir okulum vardı ama okulu açan şirket yetkilileri, o an için bürokratları Türkçe dersinin gerekliliği konusunda ikna edememişlerdi. Bana istersem şimdilik okulun idari işlerinde çalışabileceğimi, sonra belki öğretmenliğe geçebileceğimi söylediler.

- Hayır, dedim, mesleğimi icra etmek istiyorum. Sanırım dünyanın bir yerinde Türkçe öğretmeni arayan birileri vardır.

Sağ olsunlar, araştırdılar. O an için henüz kimsenin gitmediği uzak bir yerde Türkçe öğretmenine ihtiyaç vardı. Hemen bir el çantası hazırladım. Diğer eşyalarımı da valiz olarak kullandığım iki spor çantaya doldurdum. Valizleri arkadan göndereceklerdi. Önce Türkiye'ye, ardından da görev alacağım yere gidecektim. Elimdeki çantayla, sanırım ayıp ederek doğru dürüst kimseyle vedalaşmadan yola çıktım. Orada bir şey yapmadığımı düşündüğüm için çalışanlarla tek tek vedalaşmamıştım. Hayatımda bir parantez gibiydi o

yarım yıl ve kapanmıştı. Sonradan öyle vedalaşmadan gittiğime hep üzüldüm çünkü ben çok fark etmesem de okul personeli beni bilir, uzaktan da olsa takdir ederlermiş. Böyle Allah'a ısmarladık demeden gidişime anlam verememişler.

Dönüşümü sonraki mektupta anlatırım Yağmur, ama şunu söyleyeyim ki bu yarım yıl benim hayata karşı direnme gücümü artırmıştı belki de kader beni daha zor şartlara hazırlamıştı...

Lokman

Sevgili Yağmur, biricik yeğenim,

Yarın vedalaşmamızın üzerinden bir ay geçmiş olacak. Bir ayda yedi mektup az değil belki ama sana hangileri ulaşır, hangileri ulaşmaz bilememek beni rahatsız ediyor. Belki bu mektup diğerlerinden daha önce ulaşır. Belki de üç dört tanesi aynı anda gelir. Belki hiçbiri gelmez vs... vs...

Bu böyle olsa da yazmak yine de iyi geliyor. Sanki kâğıda yazarken beynime de yazıyorum. Aynen olmasa da ana hatlarıyla geçmiş mektupları tekrar yazabilirim gibi geliyor bana. Bir taraftan da hiçbir şeyin tekrar edemeyeceğini biliyorum. İnsan kalbi de insan zihni de rüzgârın önündeki bulutlar gibi. Bir anı diğer anına uymuyor işte. Mesela desen ki şu mektubu almadım, oradaki olayları veya şu meseleyi tekrar yaz, mutlaka bambaşka şeyler yazacağım. Ya nasip...

Yarım yıl sonra Türkiye'ye girmiştım. Bu yarım yılda Türkiye o kadar değişmeyeceğine göre değişen ben olmalıydım. Ne kadar gelişmiş bir ülkeydi bu. Yollar ne kadar temiz, ne kadar aydınlıktı. Ezan ne müthiş bir nağme ne harika bir çağrıydı. Bu sefer iyi bir

firmanın otobüsüne biniyorum. Önceden hep bindiğim firma yani. Saray gibi. Bir dinlenme tesisinde yemek molası veriyor. Aç mezarından çıkmış gibi büfeye koşuyorum. Self servis tablasını özlediğim yemeklerle dolduruyorum. Masaya oturunca bakıyorum, heyecandan gözüm dönmüş, hem yoğurt, hem cacık almışım. Hepsini bitiremiyorum tabii.

O yıl ne olduysa oldu o uzak ülkeye gitmek nasip olmadı. Elimde çantam İstanbul'da dolaştım bir süre. Sonra memleket. Sonra millî eğitime başvurdum. Kasabayla köy arası bir ilçede, Anadolu'da iki yıl öğretmenlik. O iki yılın da hayatımın en ilginç yıllarından ikisi olduğunu söyleyebilirim rahatlıkla. Gitmek nedir, kalmak nedir, içerisi nedir, dışarısı nedir, uzaklık nedir gibi sorularla ilgili bugün kafamdaki düşüncelerin oluşmasında o iki yılın katkısı çok önemlidir. Yani hayatımın o Sarıkır parantezi olmasaydı, bugün birçok meseleye daha tek düze bakıyor olabilirdim.

Mevsimin yazdan güne geçme işaretleri verdiği ağustos sonlarında tayinler açıklandı. O ilçenin adını ilk kez duyuyordum. Önüme bir Türkiye fiziki haritası açıp bulmaya çalıştım. Anadolu'nun ortalarında küçük sütlü kahve bir bölgeydi. Bir kenarında kahverenginin tonu birden koyulaşıyordu. Mısırların ütme olduğu mevsimde içimde “gurbeti duya duya” orta Anadolu'ya gidecektim bu sefer.

Ben de bir garip Anadolu çocuğuydum ama kaç Anadolu var Anadolu'da diye sorsak kim net bir cevap verebilir ki. Coğrafyası başka, kültürü başka, şivesi başka o kadar çok Anadolu var ki Anadolu'da. İşin

içine bir de ruh coğrafyalarını katarsak her insan bir âleme kadar götürebiliriz işi.

İstanbul'dan otobüse bindim. O ana kadar adını hiç duymadığım bir firmanın kırmızı boyalı, pek de konforlu olmayan bir otobüsüydü. Sarıkır'ın bağlı olduğu ile değil, komşu ile gidiyordu. Yazıhanedeki görevliler öyle tarif etmişlerdi. Muavine benzincide inmek istediğini söyle, o ile gitmeden doğrudan Sarıkır'a birkaç kilometre uzaklıktaki benzincide inersin. Oradan da taksi dolmuş, minibüs artık ne varsa. Sarıkır'a giderken de bu şehre gelirken yaşadığım duygulara benzer duygular yaşıyordum. Daha yoğun bir şekilde. Bu şehir mi, bu kasaba mı her neyse belki benim "kûşe-i uzlet"im olur, diyordum. Ruhumun üzerinden bir silindir gibi geçtiğini düşündüğüm geçen yılın tahribatını düzeltebilirdim burada belki. Ne demiş Hazret-i İbrahim Hakkı:

*"Az ye, az uyu, az iç
Ten mezbelesinden geç
Dil gülşenine gel göç
Görelim Mevla neyler
Neylerse güzel eyler"*

Ne kadar gerçekleştirebildim bu hayalimi, su götürür bir mesele tabi. Hayır hayır, başarısızlığım su götürmez kesinlikle. Yine de düşüncem, niyetim sağlandı o sıralar. Bir yılın ve öncesinin kalp şehrinde yaptığı tahribatı tamir edecektim. Bir Anadolu şehri ne güzeldir diyordum. Asude bir köşe. Belki bir çınar altında şadırvanlı, önünde bilge ihtiyarların oturup sohbet ettiği çay ocağı olan bir küçük

mescit. Yardımsever insanlar. Bütün bu güzellikleri kalp merceğinden geçirip nefsinin kirlerini yakan, bütün bu ışığı kalp merceğinden geçirip gökkuşağının tüm renkleriyle içini dolduran bir insan bir de yani “ben”imin o hâle dönüşmesi. Aslında hepsi de iyi kötü vardı orada. Son madde hariç. Kendimi de götürmüştüm çünkü. Kendimle gitmiştim. Oysa bunda da bir hikmet var mutlaka diye düşünmüştüm.

Şimdi burada da benzer duygular içindeyim aslında. Bu yıl, bu şehirden benzer beklentilerim var. Burada haftalarca dışarı çıkmadan okulun bahçe sınırları içinde yaşayabilirim. Kendimi ciddi bir programa alıp manevî restorasyona başlıyorum. Zaten başlamıştım. Buraya geleli programımı pek aksatmadım. Bazı yenilikler ilave ettim sonra hem içe hem dışa doğru olacak bu sefer tamirat. Mesela Kur’an’ı artırdım, akşam namazından sonra acil bir iş çıkmazsa tesbihatta akşamla yatsı arası okunması tavsiye edilen virdleri okuyorum. Bugünden itibaren, İngilizce çalışmayı, yazmayı ve çeviriyi de programa koyacağım.

“İnsan hayal ettiği müddetçe yaşar.” diyen şair haklı olabilir. Bu da bir hayal işte. Güzel hayallere kapılmanın zararı olmasa gerek. Sebat noktasında ciddi zaafılarım olsa da defalarca bir yerden biraz ümit ışığı bulup yine bir başlangıç yapmak arzusuna düşüyorum. Ama bu sene daha güçlüyüm karamsarlık ordularına karşı. Beni seven, yıldızları uydu edip güzel haberler gönderen, dualarında bana yer veren birinin varlığı düşüncesi beni rahatlatıyor çünkü. Kendimi bahtiyarlar zümresinden kabul ediyorum. Sonra

arkadaşlarım, sonra öğrencilerim ve başka dostlar. Bana verilen bunca nimet için nasıl şükredeceğimi bilemiyor daha iyi çalışmaya daha dikkatli yaşamaya gayret ediyorum. Gıybetten kaçıyorum mesela. Kendimi önceki yıllara göre daha derli toplu görüyorum. Bu biraz da korkutuyor beni. Acaba bu durum ölüm öncesi hastaların yaşadıkları geçici iyilik gibi bir şey olmasın diyorum. Manevî ölümden korkuyorum daha çok. İtiraf edeyim, maddî ölümden de korkuyorum.

Lafı uzattım kâğıt bitmek üzere, oysa okuduğum kitaplardan birkaç cümle iktibas etmek istiyordum. Dün lahikalarda okuduğum bir selamla bitirmek istiyorum bu sefer sözü: “Esselamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekatühü bi-adedi aşirat-ı dekaik-ı eyyami’l-firak.”

Bu cümleler de Halil Cibran’dan:

“Geceler ne denli sıcak olursa olsun, gidememek donmak demektir.”

“İçinde yaşadığınız binalar sizleri olduğunuz yerde çakılı tutacak birer çapa değil, birer yelken direği olacak.”

“Çoğu zaman geceyi dinlenmenin mevsimi olarak düşünür ve anarsınız, oysa gerçekte gece aramanın ve bulmanın mevsimidir.”

“İçinde yaşadığınız binalar” ifadesi beni hayalen “ışık evler”e götürdü. Cibran’ın ışık evlerden haberi yoktur elbette ama ben bu cümleyi öyle anlıyorum yine de. Şimdi sen de ışıklı bir evdesin. Fırsat elindeyken yelkenini iyi açmaya, güzel rüzgârlarla doldurmaya bak.

Lokman

[8]

23 Eylül

Sevgili Yağmur,

Ne diyeyim bilemiyorum. Seni ne zamandır aramadım. Senden de ne zamandır mektup gelmiyordu. Bugün düşümde senden ilginç bir mektup alıyorum. Önce içinden üç fotoğraf çıkıyor. Yeşillikler içinde bir su kenarındayız. İkisinin arkası boş, birinin arkasında mavi kalemle üç defa “sevgilerle, sevgilerle, sevgilerle...” yazılı. Sonra bir halı çıkıyor. Rüya aklı işte, mektup zarfından yaklaşık 1,5X1,5 halı çıkıyor. Üzerine yol yol nakışlar işlenmiş. Ben bu nakışları mektup okur gibi okuyorum. Önce alttan ortadan sol üst köşeye doğru, sonra yine alttan ortadan sağ üst köşeye doğru. Koyu pastel renklerle işlenmiş çok edebî, çok lirik bir mektup. Keşke ben okurken biri yazsa diyorum. Çünkü bir daha okuyabileceğimi sanmıyorum. Son birkaç cümlesini yazıyorum. Halının arkası düğümlerin hepsi düzgün bir şekilde atıldığı için kilim gibi ama öndeki simetrik olmayan özgün dokuya rağmen arkası klasik Türkmen halısı motifinde. Aynı düğümlerden oluşmasına rağmen nasıl önünün başka, arkasının bir başka

olduğuna şaşıyorum. İşte böyle hoca hanım. Tabir edebilirsen et bakalım.

Bu arada havalar serinlemeye başladı. Bazı akşamlar gökyüzünde yıldız yerine bulut yığınları ya da yağmur damlaları görüyorum. Dn dolunay gördüm.

... O ağustos sabahı da dolunay vardı. Sabaha doğru bir uyuyup, bir uyanıyordum. Buğdayı kaldırılmış engin ekin tarlaları ay ışığında parlıyordu. Bir ara, arada dolaşan muavin geldi. Ağabey, benzinciyeye yaklaşıyoruz, dedi. Az sonra gerçekten de otobüs eskice bir benzincide durdu. Arkada kahvehaneyle çay ocağı arası bir oda vardı. Gözlerinden uyku akan birkaç adam oturuyordu içerde. Serin sabah rzgrı uykumu açmıştı. Orada içtiğim akşamdan kalma bir bardak demli çay iyice ırgaladı beynimi. O bekleyen birkaç adamla, bizim otobüsten inen iki kişi, binanın gölgesindeki eski minibüse bindik. Aralarında bazı kelimelerini çıkaramadığım bir aksanla konuşuyorlardı. “Nereye gardaş?” dedi şoför. “İnşirah Erkek ğrenci Yurdu’na.” dedim. Sınıf arkadaşımın ağabeyi yurt mdrmş, adresi ondan almıştım. Küçük bir meydanda indirdiler beni, ilerideki sokakta yurdun tabelası görülüyordu. Tam o anda yandaki camide sabah ezanı okundu. nce camiye gittim. Avluda hayal ettiğim gibi ınar değil ama hayal ettiğimden daha güzel birkaç salkımsgt vardı. Salkımsgtlerin altında şadırvan. İki elimdeki iki çantamı ayakkabılığın önüne koyup bir çift terlik giyip şadırvana yöneldim. Her şey o kadar uyarıcı, yurdun adı gibi o kadar kalbe inşirah vericiydi ki. Namazdan sonra imam, Haşir

Suresi'nin son ayetlerini okurken aylardan beri belki ilk defa gözlerim yaşardı. Avizelerin uzun gaz lambası fitilleriyle safları çizilmiş düz yeşil halıya düşen ışığı içimi de aydınlatıyordu sanki.

Ayaküstü selamlaştık namaza gelen amcalarla. Ağırılık dengeli olsun diye her ikisini yarıya kadar kitapla, kalanını elbiselerle doldurduğum çantalarımı alıp yurda yöneldim. Yurdun kapısı doğrudan sokağa açılıyordu çoğu yurtta olduğu gibi. Bir apartmandan ya da iş hanından bozup yurt yapmışlardı anlaşılan. Hep hayalini kurduğum, yurt niyetiyle yapılmış, bahçeli, oyun sahalı yurtlar geçti gözümün önünden. Sonradan öğrendiğime göre eskiden döküntü bir otelmiş bina. Birkaç hayırsever alıp döşemişler, şöyle bir elden geçirilince fena da olmamış hani. Buralar için oldukça lüks bile sayılıyormuş. O gün bir odaya yerleştik idareten. Ama devamlı kalmam biraz zor gibiydi. Zaten yer sıkıntısı vardı. Bana bir oda ayırmaları nereden baksan beş altı çocuğu yersiz bırakmaları anlamına gelecekti. Benim de yurda kapak atmak gibi bir niyetim yoktu aslında. İyi kötü bir ev bulup çıkmak istiyordum. Okula gittim. Sarıkır İlköğretim Okulu. Yan branşım Türkçe olduğu için, ortaokul bölümünde derse girecektim. İki bekâr arkadaş varmış. Bir daire tutmuşlar kasabanın kenarındaki birkaç kaloriferli apartmandan birinde. Çevrenin eliti oluyorduk anlaşılan. Ama arkadaşlar henüz gelmediği için onlar adına karar verip kendi kendime gelin güvey olamazdım tabi. Bakalım kafa dengi arkadaşlar mı, beni evlerine kabul edecekler mi? Neyse on gün sonra arkadaşlar da geldi, beni de kabul ettiler, ben de onları kabul

ettim. İyi arkadaşlardı sağ olsunlar. Yaşayışımız, değer yargılarımız birebir uymasa da birbirimizin sınırlarına saygı göstermeyi biliyorduk. Sonra gurbet bizi yaklaştırmıştı belki de.

Bu arada arkadaşlar gelinceye, onlarla tanışıp konuşuncaya kadar yurttta kaldım. Başta az sayıda öğrencinin kaldığı yurt bir iki gün içinde tıklım tıklım olmuştu. Her yeri çocuk yaştaki öğrencilerden, delikanlı öğrencilere kadar öğrencilerin gülüşleriyle, şakalaşmalarıyla dolmuştu. O yurttan eve gitmek için çantalarımı alıp ayrıldıysam da Sarıkır'dan ayrılıncaya kadar bir ayağım hep yurttta oldu. Yurt müdürü de değişmiş, benim yaşlarımda bir arkadaş gelmişti, önceki müdürün yerine. Sonra yavaş yavaş bizim bekâr öğretmenlerin de ayağı alıştı. Bir ayağımız evdeyse, bir ayağımız yurtttaydı artık. İlçeye bir yıl önce açılmış bir özel dershaneye vardı. Dershanenin genç öğretmenleri de bizim gibi bir ev tutmuşlar, arada da yurda takılıyorlardı. Bazen onlarda bazen bizde bazen yurttta oturup uzun muhabbetlere kapı aralıyorduk.

İşte, içte olmak, dışta olmak ne kadar görecelidir orada anladım. Hizmet nedir, mesela? Kim içindedir, kim dışındadır? Ne beraber kaldığımız sofimeşrep fen bilgisi öğretmeni ne dershanede falanca dersin öğretmenliğini yapan arkadaş, ne de yurt müdürü hizmetin dışındaydı. Kim daha çok hizmet ediyor kim daha fazla dertleniyor onu da Allah bilir. İnsanlar hayatlarını planlayamadıklarına göre bizim, pozisyonlarına bakarak onları kategorilere ayırmamız mümkün mü? İnsanlar için kendi kıstaslarımıza uymuyor diye

hizmetin dışında diyebilir miyiz? Bir arkadaş dershanede çalışıyordu ama hicret edememiş olmak ciğerini yakıyordu. Kaç defa teşebbüs etmişse de hicret hayalini gerçekleştirmesini engelleyen bir şey çıkmıştı, kim diyebilir hicret sevabı almaz diye? Sevap üleştir-
mek kimseye düşmediğine göre kimse bir şey diyemez sanırım. Sonra dershanede çalışan arkadaşların hayatı da yurt dışında çalışan arkadaşların hayatından pek iyi değildi. Bazen aylarca maaş alamadıkları, işlerini zor karşılayan cep harçlığı nevinden avanslarla idare ettikleri oluyordu. Ha Orta Asya bozkırı ha Orta Anadolu'nun Sarıkır'ı denilebilirdi pekâlâ.

Ara sıra yurt dışına moral veren ağabeyler gelirdi, hicret etmiş olmanın büyük bir iş yapmanın şevkiyle şahlandırdıkları arkadaşları, pörsümüş duygulara fer verirlerdi. Sarıkır'a öyle birilerinin geldiğine hiç şahit olmadım. O arkadaşlar da büyük şehirlerin önemli üniversitelerinde okumuşlardı, o şehirlerde dershanelerde, kolejlerde çalışabilirlerdi. İyi aylık alabilir, bunu özel derslerle katlayabilirlerdi. Hatta hiç değilse bakanlık bünyesinde görev alsalar en azından ayın başını sonunu bilir daha rahat bir hayat yaşayabilirlerdi. Ama memleketin hiçbir köşesi özel teşebbüs kıvraklığından, üniversite, fen lisesi hazırlık dershanesinden mahrum kalmasın diye bu ücra yurt köşelerinde yarı aç yarı tok, pazarları, öğle araları yok çalışıyorlardı. Ara sıra toplanır pikniğe, balığa filan giderdik. Haf-tada kırk saat kadar derse giren bir iki arkadaş bir kez olsun bizimle gelememişti.

Onları daha bir kahramanlık gibi gelir bana.

Çünkü adı konmamış kahramanlıktır. Dışarıdan özel okulda, dershanede çalışıyor derler. Para alıyor, çocuk okutuyor diye düşünenler olur hatta ek derslerine, etütlerde beklemelerine bile mecburiyet nazarıyla bakanlar olur. Hani demiş ya biri, bir kazan kaynıyor ama içinde et mi var, dert mi var bilinmez, onun gibi bir şey bu. Sonra çok kahraman köy öğretmenleri de tanıdım orada. Bakar çocuklar yalınayak geliyor, dayanamaz, hepsine birer çift ayakkabı alır, aylığı biter. Çocuklar hiç muz yememiş, kivi tadını bilmiyormuş, hepsine tattırmaya çalışır. Ne güzel öğretmenlerimiz vardır bizim Yağmur. Niyeti sağlam olsun insanın, temiz insana bütün dünyanın ihtiyacı var. Fedakârlıksa, el uzatmaya muhtaç insan her yerde.

Bütün bunları Sarıkır'da öğrendim işte. Yoksa şeytanın fısıltılarına aldanır, gidenleri yücelteyim derken kalanlara haksızlık yapabilirdim. Hicretin hası şerden hayra, tembellikten gayrete hicrettir belki de. İç dünyamızın yollarında yürümektir. Arif Nihat'ın şiirinden besteledikleri bir ezgi var. Onu mırıldanıyorum ara sıra:

*“Hükmümü var boyun enin,
İçte açıksa yelkenin,
Yollar içindedir senin,
Yollara çıkmadan yürü.”*

Tabi, böyle derken yurt dışında çalışmanın en basitinden dışarıya çıkabilmenin bile öyle kolay olmadığını da belirtmem lazım. Birini öveyim derken diğerini yermiş gibi olmayayım.

Geçtiğimiz yılların birinde bir vesileyle Isparta'dan Denizli'ye dönüyordum. Şu anda hatırlamıyorum Isparta'da ne işim vardı, niçin Isparta'dan Denizli'ye gidiyordum. Bir gençle otobüsün yanaşık koltuklarında oturuyorduk. Laf lafı açtı.

- Nerede, ne iş yapıyorsun?
- Şurada öğretmenlik yapıyorum.
- Ne kadar aylık alıyorsun?
- Şu kadar...

Aldığım meblağı söyleyince gencin simasında bir küçümseme hissettim.

- Bu kadar aylık için Türkiye bırakılıp gidilir mi? dedi.

Ben zaten sevmem yol arkadaşıyla konuşmayı. Pencereden dışarıyı seyretmeyi, manzaraya dalıp gitmeyi severim. Bozuldum bu cevaba. Bozulduğum, yüzümden de okundu sanırım.

- Herkesin kendine göre bir hesabı vardır, dedim.

Sonra dönüp pencereden dışarıyı seyretmeye başladım. Yol arkadaşım da daha konuşmadı.

Bu neyse de bu yaz, sevip saydığım bir tanıdık, bizi takdir ettiğini, yaptığımız işin çok önemli olduğunu falan söyledi. Sonra da:

- Ama ben gidemem yurt dışına çünkü Türkiye'yi çok seviyorum, dedi.

Buna benzer vatan sevgisi izharında bulunan birkaç kişiyle daha karşılaştım değişik vesilelerle. Sanki biz Türkiye'yi sevmediğimizden gidiyoruz. Sanki

kaçıp kurtulmak istiyoruz. Sanki bizim burnumuzda tütüyor memleket. İtham eder gibi Türkiye sevgilerini gözüme sokan o arkadaşlara gönül koyuyorum Yağmur. İnsan ne kadar rahat olsa da alışmış olsa da çevresi bir sevgi halesiyle sarılmış olsa da gurbet gurbettir her zaman. Sıla sıladır. Bizim çocukluğumuzda gurbet çok yakından başlardı. Köyde, sabah sabah kahvenin önünden bir külüstür 50 NC'ye ya da minübüse binerdik. Sonra gözümüzün önünden akan sık çamlar ve seyrek evlerle mazot kokulu aracımız ya Sarıot tepesine varırdı beş on dakika içinde ya Kepir düzünü aşardı ve hemen orası gurbetin başlangıcıydı, o an özlemeye başlardık köyü. Şimdi daha bir tuhaf oldum. Yaş ilerledikçe yürekler mi inceliyor nedir? Daha yola çıkmadan bir hafta önce üzölmeye başlıyorum. Zaten bir hafta on günlük bir ziyaret için orada olduğum göz önünde tutulursa eve vardığım anda bile özlemeye başladığım sonucu çıkar bundan. Şairin “Men ta senin yanında dahi hasretem sana” dediği gibi. Sonra bu bir sıkıntı olup hep büyüyor içimde.

Şimdi şöyle düşünüyorum. Gitmeyi yüceltenler sanırım biraz da işin bu tarafına bakıyorlar. Nereye olursa olsun, hangi şartlarla olursa olsun gitmek zor şey. Şartların zorluğu kolaylığı tek belirleyici değil yani bu bağlamda. İnsana yerine göre çevresinin kendisiyle aynı dili konuşan kalabalıklarla sarılı olması bile güven verir. Ve işte sırf çevrende farklı dillerde konuşuluyor olması bile insanı farklı duygular kıskacında ezebilir. Akşam pencere önünde oturuyorsundur mesela, dışarıdan gelen çocuk sesleri hüznünün artmasına sebep olabilir çünkü senin anladığın dilde

konuşmuyorlardır ama bir taraftan da çocuk sesleridir her hâlükârda, seni çocukluğuna götürmüşlerdir. Çocukluğun mu gurbet hâline gelmiştir artık yoksa sen mi çocukluğun tanıdık ülkesinden gurbetlere düşmüşsündür bilemezsin hiç.

Sonra belki bilgisayardan belki teypten o eski gurbet şarkısını dinlersin. Sözlerinin Kemalettin Kamu'ya ait olduğunu bilirsin de bestesi kimin bilemezsin. Çok önemsemezsin de zaten: “Ben gurbette değilim / Gurbet benim içimde.” der şarkıda. İçindeki gurbetten bir türlü kurtulamadığını düşünürsün. Aslında bu kurtuluş da imkânsız değildir ve reçetesi elindedir. Ama yine de olmuyordur işte. Daha bir hüznlenirsin.

Lokman

30 Eylül

Ş u an saat gecenin üçü. Düşüncesizliğime ya-
nayım. Ben hep bir postacı gelecek, mektuplar
getirecek diye bekliyordum. Burada âdet böyle de-
ğilmiş meğer benim postaneye gidip “ne var ne yok”
diye sormam gerekiyormuş. Dün, Beherden denilen
bir ilçeye gidiyorduk. İlçeleri paylaştık gidip oradaki
mekteplerin çalışanlarıyla tanışıyor, muhabbet edi-
yoruz. Giderken postaneye uğrayıp sordum ve senin
dört zarfla mazruf yedi sekiz mektubunu aldım. 21
Eylüle kadar yazılanları yani. Yolda okudum. Günü-
müz yorucu geçti. İlçenin etrafında şöyle bir dolaştık.
Ayaklarıma kara sular indi dedikleri cinsten bir gün
oldu bu. Akşam dönünce yorgunluktan zar zor akşa-
mı kılıp yattım. On ikide yatsıya kalktım. Gündüz ek-
sik kalan evradı okudum. Sonra işte sana yazmak için
oturduğum iskemleye.

...

Sarıkır'a ulaştığım o ilk sabah camide, arka safta
kızıl saçlı ama saçının beyazı kızılından çok bir adam
vardı. Camiden çıkınca selamlaşmıştık. Sonra bak-
tım yurttan danışmada oturuyor. Böyle küçük yerlerin

yurtlarında bazen danışmada oturan bir amca ya da emektar bir aşçı ağabey, kurumun asıl yöneticisi gibi olur. Duyduğuma göre eski zaman tekkelerinin bazılarında da aşçıbaşılardan dervişlerin ruh terbiyelerinde ciddi rolü olurmuş. Yöneticiler genelde genç üniversite mezunları olurlar. Gece gündüz yurttaki kalmaları gerektiği için tercihan bekâr olmalıydılar. Birkaç yıl çalıştıktan sonra da ya askere giderler, ya öğretmense öğretmenliğine, başka bir meslek erba- bıysa mesleğine devam eder. Bir aşçı veya danışman- sa yerine göre müessesenin demirbaşı gibidir. Her işin girdisini çıktısını bilir. İhlâslıysa böyle emektar- ların müdürün, müdür yardımcısının yetiştirilmesi- ne ciddi katkıları da olabilir. Değilse başına imtihan olarak aynı katkıyı sağlayabilir tabi. Neyse lafı uzat- mayayım, bu ağabeyi de o tür emektarlardan sandım başta. Ama tanıdıkça, adı Abuzer’miş bu arada, ka- famdaki o tiplere pek fazla benzemediğini fark ettim. Abuzer Ağabey öyle çok fazla konuşmuyordu bir ke- re, sonra her işe karışmıyor, kendisine söylenenleri yapıyor, bir fikri olursa münasip bir dille o fikir ki- minle ilgiliyse ona açıyordu fikrini. Her ortama girip çıkan, her sohbeta karışan biri değildi. İlçede birçok akrabası, yakını, köylüsü falan da yoktu. O ilçeden değildi anlaşılan. Sanki her şeye farklı bir âlemden, bir sırlı perdenin ardından bakıyor gibi bir hâli vardı. Bu dünyada iğreti duruyor gibiydi. Süsten uzak, basit cümlelerle ve olabildiğince az konuşuyordu ama içi hikmet dolu sözler söylüyordu çoğu zaman. Sonra- dan düşünüyorum da mesela, Abuzer Ağabey ne de- di de beni etkiledi, hangi sözü aklıma kazındı kaldı,

bulamıyorum. Konuşması meltem gibiydi serinletiyordu ama tutamıyordun. Kalbi okşayıp dertlerini hafifletiyor ama havada eriyip yok oluyordu. Sonra hep bir hüznün vardı gözlerinde. Yakınında olsam bir huzur ikliminde hissediyordum kendimi. İnşirah Yurdu'nun bu ilginç sakininde kalplere inşirah veren bir enerji vardı.

Sonra zamanla hayatın anlamını onda gördüm desem, abartmış olur muyum acaba. Sanırım her insan öyle bir iki insan tanımalı hayat yoluna sağlam basabilmek için. Ne de olsa okumak, görmek gibi değildir.

Abuzer Ağabey'i anlatırken biraz fazla destanlaştırmışım gibi düşünebilirsin ama aslında kendimi frenlemeye çalışıyorum. Bunu yaparken de onun ruhunu, onun düşüncelerini incitmemek adına yapıyorum. Parlayan közü korumak için üstünü külle örtüyorum belki. Belki de üstadın: "Hey şair efendi, utanmıyor musun, güneşi sevgilinden utandırmaya?" dediği duruma düşmekten korkuyorum...

Bu kalemi sevmedim Yağmur. Rahat yazmamı engelliyor. Bir de yarın yedi saat dersim var. Saat dördü geçti. Yatmalıyım.

Unutmadan söyleyeyim. Eline hangi mektuplarım geçti, yazarsan sevinirim. Bazı mektuplarda önemli şeyler vardı. Ulaşmadıysa yeniden yazmak istiyorum.

* * *

İşte sabah oldu, sonra akşam oldu ve ben devam ediyorum. Bugün annenden bir mektup aldım. Mektup ve dergiler. Televizyonda teyzenlerin okulunu

gördüm. Yazık. Gariban şimdi ne sıkıntılar içindedir. Biraz önce etütleri gezdim. Türkçe laboratuvarında yıllık planlar, oturma planı vs. uğraştım. Etüt bitimi derslerine girdiğim iki öğrenci, yedinci sınıf öğrencileri bana güzel renkli iki çiçek verdi. Sana göndermemi istediler. Seninle tanışmak istiyorlar. Ben çiçeği kalınca bir kitabın arasına koydum. Kuruyunca göndereceğim.

Bu arada bana gönderdiğin sonbahar manzaralı kartpostal için teşekkür ederim. Resim, kenarlarında bant kalıntıları olan arkası biraz yıpranmış bir resim. Bu da kırtasiyeden alınma değil, bir duvardan ya da masadan koparma olduğunu gösteriyor. Yani değer verdiğim bir kişinin değer verdiği bir eşyası imiş. Bu durum resmin değerli olmasına vesile oluyor. Sonbaharla ilgili birkaç mısra görmüştüm derginin birinde, o mısraları sarı renkli bir A4 kâğıdının altına yazıp üst tarafına da senin kartpostalı yapıştırıp odamda, masanın hemen önüne bantladım. Mısralar şöyle:

*“Ömrümden önüme düşer yapraklar,
Önümde ölüme düşer yapraklar.”*

Böyle üstü yazılı bir kâğıt asmıştım ilk gittiğim yurt dışı şehrinde masamın önüne. Defalarca okuya okuya âdeta ezberlediğim satırlar vardı. Sonra o kâğıdı bir hatıra olarak getirip Sarıkır'da arkadaşlarla kaldığımız daireye de asmıştım. Abuzer Ağabey, defalarca çağrıldıktan sonra bize geldiği bir akşam o satırların önünde uzun süre durdu. Sonra ajandasına kaydetti

oradaki cümleleri. Aslında kendisinin o satırlara ihtiyacı yoktu. Zaten orada anlatıldığı gibi yaşıyordu. “Talep şan değildir. Razı ol şan da senin nam da senin. Varlığını bilinmezlik toprağına göm. Gömülme-
yen şey nabit olmaz...” O metni yine bulabilirim belki. Bulursam söz, göndereceğim. Göndermezsem, sen de merak edersen, Kutlu’nun “Yoksulluk İçimizde” kitabından aldığımı, onun da Hikem-i Ataiye’den almış olduğunu hatırlatayım.

Bazen ben bu ağabeyi daha önce bir yerde görmüş olmayayım diyordum. Ama hafızamı yoklasam da bir işaret bulamıyordum. Zaten o güne kadar hiç Abuzer adlı birini de tanımamıştım. Öğrenciler gelmeye başlayınca Abuzer Ağabey’in sadece danışmaya değil, kantine de baktığını öğrendim. Kantin zaten yurdun girişinde, danışmanın arka tarafındaki boşlukta idi. Abuzer Ağabey’de de emin değilim ama sanki bana karşı daha yakın bir ilgi var gibiydi. Hocam hoş geldin, diye karşılıyor, ciddi muhabbet, ülfet gösteriyordu. Onun geceye doğru acımaya başlayan çaylarını yudumlarırken, bazı problemlili çocuklarla özel olarak ilgilendiğini, onların maddî manevî dertlerine çare bulmaya çalıştığını görürdüm. Bazen de bekçi ya da mahalleden bir amca gelir Abuzer Ağabey’e ailevî problemlerine varıncaya kadar anlatır, onunla dertleşirdi. O pek konuşmaz, daha çok karşısındakini konuştururdu. Ara sıra çok önemli yerlerde küçük müdahalelerde bulunarak sanırım muhatabını vicdanıyla yüzleştiriyor, derdinin dermanını kendi kalbiyle bulmasına yardımcı oluyordu.

Böyle bilge bir insanın bu kuş uçmaz kervan geçmez ıssız bozkırın orta yerinde bir yurdun kantininde ne işi var diye düşünürdüm. Ne kimse biliyordu onun hayatını ne de sorabiliyordu. Mehabetiyle bir saygı halesi oluşturuyordu etrafında. Ben de sonraki günlerde samimiyetimiz epey artmış olsa da kendisi anlatır belki diye sormuyordum. Duyduğum kadarıyla buraya bir grup işadamlıyla, akademisyenle beraber gelmiş. Grup üç beş gün Sarıkır'da kalıp gitmiş, onların içindeki saygıdeğer bir gazetecinin referansıylayla Abuzer Ağabey'i işe almışlar. Arada bir iki müdür değişince bu sefer artık o yerli sayılmış, kimse nereden geldiğiyle daha önce neler yaptığıyla ilgilenmez olmuş.

İşte bugünlük de bu kadar yazabildim.

Eyvallah.

Lokman

8 Ekim

Selam ile,

Bugün postaneye gidip mektup sordum. Önce posta kutusunun anahtarını verdi memur. Gidip baktım. Boştu. Ben anahtarı verince memur içeri girdi ve biraz sonra pembe bir zarfla kapıda göründü. Gülkurusu zarfta gülkurusu duygular, gül kokulu düşünceler geliyordu. Orada açıp okumak ayıp olacağı için cebime attım. Okul fazla uzak değil, yirmi tefriciyelik yol. Gülümseye gülümseye odama girdim.

Gülümseye gülümseye okudum mektubunu. Bu işler böyledir işte. Bazen senin değerli dediğinin kadri bilinmez bazen bazı insanların bazı insanlara neden böyle değer verdiğini anlayamazsın. Elbette bütün bunların arkasında bir el vardır ve elbette bazen bir insan için kendisine değer verilmemesi daha hayırlı da olabilir. Sanırım Abuzer Ağabey bunu çok iyi biliyordu. “Ne ki senden alınmıştır, o senin hayırnadır.” diyor ya İskenderî, ne ki sana verilmiyor belki öylesi hayırlı olduğundan verilmiyor diye düşünürdü. İlçenin bazı esnafı da zaman zaman yurttan bir araya gelir, yurdun iaşesi ve gidişiyle, çevredeki başka hayır

işleriyle ilgili görüşürlerdi. Bu görüşmelerde Abuzer Ağabey hep hazır olurdu. Ama fikir beyan etmek için değil, hizmet etmek için. Kimin çayı bitse hemen doludur, biri bir şey istese gider getirirdi. Orada çoğundan yaşlı olsa da herkesten gerekli saygıyı göremezdi. Güngörmüş ağabeyler onun fikirlerine değer veriyorlardı aslında ama bazı yeni yöneticilerin veya genç esnafın ona yeterince saygılı davranmadığı, âdeta basit bir hizmetçi muamelesi yaptıkları da oluyordu. Kendileri üç beş kişiye işveren, şehrin eşrafından kalburüstü insanlar ya. Yüz kadar öğrencinin eğitiminden sorumlu müdür yardımcısı ya...

Bahsettiğin o ablan var ya Ayşe, bütün bunlar senin o mektubunu okurken aklıma geldi. Öyle kıyıda kenarda kalan derin insanlar hep olmuştur ışık evlerde, aslında kıyıda kaldı düşüncesi bize ait bir bakış. Onlar belki de manevî dinamiklerdir. Bizim evde de bir Ahmet Baki Ağabey vardı mesela, hiç vitrini yoktu, ama filancanın öğrencisi gelir, falancanın sınıf arkadaşısı gelir Ahmet Baki Ağabey mutfaktan çıkmazdı. Saatlerce yemek pişirir, gece yarısına kadar bulaşık yıkardı. Misafirlerin birinci dereceden muhataplarının teşekkür etmedikleri zamanlar, teşekkür ettiklerinden daha çok olurdu hep. Ayşe Abla da onun gibi biri olmalı. Ona yaklaşmakla, kendine dert ortağı seçmekle iyi ediyorsun. Pek önde, aktif görünmemesi, bir eksiklik değildir. Derinlik ve birikim daha önemlidir. Şöyle bir prensip edinsen zarar görmezsin. Vitrin insanından kaç, vitrinsizlere kucak aç. Evet, beylik bir söz oldu ama içeriği iyi.

Oradan verdiğin sıcak ve taze haberler için teŖekkür ederim. Ŗimdi de benden haberler: Hâla geçen seferki kalemle yazdığım için parmaklarım yoruldu ve yazım aslı hüviyetini yitirmeye başladı.

Havalar soğudu biraz. Aslında serinledi demek daha doğru olur. Her taraf sarı, kızıl, bronz yapraklarla dolu. Ben ocukluğumda yaprakların sararmasına fazla Ŗahit olmadığım için –bizim köyde sadece bahçedeki ağaçlar sararır, dağlar yeşil kalır– bu görüntü beni eskiden beri fazlasıyla hüzünlendirir. İhtiyarlar Risalesi’ni hatırlarım. Yedinci Reca mıydı, emin değilim. “Ankara’nın yaşlı kalesine çıktım, bana katılaşmış, taş hâline gelmiş gamlar, hüzünler gibi geldi.” diyen kısmı.

Bu sonbahar son yıllardaki diğer sonbaharlarda olduğu gibi çocukluğumu daha yoğun duyuyorum. Beni bir sarı yaprak, yerlerde hasır olmuş yapraklar, ayakkabıma bulaşmış bir parça çamur ama toprak çamuru, bir parça kara bulut, birazcık çiseleyen bir yağmur bile alıp çocukluğuma, o yılların sonbaharlarına götürüyor nedense.

Bir yamaçta bizim ev biliyorsun. Avlumuz kat kat teraslar hâlinde. “Aşşa yüz” yani aşağı yüz alt kat demek. Evimiz iki katlı ikinci katta oturuyoruz, alt kat depo, kiler, bir zamanlar banyo vs... olarak kullanılıyor. Ama bizim evin dilinde “ikinci aşşa yüz”, “beşinci aşşa yüz” gibi tabirler de var. Mesela ablam çok kızarsa: “Bir vurursam beşinci aşşa yüze düşersin.” diye okkalı bir tehdit savurabilirdi. Her teras bir kat sayılır. Evin ikinci katının oturduğu “yüz”den başka bir üst yüz daha var. Ŗimdi hayalimde canlandırıp sayıyorum da

evin ikinci katını esas yaşama alanı olarak sıfır kabul edersek, bir “okarı yüz”, beş “aşşa yüz” var. Demek ki toplam yedi katmanlı bir avlu içinde evimiz. Karşı taraf teraslanmamış, dolayısıyla o tarafta “yüz” yok, daha doğrusu üzümlü bir katman var alçak bir duvar üzerinde sonra yekpare yamaç ve yamacın üzerinde bir düzlük. Örenin yamacı ve örenin tepesi. Arazimiz, bir tarafta okulla aramızda sınır olan şoseye bir tarafta örenin tepesindeki yerimizi sınırlayan keçi yoluna kadar uzanıyor.

Sonbahar bizim bütün bu kat kat teraslardan oluşan arazimizin her yerine hemen hemen aynı anda olsa da farklı şekillerde gelirdi. Bu uzun bir bahis olur. Avlumuzun ya da bizim evin dilinde “cirim”in her köşesinden sonbahar manzaraları sıralasam bu bahis bir uzunca bahis olur. Ama bazı sonbahar manzaraları çizmeden geçemeyeceğim yine de. Mesela pekmez kazanı birinci “aşşa yüz”de evin doğu tarafında, bulgur kazanı yine birinci “aşşa yüz”de batı tarafında kaynardı. Kaynatılan bulgur “okarı yüz”e serilir, okul öncesi ya da ilkokul birinci ikinci sınıf gibi kardeşlerden biri bulgur beklerdi. Tavuk filan gelip dağıtmasın diye. Sorumluluk bilinci adına daha dört-beş yaşlarından başlayarak köy çocuklarının yapacağı işler vardır mutlaka.

Bir de şöyle bir manzara canlanıyor gözümün önünde ikinci “aşşa yüz”de havuzun başındaki “gazan hurca”nın yanı başında bir ayva vardır. Okuldan gelmiş, çantasını, yakalığını bir kenara fırlatmış saçlı üç numara dudaklarının yanları ve dirsekleri yarı bir oğlan çocuğu elinde bir “ırbık” bir “vidon”

su doldurmaya gidiyor. Tek tük atıştırmaya başlayan yağmurun havuzun suyunda çizdiği desenlerden önce kocaman sarı bir ayva çekiyor dikkatini. Alıp ısıyor. Ama sert. Koparamıyor. Vazgeçmek istiyor, çenesini açamıyor. Ağzının kenarındaki yaralar sızlıyor, belki de hafifçe kan sızıyordur gerginlikten. Sonra ağzını kurtarıyor ayvadan ama süt dişlerinin biriyle daha vedalaşıyor. Ağzını çalkalayıp tükürüyor birkaç defa. Sonra su doldurup götürüyor. Anası ılık su içemez, çeşmenin suyu buz gibi. Dişini alıyor annesi “köpek dişinden sık, tavşan dişinden pek” olması temennisiyle çatıya, kiremitlerin üstüne fırlatıyor.

O ayva ne oluyor sonra hatırlamıyorum. Belki biri alıp yiyor, belki bir köşeye atılıyor. Bugün pazarda yamru yumru ekmek ayvaları gördüm de aklıma geldi bu görüntüler. Ama tadı çocukluğun tadını değil, hatıraların hüznünü getirdi elbette.

En çok beşinci “aşşa yüz”e bazen dördüncüye de mısır, fasulye ekilirdi. Mısırla fasulye beraber ekilir. Fasulyeye sırik gerek. Hem aynı yerde ayrıca yer gerektirmeyen iki mahsul birlikte alınmış olur. Evin önünde fasulye “yumsa”ları olur sonbaharda. Darı soyarken “ala dana”, “gıcır” yarıştırlır. Kazanın altına darılar atılır “ütme” yapılır. Sonra yeni açılan yerlerde koyunlar keçiler yayılır. O günler malları daha uzak yerlere götürmekten kurtulunur.

Bütün bunlar ve dahası çocukluktan kalma sonbahar manzaralarıdır ve her sonbahar biraz daha cıllanarak, zımparalanarak tekrar canlandırılır hayalde. Bir sonbahar yaşamak, bütün bu geçmiş manzaraları

hatta anne babadan miras alınmış manzaraları, hâlle birlikte yaşamak demektir.

Şimdi burada sonbaharı hissediyorum yine. Ama hoşuma gitmeyen bir iyilik var okulumuzda. Sanırım müdür bey çok derli toplu disiplinli bir adam olduğundan temizlikçi teyzeler her sabah daha çocuklar etütteyken ellerine uzun saplı süpürgelerini alıp sonbahar yapraklarını bir güzel süpürüyorlar. Bunu gün boyunca birkaç kez tekrarlıyorlar. Şöyle sonbahar manzarasına, sarı yapraklar üzerinden melul mahzun yürümeye kanamıyorum bir türlü. Bir hafta kimse süpürmeyecek yerleri, sen o zaman gör sonbaharı. Bu duygumu tatmin için bir ara şöyle kırlara açılmayı filan kuruyorum kendi kendime. Sonra bu çocuksuluğuma gülüyorum.

Okul çok fazla zamanımı alıyor. Çocuklarla, imtihanlarla, kitaplarla geçip gidiyor günler. Enteresandır, günler ve haftalar yavaş, aylar ve yıllar çabuk geçiyor. Acaba ihtiyarlık belirtisi mi bu, diyorum. Ya da gönlüm mü ihtiyarlıyor? Bahtiyar Vahapzade'nindi sanırım.

*“Gençlikte günler kısa yıllar uzun
Kocalıkta yıllar kısa günler uzun
Gençlikte diller kısa eller uzun
Kocalıkta eller kısa diller uzun”*

Evet, manası böyle ama kendisi, Azericesi, daha ahenkli, daha güzel bir şeydi sanırım.

Şimdilik hoşlukla kal.

Lokman

15 Ekim

Postaya teşekkür ediyorum. Mektuplarımı bir hafta içinde bana ulaştırdığı için.

Bu arada bir iki değerlendirmede bulunsam soğuk kaçır mı ya da kendimi hocan yerine koyup öğretmenlik taslamış olur muyum bilmiyorum ama hoş karşılayacağını, bütün ukalalıklarımı gülümseyerek dinleyeceğini tahmin ediyorum.

Bu son mektuplarında yazının karakteri değişmiş, biraz daha olgunlaşmış gibi geldi bana. (Bu bahsettiğim harfler beyanında yazı.) Tazyikli suyun zaman zaman atıla atıla akması gibi değil, bir gözenin düzenli ve devamlı akması gibi. İçerik için de aynı şeyleri söyleyebilirim. Dikkat et, içindeki şair uyanmak üzere. Bu yolun dönüşü yoktur benden söylemesi.

Dağınık ve düzensiz yazmam, biraz sendeki soğuk algınlığı bana mı geçti ne burnumu çeke çeke ve zihnimi toplamaya çalışarak yazmaya çalışmamdan kaynaklanıyor sanırım. Değinip geçtiğin bir iki noktada kendi düşüncelerimi yazmak istiyorum oysa.

Biri “sabrı ve iyimserliği öğrettin” deyişin hak-
kında. Aslında öğretenin hayat olduğunu düşünü-
yorum. Ben de hayatın bir parçası olarak ufak tefek
şeylerin altını çizmene yardımcı olmuş olabilirim.
Bu işte ben olsa olsa bir malzemeyimdir. Yağmur,
biz bir derenin kayalardan koparıp sürüklediği taş-
lar gibiyiz. Birbirimize sürtüle sürtüle sivri, köşeli
taraflarımızdan kurtuluyoruz. Sevdiğimiz insanlar,
sevmediğimiz insanlar, katlanmak zorunda olduk-
larımız, bize katlanmak zorunda olanlar, hepimiz
birbirimize sürtüne sürtüne olgunlaşıyoruz. Birlik-
te akmanın güzel bir neticesi olacak bu. Su düzlüğe
indiğinde, hızını azalttığında bakacağız kimin neye
benzediğine. Sağlam ve güzel çakıllar. Elimize alı-
rız. Dışı dümdüzdür. Hoşumuza gider. Renk renk
damarları vardır bazılarının. Benzerlikleri bir yana
aslında hepsi ayrı âlemdir. Sertliği ve rengi değiş-
memiştir aslında, cilalanmış, güzelleşmiştir.

Bir de buna benzer bir durum Hacı Bayram Veli’nin
bir dörtlüğünde anlatılır ki çok severim.

*“Bir ulu şara vardım
Ol şarı yapılır buldum
Ben dahi bile yapıldım
Taş u toprak arasında.”*

Biz farkında olmadan güzel arkadaşların bir güzel
imaret yaptıkları ortamlarda bulduk kendimizi. Biz de
bir ucundan tutalım dedik belki. Ama aslında biz hem
ustaydık hem malzeme. O şehirle beraber kendimizi
inşa ediyorduk. Liseli öğrenciye dersin:

- Ortaokuldaki kardeşine anlat ki bu konuyu daha iyi anlayasın.

Anlatır ve gerçekten daha iyi anlar. Biz bir şeyler anlatmak için hazırlanırız. Önce nefesine hitap eden ustabaşı dâhil. Bu şehirde herkes inşaatı bir ucundan tutar ve yaparken olur, olgunlaşır, ne muhteşem eser bu dersin karşısına geçip aslında karşısına geçemezsin çünkü sen de o eserin bir parçası, çok da dikkat çekmesen bile bir tuğlası, bir kapı kolu vs. ona ait bir şeydir.

Sarıkır'da geçen mektupta bahsettiğim kaba saba gençlerle hemen hemen aynı yaşlarda bir de İlhan Ağabey vardı. Aynı mütevellilere katılıyor, aynı hocaların sohbetlerini dinliyordu ama aynı değildi işte. O mu daha önce olgunlaşmıştı, diğerleri daha sonra mı yontulacaktı bilemem. Bilmem de gerekmez zaten. Bizim işimiz hayır konuşmak, sevgiyi muhabbeti anlatmak. Ne de olsa bir sevgi mayalıyoruz biz. Evet sevgiyle şaka olmaz biliyorum. Boş konuşmamalıyım. Şeytan doldurur, kastetmediğim anlamlar yükler.

O ilçede ve civardaki birçok müessesenin sorumlusuydu İlhan Ağabey. Ama çok alçakgönüllüydü. Ufak tefek bir iş olsa da hemen koşardı. Büyük ağabey havalarında olmazdı. Duyduğuma göre bir süre sonra sorumlu olduğu müesseseleri devredip bir okulda işe girmiş. Sonra yurt dışında bir okula gitmiş. Orada teknik işlere bakıyormuş. Okulun girdisi çıktısıyla, inşaatı, boyasıyla ilgileniyormuş. Sarıkır'da tanımadığı yok gibiydi ve o çevrenin iş dünyasında müthiş

itibarı vardı, hani o çevreyle ticarete atılsa, kendim için de bir şeyler yapayım dese bölgenin sayılı iş adamlarından biri olabilirdi ama o tercihini yapmıştı, kabiliyetini, enerjisini öbür dünya hesabına yatırımlara harcayacaktı.

Şimdi bir bina yapılırken her cinsten malzeme gerektir belki. Belki bazı dolgu malzemelerine de gerek vardır. Adam iyi niyetle gelmiş ama eğri büğrü bir taş görüntüsünde. Belki o taşın da dolduracağı bir boşluk vardır. Belki bir ustanın hafif çekiç darbeleri altında bir köşe taşı olacaktır binada. Onun sertliği sağlamlığı üzerinde ne güzel sütunlar sarsılmadan duracaktır. Yanlış hatırlamıyorsam Dostoyevski’de okumuştum: “Yapıcıların işe yaramaz diye kenara attıkları taş, binanın köşe taşı oldu.” diyordu. Belki benim öfkeli olduğum o arkadaşlar da çok güzel işler yapmışlardır sonra bir yerlerde. Zamanında hepimizin birçok hamlığı olmamış mıdır nitekim.

Bence bu sene İstanbul’a erken gelmekle iyi ettin. Bak ağustostan beri yaşadığın problemlerle hem evine hem arkadaşlarına ve ortama alıştın az çok. Şimdi okullar açılınca derslere hemen adapte olabilirsin. Sınıf arkadaşların tatil yaparken kitabın kapağını kaldırmazken birkaç kitap mütalaa ettinse ders dönemi istesen de yeteri kadar eğilemeyeceğin konularla meşgul olabildinse senden mutlusu olmamalı. Mesele tesbihatın istiaze kısmını ezberlemişsin bu arada, kısa surelerden Fil’le Duha arasını bu sene ezberlemeye karar verip Tekasür’e gelmişsin, bunlar müthiş şeyler. Sırf Asr Suresi’ni öğrenmiş olsan, başka hiçbir

getirisi olmasa yine de memleketten bir iki ay erken gelip bazı temizlik ve yerleştirme sıkıntılarına katlanmana değerdi.

Bu mektubu Tagore'dan satırlarla noktalamak istiyorum. "Ateşböcekleri"nden.

"Son selamlarım,
Mükemmel olmadığımı bilenlere
Ve sevenlere, olsun."

Lokman

24 Ekim

Selam dostum!

Bu öylesine bir mektup. Cuma günkü kısa ve doyumsuz sohbetten sonra fırsat buldum yazıyorum işte. Hiç bir derinliği olmayacak belki. Beni ezip geçen çok çok yoğun bir haftadan sonra biraz kafamı dinlemeye çalışıyorum. Burada ders yılını dört dönem yapanlar akıllılık etmişler. Tam yorgunluk ve stresten bitmek üzereyken dönem bitiyor. İki dönem olsa dayanmak daha zor olurdu şüphesiz.

Sarıkır'da uzundu dönemler ama bilmiyorum buradaki kadar yoğun çalışmadığımız için mi, yoksa o zamanlar -serde gençlik vardı ya- daha enerjik olduğumuz için mi böyle yorulduğumu hatırlamıyorum hiç. Bir de bazen tatiller birleştirilir, uzardı. Bazen kar tatili filan da olurdu.

Bir ara yine böyle bir bayramla hafta sonu birleşti, beş gün kadar tatil oldu sanırım. Biz takımı topladık. Yurtta kitap okuyalım dedik. Öğrencilerin bir kısmı köyelerine gitmişti. Ortam müsaitti. Sonra şehre bir program çerçevesinde hepimizin sevip saydığı bir gazeteci gelecekti, bir ara bizim Sarıkır'a da

uğrayacağını söylediler. Yurda getirebilirsek oturur, sohbet ederiz hatta belki bir gece misafir ederiz diye düşünüyorduk. Fazla uğraşmamıza, yalvarmamıza gerek kalmadı. O zaten doğruca bizim yurda indi. Bir gece kalacağım derken yollar kapandı, üç gün bizimle kaldı. Hiç şikâyetçi değildi bu mahsur kalıştan.

“İstesem ayarlayamazdım, böyle bir ortamı ben de özlemişim.” diyordu. Beraber okuduk, mütalaa ettiğimiz eserlere elbette bizden çok daha iyiydi hâkimiyeti. Sonra hepimizin tanıdığı yazarlarla, meşhurlarla ilgili anılarını anlatıyordu, biz ilgiyle dinliyorduk. Bu arada bir şey dikkatimi çekti. Sanırım Abuzer Ağabey’le önceden tanışıyorlar ve bazen bizim olmadığımız ortamlarda fazlaca samimi eski günleri yâd ediyorlardı. Bizim ihtiyara normalin üstünde ihtimam gösteriyor sanki onunla beraber geçirdiği zamanları uzatmak için gayret sarf ediyordu. Tabi bu durumu az buçuk hissettiysem de pek üstünde durmadım. Biz kendi programımızın havasındaydık. Sonradan düşününce daha iyi fark ettim bu yakınlığı.

Rica etmiştik, personelden bütün müsait olanlar, yurt müdürü, Abuzer Ağabey filan da bizimle beraber program yapıyorlardı. Meselelere vukufiyetle yine dikkat çekiyordu Abuzer Ağabey ama fazla konuşmuyordu. Sorulunca da kısaca, iyi kötü cevap vermekle yetinirdi. Osmanlıcası çok iyiydi, eserleri, el yazısı nüshalarından mütalaa ettiğini görürdüm bazı geceler ama orada bizimle beraber bizim kitaplardan okuyordu.

Bir gün gazeteci Mehmet Bey camiden dönerken bana: “Abuzer Ağabeyinize dikkat edin, o öyle sıradan biri değildir. Duasını almaya, ilminden, ihlâsından istifade etmeye çalışın.” dedi. Sonra ilave etti: “Şimdi üç dört gündür burada onun yanındayım ya, bu beni en az bir altı ay idare eder. Böyle rehabilitelere ne kadar ihtiyacım varmış meğer.”

Evet, Yağmur, Mehmet Bey haklıydı. Bazen yakını-mızdaki değerleri göremeyebiliyoruz. Belki zamanla anlaşılacaktır bazı güzellikler. Sonra ilçeye gelen bir iki büyüğün dikkatine, hürmetine daha şahit oldum. Ama Abuzer Ağabey’den yeterince istifade edebil-dim mi bilmiyorum. Biz böyle âciz insanlarız işte, ya-nı başımızdaki hazineyi görmemiz için bile birilerinin uzaklardan gelip göstermesini bekliyoruz.

Neyse bu mektup da böyle olsun.

Hoşça kal şimdilik.

28 Ekim

Sevgili Yağmur,

Bu sefer gecikmiş bir mektupla karşıdayım. Benim öyle şu kadar sürede bir yazayım falan gibi planlanmışlığım olmadı. Yazmamak mümkün olmadığı zaman yazıyorum işte. Bir de günlük işlerin yoğunluğu etkili tabi. Bu hafta bizim tatil haftamızdı. Yine de umduğum kadar boş ve kendi kendime olmadım. Hep öyle olur ya zaten. Üç dört defa Aşkabat'a gitmemiz gerekti. İlk gidişimde fotoğrafçıya uğradım. İstanbul'da çektiğimiz fotoğraflardan ikisini çıkarttım. Ben biraz büyük bir şey olmasını istemiştim. Oradaki ebatlardan birini yazdırdım. Beklediğimden de büyük çıktı o ebat. Tamı tamına A4 kâğıdı kadar. Çadır Köşkü'nde çektiğimizle Dua Tepe'de çektiğimiz fotoğraflar. Önce birini sana göndereyim dedim sonra yolda katlanacağı yıpranacağı düşüncesiyle vazgeçtim.

Aşkabat'a gidişlerimin birinde önce köyü, sonra da İstanbul'u aradım. Annenle, teyzenle konuştuk. Onları buraya geleli ikinci arayışım. Sevindiler. Bir de uzunca mektup yazmışım ona da sevinmişler. Teyzen

bu yaştan sonra kursa falan gidiyormuş. Herhâlde can sıkıntısından kurtulmak için bir yerde bir iş bulup çalışmayı düşünüyor. Hayırlısı. Bana takılmadan edemedi yine. “Sevgili yeğenini arayabiliyorsan yeter bizi aramasan da olur.” dedi. Aslında ben de tamamen haksız sayılmam aramamakta. Bir oturdum mu epey beklemek gerekiyor bir yeri çıkarabilmek için. Ben önceliği tabi ki sevgili yeğenime veriyorum. Sonra yorgun düştüğüm için vazgeçiyorum diğer numaraları aramaktan.

Annenle de yavaş yavaş ilgilenmeye çalışıyorum. O kadar aradan sonra, o kadar ihmalden sonra ilgi zehirlenmesine maruz kalmamız kadıncağız. Şaka bir yana büyük buluşmada beni en fazla terletecek konulardan biri Zülal’e yeterince değer verememem, onu ihmal etmem olacak sanırım. Geçmişini sorgulamamak, kaderi tenkit etmemek lâzım, biliyorum bunu ama yine de acaba zamanında daha akli başında davransam bazı şeyler daha farklı olmaz mıydı diye düşünmeden edemiyorum. Bir zamanlar aynı şehirde okuyan iki yatılı okul öğrencisiydik Zülal’le. Haftada bir görüşürdük. Daha önce iki çocukken de birbirimizden pek ayrılmazdık. Birbirimizden uzaklaşmamız, benim lise sonda, Zülal’in lise birde okuduğu yıllar başladı sanırım. Arkadaşlarım vardı artık ve nedense kardeşime eskisi kadar zaman ayırmıyordum. Onun da arkadaşları vardı ve benim gitmediğim sanat çevrelerine falan takılmaya başlamıştı. Artık her konuda uzun uzun konuşmuyor, her hayalimizi, her düşüncemizi birbirimize açmıyorduk. Göz göre göre huzursuz bir ruh iklimine kayıyordu, Zülal ve ben, onun elinden tutma

konusunda vurdumduymaz denecek kadar yavaş davranıyordum. Bunda biraz hiçbir konuda ısrarcı olmayışımın, meseleleri kendi hâline bırakarak çözme temayülümün de etkisi vardı sanırım. Âcizliğimi, tuttuğunu koparır bir karaktere sahip olmayışımı bir çeşit yanlış yorumlanmış tevekkül sosuyla yaldızlamıştım. Benim yerimde Zülal olsaydı ne yapardı acaba? Canını dişine takar, beni çekip çıkarmanın yollarını arardı muhtemelen.

Üniversite yıllarında artık eylemlere falan katılıyordu. Yine de iki üç haftada bir buluşuyorduk. Kendi çapımızda paylaşımlarımız oluyordu. Duatepe Açık Hava Serpuş Müzesi'nde tahinli ekmek, Hisarüstü Kampüsü'nden Bebek'e yürüyüş falan gibi.

Sonra Zülal'in vakitsiz ve bence fevri bir kararla evlenmesi aramızda daha kalın perdelerin gerilmesine sebep oldu. Babanı çok iyi tanımıyorum. Birkaç defa görüştüsek de fazla ortak konumuz olmadığından mı, kafası kendince önemli meselelerle çok dolu olduğundan mı bilmiyorum pek derinlemesine konuşma fırsatım olmadı. Benim yorumlarım ve bakımım pek tutarlı kabul edilmemeli bu konuda. Çünkü taraftım ve bu evliliği hiç onaylamamıştım. Yine de söyleyeyim, bence baban henüz evlilik gibi bir sorumluluğu yüklenebilecek bir olgunlukta değildi. Onu romantik bir çocuk diye tanımlayabilirim en çok, belki yılların nehrinde sürüklenseydi, kıyılara, kayalara çarpa çarpa yontulur, bazı sivriliklerinden arınabilirdi. Ne var ki ömrü vefa etmedi. Sen yine de babanı iyilikle an, dualarını eksik etme. Tam bir imansızlık

içinde olduğunu zannetmiyorum. Hoş tarafları vardı. Büyük bir ihtimalle pek o konularda kafa yoracak zamanı olmamıştır; “kabul-i adem”le “adem-i kabul” arasındaki farkı biliyordur sanırım. Tam bilemiyorsan Züleyha Abla’na sor, izah etsin. Onun mutlaka bilmesi lâzım. Kitaplardan ilgili yeri bulur beraber mütalaa edersiniz.

Bizim okulun bahçe duvarına bitişik bir avlulu ev var. Oradan geçerken bazen mahallenin küçük çocuklarının oyunlarını izliyorum. Kızlar bizim memleketteki kızların oyunlarına benzer oyunlar oynuyorlar hep. Bazen çocukça kavgaları küsmeleri oluyor, sonra bakmışsın yine hemen barışmışlar. Onlara bakarken kendi çocukluğuma gidiyorum bazen.

Evet, sevgili Yağmur, bizim de çocukken envai çeşit oyunlarımız olurdu. Köylüyüz ya, pek plastik oyuncaklarımız olmazdı. Bu iyi bir şey bence. İnsanın hayal gücü gelişiyor. Her çocuk kendi oyuncağını, dahası oyununu kendisi kurgulamak zorunda. Bizim “kumculuk” diye bir oyunumuz vardı mesela. Kendi icadımızdı.

Bir gün büyüklerimiz kendi aralarında konuşurken duymuştuk. Her zamanki köylü iyi niyeti ve çok geniş şükür perspektifleriyle konuşuyorlardı. Ne kadar şükür etseler azdı. Köyün havası, suyu, asudeliği şehrin imkânlarıyla hâşâ kesinlikle değiştirilemezdi. Aslında şehirde yaşayanlar mecburen o kötü hayata katlanıyorlardı. Mesela bir tanıdığın çocuğu hasta olmuş. Doktor demiş ki, kumda oynasın. Ama şehir yerinde kum ne gezer. Kutu gibi üst üste istiflenmiş evler.

Zavallı şehirli tanıdığımız bir yerlerden biraz kum bulup evlerinin balkonuna dökmüş de çocuğunun kum “gıdasını” alması için suni bir ortam oluşturmuş. Biz ne kadar şükür etsek azdı, demek ki.

Bu duyumu allamış pullamış bir oyun yapmıştık Zülal’le. Hayali bir şehir çocuğuyla arkadaşlık yapıyorduk. Onun her çeşit pahalı oyuncakları vardı. Biz de onunla oynamak istiyorduk ama şehirli, bencilik ediyor oyuncaklarını bizimle paylaşmaya yanaşmıyordu. Ancak o da kumla oynamak istiyordu, ama şehirde kum bulmak çok güçtü. Tek bir kum tanesini bile satın alamıyordu. Mecburen utana sıkıla bize müracaat ediyor, oyuncaklarıyla bir miktar kumu değişmek istiyordu. Biz yine de onu utandırmıyor, cömert davranıyorduk. Elimizdeki kumlardan hem de karşılıksız olarak istediği kadar alabileceğini söylüyorduk. Tam da Yusuf Peygamber gibi davranıyorduk. “Bugün size kınama yoktur.” Bilmiyorduk tabi ne Yusuf Peygamber’in kıssasının en güzel kısma olduğundan haberimiz vardı ne Efendimiz’in Mekke Fethi’nde aynı tavrı sergilediğinden. Bizdeki bir çeşit köylü efendiliği, bir çeşit istığnaydı. Hatırlarsın geçtiğiniz yılların birinde deden gözlük alacaktı. Tam da ekonomik krizin, dış borçların gündemde olduğu günler. “Baba, demiştik, gözlüğü karnenle alsan ya, hani Bağkur emeklisisin.” “Çocuklar, demişti, zaten devletimizin o kadar borcu var, bir de benim gözlükle mi uğraşsın.” İşte o babanın çocuklarıyız biz.

Annende merhamet duygusu aşırı denebilecek seviyedeydi. Bu merhamet sadece insanlara, belli bir

grup insana karşı falan da değildi hani. Hayvanlar hatta bitkiler de merhamet paylarını alırlardı. Bir keresinde yine her zaman olduğu gibi Kızılseki'deki tarlaya koyun gütmeye gidiyorduk. Önde koyunlar, arkada biz çobanlar, dereden geçerken gözüm bir karaçamın gövdesinde güneşlenen bizim oralarda “gartmaklı” denilen kertenkeleye düştü. Aldım elime bir taş, öylesine fırlattım. Aslında vurmak için atsam vuramam ya nasıl olduysa kerkenkele bir yana taş bir yana düştü. Zülal bana çok kızdı. Uzun süre küs kaldı. Söylendi durdu. “Hayırındaki hayvan sana ne yaptı. İlmenin ne lüzumu vardı.” diye. Ben de pişmandım aslında. İsteyerek, planlayarak yapmamıştım bu işi. Bir oyundu benim için. Ne bileyim taşın geniş dünyada kör gibi gidip o hayvanı vuracağını. Sonra da koyunlar yayılırken evhamlanmaya başladık. Türlü türlü hikâyeler geliyordu aklımıza. Ya bu gartmaklının eşi dostu, akrabası filan varsa intikam almaya gelirlerse gartmaklı gelir bize yapışırsa... Sonra kırk katır mı, eşek mi bir şey bulmamız, şimdi unuttum, hepsini birden anırtmamız mı bir şey yapmamız gerekecekti. Hayvanları toplayıp dal öğlen eve döndük.

Bir oyunumuz da öğle sıcağında koyunları eve getirince bahçedeki büyük sulama havuzuna inip suya düşmüş karıncaları kurtarmaktı. Su koyverildiği için paçaları sıvar, inerdik havuza. Elimize bir çöp alır, küçük, masum karıncaları kurtarırdık. Ne insancıl çocuklarmışız değil mi? Ama insanoğlu çiğ süt emmiş diyorlar ya. Daha o zaman kendi kendimize geliştirdiğimiz bir ayrımcılık anlayışımız vardı. Sevimli karıncaları kurtarıyorduk da bizce kötü ya da düşman

olan at sineklerini, dev karıncaları falan görmezlikten geliyorduk. Bir çeşit Avrupalı çifte standardıyla hareket ediyorduk yani.

İnsan çocuk da olsa insan işte. Bazen böyle acımasız da olabiliyor. Bunları sana niye mi anlattım? Bilmiyorum. Aslında kendi kendime hatırlıyordum. Bak-tım kâğıda dökülmüş aklımdan geçenler. Belki anneni daha iyi tanımana, anlamana bir yardımını da olabilir. Unutma Yağmur, kendisi ne derse desin, altın gibi bir kalbi vardır annenin. Gönlünde hiç kötülük yoktur. Onu sık sık ara. Kendisi arama diye kızsız bile aslında mutlu oluyordur. Kendisiyle meşgul olmandan dolayı bu kız, zihnini bölecek, derslerini aksatacak falan gibi kuruntularla arayıp aramamanı umursamıyormuş hatta aramandan rahatsız oluyormuş gibi yapıyordu.

29 Ekim

İşte kaldığım yerden mi bilmiyorum ama aradan bir yerlerden olsa da anlatmaya devam ediyorum cancağızım. Bugün postaneye gittim yine. Mektup var mı, diye sordum. Yoktu. Ne yapalım bugün olmazsa yarın olur dedim, geri döndüm.

Baban, talihsiz bir kaza mı diyeyim -deden rahmetli biraz hüzünlenmiş, sonra, eh olacağı buydu su testisi suyolunda kırılır, demişti.- bir serseri kurşunla göçünce annen bir yıllık evli bir dul, bir anne adayını, bir üniversite öğrencisi olarak kalakaldı. Ben son sınıftaydım. O son aylar aslında pek de yalnız bırakmadım anneni. Ama olayların şokuyla fazla yaklaştırmak istemiyordu kendisine. Sonradan anladığım kadarıyla,

bu durum biraz da kenardan kenardan yardımcı olmamdan kaynaklanıyormuş sanırım. O aralar biraz daha buyurgan olsam, zorla sahip çıksam belki de sevgili kardeşim memnun olacaktı. Her yükün altına girmek zorunda hissediyordu kendini, daha ciddi bir iş bulup çalışması gerekti, zaten üniversiteye girdiği yıldan itibaren çalışıyordu. O öyledir işte, istemiyor gibi davransa da her konuda yardımcı olmaya çalış demem ondan. Yükünün bir kısmını belki zorla elinden almamı bekliyordu. Ama ben de öyle teklife tekellüfe gerek olmadığını düşünüyordum. Yardıma ihtiyacı varsa söylemesi hatta hissettirmesi yeterdi. İşte seni bekliyordu o aralar. Tabi sen hatırlamazsın ama ben İstanbul'dan ayrılırken gülmeye, agu yapmaya başlamıştın. İsminde de küçük bir katkı oldu sanırım. Annen daha doğmadan seninle konuşmaya başlamıştı. Ben bir isimle hitap et de şahsiyet olduğunu anlasın, dedim. Kız mı oğlan mı olduğunu bilmediği için geçici olarak hem kıza hem oğlana olacak bir isim aradık. Ben "Deniz" filan olabilir demiştim, Zülal, "Yağmur" ismini seçti. Sonradan da alıştığı bu ismi resmiyete döktü.

30 Ekim

Yine tamamlanmamış bu mektup, bugün ne olursa olsun göndereceğim. Ömürler gibi sevgiler gibi hep yarım kalıyor sözler. Çok söylenmiş aşklar gibi belki de. Ama aslında bundan emin değilim. Bu, şair Turgut Uyar'ın fikri. Yaklaşık olarak şöyle bir şeyler diyor. İşte bir aşk daha söylendi ve yarım kaldı. Çok sulanan

bir kaktüsün yavaş yavaş çürümesi gibi. Şair Gurban-nazar Ezizov ise bunun tam tersini söylüyor. Kendinizi sınırlamayın ne kadar söyleyebilirsiniz söyleyin. Eski sözleri kullanarak söyleseniz de o sözler sizin aşkınızla yeni bir anlam kazanır, gibi bir şeyler diyor. Ben ikincisini daha doğru buluyorum aslında. Hem bu konuda hadis de var değil mi? “Sevdiğinize sevdiğinizi söyleyin.” Zamanında söyleyemediğimiz, paylaşamadığımız sevgiler, endişeler; zamanla bir ağ gibi sarıp sarmalıyor belki insanı. Elini kolunu bağ-lıyor belki.

...

Son mektuplarında bir şey var. Hakkımı helal et de-yip duruyorsun. Ne için olduğunu bilmiyorum ama varsa bir hak meselesi helal olsun. Benden yana gü-cenikliğin varsa sen de hakkını helal et. Bu helalleş-mek meselesi bir bakıma güzel bir şey değil mi, durup dururken de olsa.

İki ay sonra yeni yıl. Yeni yılda buralara gelebilsen ne iyi olurdu. Yerinde görmek bazen çok şeye değişiyor. Sana yazarken ya da bazı vakaları yazmak için kafam-da toparlarken daha iyi anlıyorum sanırım. Özlemek nedir, beklemek nedir kafa yoruyorum bu arada. Kö-yü özlüyorum mesela. Bana çok şey çocukluğumun köyünü, havasını, manzaralarını hatırlatıyor. Hatta özlemek, beklemek gibi kelimelerle felsefe yapmaya başladım son zamanlarda.

Bu böyle farklı bir konuda farklı bir mektup oldu. Oysa belli bir sisteme oturtmuştum az çok. Bu mek-tupta da Abuzer Ağabey'den bahsedecektim. Nasıl

ince, sahabe hassasiyetinde biri olduğunu anlatacaktım örneklerle. Güya aklımdaki romanın ana çizgilerini vermeye devam edecektim böylece. Ama bu işler böyle işte. Kırık dökük ifadeler alıp başını gidiyor zaman zaman. Ne yapalım onları sonra anlatırım. Belki de gerek yoktur. Anlattığım kadarı da az değil.

İşte böyle cancağızım, sağlıcakla kal.

Muhabbetle, hasretle...

Lokman

Sevgili Yağmur,

Dün sana mektup atmak için postaneye gittim. Ne güzel bir olaydı benim için. İki mektubun gelmiş. Bir gün arayla postalanmış iki mektup. Aynı günün sabahında ve akşamında yazılmış iki mektup. Hemen yazmak istedim ama o kadar yorgundum ki. Okul yine başladı. Arkadaşın biri yok, onun derslerini de doldurmam gerekti. Bir de belletmenlerin vize haftası. Onların rahat ders çalışabilmeleri için etütlere de biz giriyoruz. Şimdi de o olmayan arkadaşın dersini dolduruyorum. Kendi dersim olmadığı için ders anlatmamı pek istemiyorlar. Hocası olan “boş ders”in tadını çıkarmak istiyorlar yumurcaklar. Ne yapayım, pratik olsun diye bir Türkçe film koydum. Onu izliyorlar. Ben de fırsattan istifade mektup yazıyorum.

Bugünlerde yağmur yağıyor hep. Dün de şakır şakırdı. Islak sokaklar, beni çok duygulandırır. Toprak kokusu girsin diye odanın penceresini açtım. Yağmur sesi ve toprak kokusuyla uyudum.

Sızıntı’daki o resim benim de çok hoşuma gitmişti.

Ama kesip göndermek gelmedi aklıma. Altındaki yazı da çok güzeldi. Şiir için de aynı şeyleri söyleyebilirim. En çok da son mısraları sevmişim.

*“Gün döndü, mevsim tomurcuk çağında
Bir bilsen ne mavi günler doğuyor.”*

Hatta bu mısraları genişletip bir şeyler yazmayı da düşündüm. Hâlâ da düşünüyorum. Yazabilirsem gönderirim. Birbirimizin mektuplarına yazdığımız cevaplar gecikmeli olduğu için bazı konularda fikirlerimiz geç ulaşıyor. Onun için mesela benim senin ilk mektuplarındaki bazı istifhamlara verdiğim cevaplar çok sonra ulaşıyor ve sen tekrar özür dilemek ihtiyacı hissediyorsun.

Hikâyeme kaldığım yerden devam edeyim şimdi. Bir ara Abuzer Ağabey’le konuşurken gözlerini kısışı, kesik kesik gülüşü çok eski bir tanıdığı andırır gibi oldu bana. Hafızamı zorladım epey. Ta lise yıllarında birkaç defalık da olsa işyerini ziyaret ettiğimiz Tunç Ağabey’i hatırlatıyordu. Tunç Ağabey’in yüzünü hatırlayamıyordum ama kızıl saçları dikkatimi çekmişti. Acaba akrabası filan mı oluyor uzaktan diye düşündüm, sonra bunu sormaya bile gerek görmedim. İnsan insana benzerdi ne de olsa. Ben Tunç Ağabey’den hemen hiç haber almamıştım zaten. Kim bilir şimdi nerelerdedir diye düşünüyordum.

3 Kasım

Mektubun yarısında zil çaldı. Ben başka bir sınıfa gitmek zorunda olduğum için olduğu yerde bıraktım.

Şimdi tekrar kaldığım yerden devam ediyorum. Ama ben nerede kalmıştım yahu. Şimdi hazırlık öğrencilerine Dede Korkut içerikli çizgi filmi izletiyorum, yine o arkadaşın dersi ve çocuklar durmadan bir şeyler sorarak zihnimi bölüyorlar. Bazen mektuplarını okurken farkında olmadan dudaklarımın yana kaydığını hissediyordum. Demek o anlar senin espri yaptığın anlarmış. Üstelik edebî değeri de yüksek yazılarının. Tabi ben yine de bunları başkalarıyla paylaşmak istemedim. Bunların sadece bana ait yazılar olmasından son derece memnunum.

Bugünlerde üzüldüğüm bir durum, önceden sana yazmış olduğum programın zaman zaman aksıyor olması. Bazen sabahtan akşama kadar derse giriyorum. O günün akşamında da sadece Kur'an ve Cevşen okuyup uyuyorum. Hatta iki gün önce yatsının tesbihatını yatarak yapayım demiştim. Yattığımı hatırlıyorum. "La ilahe illallah" zikrine başladığımı hatırlıyorum ama sonunun geldiğini hatırlamıyorum. Arada bir yerlerde uyumuş kalmışım.

Bir de dün ilginç bir gelişme oldu. Derslerden sonra yanıma Tangeldi'yle Akmurat geldi. Biraz sıkıntılı görünüyorlardı. Nuryağdı'nın bazı problemlerinden bahsettiler. Zaten çocuğun tavırları benim de dikkatimi çekiyordu. Üstünde başında dağınıklık, derslerde uyumalar falan. Hafta sonları köyüne gittikçe bazı kötü arkadaşlar edinmiş. Sigara, arada bira filan derken arkadaşları esrar bile denemiş olabileceğinden korkuyorlar. Ben pek ihtimal vermiyorum ama yine de göz önünde bulundurmak lazım. Bir de kız

arkadaşı varmış. Abayı yakmış çocuk. İcabında okulu falan bırakıp evlenmeyi düşünüyormuş. Gerçekten zor bir durum. Ne yapabiliriz, elimizden duadan başka ne gelir bilemiyorum aslında. Yine de arkadaşlarıyla bir şeyler düşündük. Son zamanlarda edebiyat kulübü olarak değişik faaliyetler yapmaya çalışıyorduk. Duvar gazetesi, dergi çıkarmak falan gibi. Bizim Nuryağdı'da iyi yazı kabiliyeti var. Hisli çocuk. Bütün bu problemleri, biraz da bu özelliğinden zaten. Babası da dindar bir adammış geçen yılki öğretmeninin söylediğine göre. Sanırım biraz baskıcı bir terbiye anlayışı var. O da çocuğu başka çevrelere itiyor tabii. Şimdilik yapabilirsek yatılı okul hayatını anlatan kolektif bir kitap hazırlamaya girişeceğiz çocuklarla. Herkes bir kahramanı temsil edecek ve bu mesele ya da olay karşısında ben olsam nasıl davranırdım şeklinde düşüncelerini anlatacak.

Ortak çalışmalarımız sonunda herkes kendine düşen kısımları yazacak sonra da üzerinde çalışıp ortak bir metin oluşturacağız. Bu proje gençlerin çok hoşuna gitti. Ben aslında nihai planda ciddi bir dosya çıkacağını sanmıyorum ama yine de çok şey kazanacağız bu çalışmadan. Öncelikle çalışmalarımız hafta sonlarına yoğunlaşacağı için Nuryağdı'nın bir şekilde yurttan kalmasını sağlamış olacağız. Sonra grup hâlinde gençlik meseleleri hakkında uzun uzun tartışacağız. Elbette fikren beslenmek için bol bol bu konularda gelişmemizi sağlayacak kitap okumamız da gerekecek. Görelim Mevla neyler, neylerse güzel eyler. Dua lazım sonuçta, zaten sana yazmam da o yüzden. Dua istiyorum.

Geçen mektupta annenle ilişkilerimizden bahsediyordum sanırım. Sonra ben üniversite üçteyken Zülal de üniversiteye girdi. Sonra o konuştuğumuz meseleler. Ama o yıllarda da yine sık sık görüşüyorduk. Belki o yıllardan daha sonraki mektuplarda bahsederim. Sanırım bugün bu hâliyle postalasam iyi olacak bu mektubu. Baksana bitmek bilmiyor.

Muhabbetle ve hasretle.

Eyvallah tatlı yeğenim, esen kal.

Lokman

Tatlı Yeğenim,

Bugün pazartesiydi ve âdetim olduğu üzere postaneye gidip mektup sordum. Ama âdetim olmadığı üzere elim boş döndüm. Bu boşluk beni epey üzdü. Yengelerden birine memleketteki arkadaşından mektup gelmişti, onu alıp döndüm. Ben başka yok mu deyince görevli kız da çaresiz kaldı. Sanki kendi suçuymuş gibi yere baktı.

Cumartesi günü çok değerli bir dostumun evine, köyüne gittim. Dostum dediysen yaşı benden sekiz on yaş falan büyük olmalı. Limon serası var. Onun üstünü kapatacağı, biraz yardım ettim. Türkiye’de okuyan bir oğlu var. Okulunu bitirmiş, iki gün sonra gelecek. Onun heyecanı içinde. İki yıldır görememişler çocuğu. Yeni ev yapıyor. Bir oraya bir oraya koşturuyorlar işte. Bugünlerde Suyûti’nin “Kabir Hayatı”nı okuyormuş, biraz orada okuduklarından bahsetti. Bol bol limon yedik. Pazar akşam geldim.

Böyle kitaplara en çok benim ihtiyacım var aslında. Kalbimi yumuşatacak, dibe vurmamı engelleyecek bir

şeyler arıyorum. Denize düşmüşüm, önümden tutunacak dallar da geçiyor pek çok. Ama içimde şeytan çerisi otağ kurmuş bir kere. Nerede bir yılan var, arayıp buluyorum. Sonra denize düşen yılanı sarılır diye yılanı sarılıyorum. Ruhum acılar içinde kıvrıyor, yılanın damarlarımla yayılan ağusu hislerimi felç ediyor, ama ben yine bir yeni yılan arayışına düşüyorum nedense. Bu kadar mı kötüyüm, bu kadar mı dibe vurmuşum diye düşünüyorum sonra. Bazen de acaba diyorum, bu diplerin bir dibi yok mudur? İnsanın daha fazla düşemeyeceği, mecburen suyun yüzüne itileceği bir dip mi arıyorum, diyorum.

Ne desem boş, biliyorum. İnsanın içine bir kez girdiyse şeytan çerisi çıkarmak güç olurmuş. Girmesin diye baştan almalı tedbiri. Ya da büyük meydan savaşlarını göze almalı kalp otağını temizlemek için, gemileri yakmalı. Kolunu kırmalı gerekirse, kırığı yenin dışına çıkarmalı belki, gerekirse estetik ameliyatla yüzünü çirkinleştirip dışını içine benzetmeli.

... Bunlar bir delinin sayıklamaları Yağmur, ciddiye alma sakın. Dayın yine tozuttu. Arada böyle saçmalama krizlerim tutar. Bu da benim boşalmam belki. Belki hepsi doğru tespitler ama kimseyle paylaşılmayacak, kimsenin şahit tutulmaması gereken mahrem duygular.

* * *

Müstear yaşamak, bazen bir gemileri yakış tecrübesi de olabilirmiş. Bunu o yıl Sarıkır'da öğrenecektim.

Kış sonları, bahar başlarıydı. Karların alacalı bir örtü hâline geldiği, karları eriyen topraktan yeşilliklerin fışkırdığı, şairin “mezarlardan bile fışkıran bir bahar vardır” sözünün her adım tabiatta müşahede edildiği günlerin birinde Abuzer Ağabey’in fenalaştığını, hastaneye kaldırıldığını söylediler. Hemen hastaneye gittik. Yanına almadılar önce, sonra bir iki kişi aldılar, sonra hep beraber yanına gittik. İyi huylu ağabeyimizin vücudunda kötü huylu ur tespit etmişlerdi. Tahliller gitti geldi büyük şehirlere, artık pek yapacak bir şey kalmamıştı. Acılar içinde olmalıydı, o serin havada bile alnından ter damlaları yuvarlanıyordu. Ama içinin acısını içinde tutmaya alışıkta Abuzer Ağabey. Birkaç hafta hastanede yattı. Sonra biraz iyileşir gibi oldu. Yurda gitmek istedi. Yurdun çatı katındaki odasına taşındık. Orada daha iyi gibiydi aslında. Uzaktan yakından tanıdıkları geliyor, helalleşip gidiyorlardı. Bu durum sadece üç gün sürdü. Anamın bir duası vardır “Üç gün yatak, dördüncü gün toprak.” diye. Onun gibi oldu.

İnşirah Yurdu’nun arka tarafında küçük eski bir mahalle mezarlığı vardır. Abuzer Ağabey severdi orayı. Bazen akşamüstleri gider, ziyaret ederdi. Mezarları dolaşırdı. Sonra orta yerde hafif yükseltinin üzerindeki ardıç ağacının altına oturur, Yasin okurdu. Bazı arkadaşların isteği üzerine o ardıç ağacının altına kazıldı kabri. Cenazesinde yurdun öğrencileri, cami cemaati ve benim gibi yurt müdavimleri vardı. Definden sonra tatlı bir yağmur yağdı. Bu yağmur bana bir zamanlar annenden aldığım bir mektupta

geçen bir cümleyi hatırlattı. Hangi vesileyle söylemişti hatırlamıyorum ama şöyle diyordu: “Acısız bir ölüm ve mezarımda yağmur özlüyorum.” Zülal haklıydı, Abuzer Ağabey’in ölümü güzel bir ölüm olmalıydı. Önce epey acı çekti ama varsa kalan günahına kefarete olmuştu.

Şimdi aslında belki ufak ama içimde dağca büyüyen dertlerimle dağlanırken ben de öyle bir ölüm özlüyorum. Zülal’in o mektupta dediği gibi acısız bir ölüm ve mezarımda yağmur.

Bugün göğe baktım Yağmur. Dünkü gibi sadece karanlık gördüm. Belletmenlerden biri öğrencileriyle sohbet edecekleri çay saatinde bulunmamı istedi. Önce özür dileyeyim gitmeyeyim diye düşündüm. Sonra gittim, pişman da olmadım. Biraz ışık aldı kalbim. Çocukların ışığı da olmasa bu hayat daha bir çekilmez olurdu herhâlde. Çocukları büyüklerden daha anlayışlı daha akıllı bulmuşumdur hep. Birçok konuda büyüklerden daha isabetli akıl yürüttüklerini tecrübe etmişimdir.

Sarıkrı'da Abuzer Ağabey'in vefatından sonra kendimi daha yalnız hissettim. Onun hayatımda bu kadar önemli bir yer edindiğini bilmiyordum o zamana kadar. Hayatımdaki yerini, yokluğunun hayatımda bıraktığı boşlukla anlayabildim. Bazı değerler, bazı güzellikler varlığında hissedilmiyor demek ki yokluğuyla hissediliyor. Sağlık gibi, Allah yokluklarını göstermesin hava, ekmek, su gibi... Gün ışığı gibi.

Onun ölümüyle içimde ışılan günüm sönmüş gibi oldu. Nasıl böyle bir yer edinmişti kalbimde, neleri

paylaşmıştık da o güne kadar, böyle vazgeçilmez olmuştu bugün hâlâ net bir şey söyleyemiyorum.

Mezarını yalnız bırakmıyorduk. Bazen yalnız giderdim ziyaretine. Onun bazı ufak tefek özel eşyası gibi akşamüstü mezarlık ziyaretleri de bana miras kalmıştı sanki. O küçük yükseltide, ardıcın altında oturur, Abuzer Ağabey'in kabriyle birlikte günbatımını seyrederdim. İçimden tarifsiz hüznler geçirdi. Faniliğimi tekrar keşfederdim orada her oturuşumda. Sarıkır'ın henüz yemyeşil, çiçekli kırlarını seyrederek başladı bu süreç, daha sonra otun çöpün yavaş yavaş sararışını, çevreye eksiksiz bir bozkır manzarasının hâkim olduğunu gördüğüm, günbegün otlarla beraber sarardığım, günlerimin sarardığını iyice hissettiğim sıcak yaz aylarına kadar devam etti.

Bazen de okuldan öğrencilerimle geliyordum mezarlığa, ömürlerinde sadece birkaç defa gördükleri, birkaç defa çayını yudumladıkları Abuzer Amcalarının mezarı başınca küçük avuçlar açılıyordu. Yurdun öğrencileriyle de geliyorduk sık sık. Onlar bensiz geliyorlardı daha çok. Mezara mevsim çiçekleri dikiyorlar, nöbetleşe suluyorlardı.

Bozkırda bir ardıcın gölgesinde fukara bir mezar kalmıştı bir güzel insandan. Bu dünya böyledir işte. "Ol bir bahara" kimlerin kalacağını, kimlerin öleceğini kim bilebilir ki. Onunla beraber piknik planlarımız, okuma programı planımız da gitti. Yine oluyordu olması gerekenler ama eski tadında değildi.

Burada mezarlık gezmek gibi bir âdetim olmadı hiç. Ama bugünlerde kıra çıkıyorum bazen. Buranın kırı,

Sarıkr'da o ardıçlı tepeden seyrettiğim kır manzarasını hatırlatıyor bana. Belki daha geniş, daha korkunç. İnsana küçüklüğünü daha fazla ve daha sert ifadelerle anlatıyor.

Kökünden kopmuş çöl bitkileri, kocaman yuvarlak dikenli kümeler yuvarlanıyor rüzgârın önünde. Kumlar uçuşuyor. Bizim bir farkımız var mı diyorum bu kum tanelerinden. İşte rüzgâr esiyor ve oradan oraya uçuşuyoruz. Aslında tam böyle değil belki ama böyle hissediyorum bugünlerde. Sen de affet beni, çoğu zaman izanımı, imanımı değil tahayyülümü, tasavvurumu anlatmaktan kendimi alamıyorum.

Hoşça kal şimdilik.

Sevgili Yağmur,

Bu mektubu yıldızların altında yazıyorum. Hava epey soğudu bugünlerde, yağmurlu ayazlı günler ve geceler geçirdik. Son iki gün ise oldukça iyiydi diyebilirim. Bir önceki mektupta göğün bakınca göğün karanlık gördüğümü söylemiştim. Bugünlerde sevimli yıldızlarla dolu gökyüzü, bir de hilâl var.

Böyle aylı yıldızlı gecelerde Sarıkır'da olsaydık bir iki arkadaş gece yürüyüşlerine çıkardık. Yıldızların altında çoğu zaman konuşarak bazen de hiç konuşmadan belki bir saat belki iki saat yürürdük.

Sessiz yürüyüşlerden nedense daha çok hoşlanırdım. Bazen bir arkadaşla böyle uzun süre hiç konuşmadan yürüdüğümüzü bilenler takılırdı. Sizin samimiyetinize hiç aklımız ermiyor. Bu nasıl samimiyettir ki konuşacak ortak konunuz bile yok. Bize birlikte yürümek yetiyordu oysa. Herkes kendi hayal âlemine dalıyordu bu gece yürüyüşlerinde. Herkes göğün altında, kalbiyle baş başa kalıyordu.

Birlikte susmak, birlikte konuşmaktan çok daha bütünleştirici olur bazen. Bunu da bilenler bilir. Aslında

benim gördüğüm kadarıyla hayat da böyledir. Hayatta iki kişilik, üç kişilik, üç bin, üç milyon kişilik yürüyüşler vardır görünüşte. Ama o yürüyüşlerde de herkes kendi yürüyüşünü yürüyordur aslında. Huzur'un bir yerinde Tanpınar: "Yolun büyüğü, küçüğü yoktur. Bizim yürüyüşümüz ve adımlarımız vardır." diyordu. Buna katılıyorum. Önemli olan yürüyüşün sahilliğidir. Bu da herkesin ferdi amelidir. Aynı yolda yan yana, omuz omuza yürüyen iki adam görürsünüz, bu gidişle aynı yere varacak gibi görünürler, ama bir bakarsın biri bahara varmış, biri güze. Biri dağa varmış, biri düze. Burası masal cümlesi gibi oldu. Aslında lafı süslemek için değil, dilime geliveren sözü söylemek için böyle sun'î bir yola saptım. Sözün gelişine göre söylesem, biri cennete varmış biri cehenneme demem gerekecekti.

Bu düşüncenin hayalhanemde dal budak salması birkaç ay öncesine ait bir tecrübe. Bir arkadaşla beraber cep teybi aldık. Sonra belki de aynı kaseti koyduk, beraber yürüyoruz okuldan yurda doğru. Bir anda yukarıda özetlemeye çalıştığım düşüncelerin içimi acıttığını duydum. Bak işte beraber yürüyorduk. İkimiz de dinliyorduk. Ama aynı yolda, görünürde aynı istikamette yürüyor olsak da ikimizin kulaklarında o anda farklı sesler vardı. O sesler bizi alıp farklı duygulara, farklı iklimlere götürüyor olmalıydı. Zaten hep başka şeyler düşünüp aynı olayı bile farklı açılardan görmüyor muyuz. Bu düşüncenin bu yönleri değil asıl acı veren tarafı. İş, gitgide mezarda yalnız yatmaya ve bu dünyada birlikte veya yalnız attığın her adım için tek başına hesap vermeye varıp dayanıyor. Aynı yolda

yürüsek de başka yerlere gidiyoruz madem, birlikte yürümelerimizi içe yolculuklarımız için uygun hava koşullarına sahip limanlar hâline getirmemizden tabii ne olabilir değil mi?

Son günlerde sanırım fakirin bir alışkanlığının taklit edilmesiyle öğrenciler arasında bir moda yayıldı. Okulun arkasında boş bir alan var. Aslında futbol sahasıymış ama bir zamanlar bir akıllı çıkıp asfalt kaplatmış. Şimdi düşenin kolu bacağı sakatlandığı için pek futbol sahası olarak kullanılmıyor. Oraya çıkar, yürüyerek kitap okurdum. Son zamanlarda bakıyorum, bazen beş altı çocuk ayrı ayrı almışlar ellerine kitaplarını yürüye yürüye okuyorlar. Okumak da bir yürüyüştür aslında. Cümleler arasında, hayaller, düşünceler arasında yürümek. Yürürken okumak bu yürüyüşü daha bir katmerliyor belki. İki yürüyüş birbiriyle hayat buluyor. İki dostun birlikte susarak yürümesi gibi.

Lafı fazla döndürüp dolaştırdım sanırım. Diyeceğim, bizim bu birlikte sessiz yürümemiz bir çeşit toplu tedaviydi belki.

Bir gün yine bir arkadaşla dolunaylı bir gecede yürümüş, gelmiştik. Arkadaşlardan biri:

- Seni bir adam aradı bugün. Kültür festivali için çağırmışlar, edebiyatçı mı, profesör mü neymiş, dedi.

Sabah festivalde, yani ilçe meydanında görüştüm Ahmet Bey'le. Bir kere edebiyatçı değil, kimyacıymış Ahmet Bey, sonra profesör değil doçentmiş. Eh, olsun, kulaktan kulağa gelen bir haberde böyle değişiklikler

olmasına alışığımdır ben. Ama beni sorduğu doğruymuş. Önce yurda gelmiş. Orada arkadaşlarla, öğrencilerle konuşmuş. Abuzer Ağabey'i sormuş. Sonra son zamanlar aramızın iyi olduğunu duyunca beni nerede bulabileceğini sormuş. Orada Ankara'dan gelen bir akademisyen olarak bazı projelerden falan bahsetti. Programı bitince beraber yurda gittik.

Bu adam da zamanla çok değişmişti şüphesiz ama saçının açıklarını tamamlasan, fazla yağlarını alsan, yüzünün kırışıklarını görmesen eski bir tanıdığı andırıyordu fazlasıyla. Ya Murat Ağabey'di ya da yakın akrabası. Yalnız kalınca küçük bir test yaptım. Bir ara arkasını dönünce "Murat Ağabey!" diye seslendim. Biraz şaşırır gibi oldu önce, sonra gülümseyerek döndü.

- Demek hatırladın hemşerim, dedi.

- Nasıl unutturum ağabey, dedim. Maydanozlu yurmurtanın tadı hâlâ damağımda.

Mezun olduktan sonra bir taraftan öğretmenlik yaparken bir taraftan da bir üniversite kariyerini devam ettirmiş. Şimdi de Ankara'daki üniversitelerin birinde çalışıyormuş. Evliymiş, üç kızı varmış. Yani cennetlik adam, vesselam.

Görüşmeyeli yedi sekiz yıl oluyordu belki. Bu karşılaşma büyük bir sürprizdi benim için ama esas büyük sürpriz Doçent Ahmet Bey'in buraya asıl geliş sebebi idi.

- Festival bahane Lokman kardeş. Ben, Abuzer Ağabey'in mezarını ve seni ziyaret etmek için geldim, demişti.

Abuzer Ağabey'i nereden biliyordu Murat Ağabey, benim burada olduğumu kimden duymuştu?

- Biz Beşiktaş'ta kalırken Abuzer Ağabey'in yanına çok sık uğurdum, dedi, Murat Ağabey. Aslında sende birkaç kez görmüş olmalısın, ama hatırlamaman normal. Çünkü hem sadece birkaç kez görmüşsündür hem de bir zamanlar Beşiktaş esnafının işyerinin önünden selamsız geçmediği, bürokratlardan, zenginlerden birçok tanıdığı olan, şıklığıyla hep beğeni toplayan Tunç Ağabey'le, Sarıkır İnşirah Yurdu'nun danışmasında oturan Abuzer Ağabey'in aynı kişi olduğunu anlamak öyle kolay bir şey olmasa gerek. O ise seni daha geldiğinin ilk haftası tanımıştı. Çünkü bize gelen talebeleri daha gelmeden önce uzaktan takip eder, onlarla ilgili gelişmeleri merak ederdi. Kim bilir kaç akşam, bizim evde, Tunç Ağabey'in evinde senden ve arkadaşlarından konuşarak çaydanlıklar boşaltmışızdır.

Meğer bir zamanların Tunç Ağabeyi büyük şehirden kaçıp bu bozkır kasabasında inzivaya çekilmiş, yeni bir adla yeni bir hayata başlamıştı burada.

Bu dönüşüm, değişim hikâyesi uzun olmalı Yağmur, hayat boyacı küpü değildir ki insanı bir anda Tunç Ağabey'den Abuzer Ağabey'e çevirsin. Ama şu anda saat çok geç oldu. Önümdeki çaydanlık soğudu. Fincanımdaki çay acılaştı. Bir ağırlık asılmış gibi aşağı çekiliyor göz kapaklarım.

...

Maşallah iyi mektuplaşıyoruz bu yıl seninle. Eski zamanlarda Zülal'le de çok iyi mektuplaşırdık. Şimdi

eskisi gibi değil tabi, yılların koyduğu mesafe işte. Son yıl mesela iki ya da üç mektup atmışımdır. Bu yıl annenden henüz bir mektup geldi. Ben de ona sadece iki mektup gönderdim. Sanırım sen bana insanlar arası-na karışmayı, sosyal bir varlık olmayı da öğreteceksin. Çok mektup iyidir Yağmur. Benim gibi merdümگیرiz-lerin hayatın iyice kenarına itilmemesi için hiç değilse bir kişiyle iyi mektuplaşması lâzım.

Gecen rahat olsun sevgili yeğenim, yıldızlar altında güzel uykular dileyerek...

Lokman

Sevgili yeğenim,

İşlerin yoğunluğundan, yetişememekten bahsediyorsun. Bir de hat kursuna başladığına göre yükün epey artıyor, ağırlaşıyor demektir, ama sen güçlü bir omuzsun, hâlledersin. Allah yardımcın olsun diyeyim buradan. Kendini fazla yormana gerek yok aslında. Olduğu kadar olur. Ne demiş atalarımız: “İnceldiği yerden kopar.” İnceldiği yerden kopsun işte. Bu işler için fazla streslere girmeye değmez. Bir iki dersin kalsa bile gelecek yıl verirsin. Ucunda ölüm yok ya. Üzülmeye değmez. Aslında değil dünyanın hurda teferruatı, dünya toptan üzülmeye değmeyen bir meta. Bir düş gibi gülüş gibi. Geldi gider, geldik gideriz. Bu arada mektubunun satır aralarından evdeki ablanızdan onun elinden gelebilecek şeylerden daha fazlasını beklediğinizi anladım. Doğru o sizin ablanız ama sonuçta o da bir öğrenci. Aranızda sadece üç beş yaş var. Hatta bazılarınızla yaşıt. Bu konuda biraz kafa yorsan iyi olur. Acaba ondan bu kadar çok şey, her konuda yardım, hatta sevgi ve ilgide adalet filan beklerken onu anneniz yerine koyup küçük kızlar gibi nazlandığınızı

hissetmiyor musunuz bazen? Gerçi kimseye kaldıramayacağı yük yüklenmez ama bence siz yeni yetmeler biraz daha insafli olsanız iyi edersiniz. Ben kendimden bilirim. Üç beş yıl önce bir iki arkadaş konuşurken fark ettik. Eski arkadaşlar, ağabeyler hakkında konuşurken baktık ki şimdiki aklımızla o zamanki olayları değerlendiriyoruz. O zamanki ağabeyimiz, taş çatlasa yirmi bir, yirmi iki yaşındaydı. Biz şimdi kırka yakınız. Demek ki kırk yaşındaki adam yirmi yaşındaki çocuktan ağabeylik bekliyor. Büyük haksızlık. Tarihî olayları değerlendirirken de bu perspektifi göz ardı etmemek gerektiğini anladım sonra.

İyi de böyle nerelere geldim dostum, neyden bahsediyordum ben?

... Evet, Murat Ağabey her şeyi bilmiyordu belki ama çok şey biliyordu Abuzer Ağabey hakkında. Meğer Tunç Ağabey dışarıdan bakınca her bir meselesini çözmüş, her şeyi yerli yerinde bir adam görüntüsünde olsa da içten içe hep sıkıntılı bir hayat yaşarmış. Kendisi karışmasa da çevresinde dönen menfaat ilişkilerinden, ticaretin acımasız kurallarından hep acı duymuş. Hep keşke bu arkadaşlarla daha önce tanışsaydım der dururmuş Murat Ağabey'in yanında. Evlerde kalan, çoğu Anadolu'nun küçük şehirlerinden, köylerinden gelmiş üniversite öğrencilerinin rıza eksenli hayatına çok özenirmiş. Yoksa iç dünyasının zenginliğinde, yaşayışındaki titizlikte hiç de onlardan aşağı değilmiş aslında.

Sonra bir gün bazı yakınlarının kendi adına ters işlere girme teşebbüslerini fark edince işinden iyice

soğumuş. O tarihlerde, henüz Orta Asya kapıları açık değilmiş, elinden gelenler Anadolu'da dershaneler filan açıyormuş. Bir derslane müdürüyle konuşup ücra bir Anadolu şehrinde öğretmenliğe başlamış. Bizim Murat Ağabey'le ziyaretine gittiğimiz sıralar işi bırakıp bırakmama noktasında tereddüt devresindeymiş. Aslında ağabeyler de pek sıcak bakmamışlar bu değişime.

- Yapma, hizmetse böyle daha iyi hizmet edersin, demişler.

Çekip gitmenin, feda etmenin öyle uzaktan görüldüğü gibi olmadığını izah etmeye çalışmışlar. Yaşayabileceği her türlü imtihandan bahsetmişler. Tunç Ağabey, hepsini dikkatle dinlemiş. Sonra yalnız başına ölçmüş biçmiş ve kararını vermiş. Gidecek. İş gücü devretmiş. Valizleri toplamış ve gitmiş. Çoluk çocuğunu nasıl ikna etmiş bilmiyorum tabi. Böyle bir kalemde hayatının yönünü değiştirebilen adamın elbet bu konuda da ekstra bir kabiliyeti olmalı. Böylece Mühendis Tunç Bey, olmuş Tunç Öğretmen. Ama hâlâ Tunç Bey. Sonra yurt dışı açılımları başlayınca hemen yurt dışına gitmiş. Rusya'nın özerk cumhuriyetlerinin birinde bir yerlerde okul müdürlüğü yapmış. Sonra insan ilişkilerinin iyiliğiyle, iş bitiriciliğiyle kendini sevdiiren Tunç Bey, genel müdür yardımcılığına getirilmiş. Orada bazı sıkıntılara getirdiği sıra dışı çözümlerle bazı kalplerde taht kurarken çevreden bazıları da rahatsız etmiş. Çok sevdiği amirinin referansıyla Türkiye'de bir eğitim kurumuna yönetici olmuş. Ama bu durumdan çok hoşnut değilmiş. Tekrar

sade öğretmenliğe dönmenin yollarını arıyor ama bu sefer öyle kolay olmuyor. Yaş ilerlemiş çünkü.

Bu sefer daha fena bir bunalıma girmiş. Arada hanımı vefat etmiş. Çocukları amcalarına emanet edip almış başını kimseye haber vermeden köyüne gitmiş. Tunç Ağabey doğma büyüme İstanbullu, o doğmadan köyden ayrılmış ailesi. Küçükken ara sıra giderlermiş köye. Köyde dedesinin adıyla seslenir, Abuzer derlermiş ona. Şehirdeki ismi Tunç. Birkaç ay köyde kalmış. Amcalarında, dayılarında gezmiş durmuş. Sonra aklına bir zamanlar esnaf arkadaşları ve bazı üniversite öğrencileriyle bir hafta kitap okudukları Sarıkır gelmiş. Hayatını şöyle bir gözden geçirdiğinde en temiz sayfalar olarak o kamp günlerini görmüş. Mahkemeye başvurup köylülerini şahit gösterip adını değiştirmiş. Abuzer adı ve fakir bir köylü kılığıyla bir yolunu bulup İnşirah Yurdu'nda işe girmiş. Murat Ağabey'in onun izini bulması da bir rastlantıyla olmuş.

İşte böyle Yağmur. Bir iki sayfalık mektupta her şeyi anlatıp bitirdim. İşte romancıyla mektupçunun farkı burada. İlk mektuplarda yazamıyorum falan derken belki bana inanmamışsındır. Artık inanabilirsin. Bu hayat böyle bir iki sayfada değil, bir romanda anlatılmalıydı değil mi? Nedir insanı böyle büyük kararlar vermeye iten, gömlek değiştirir gibi bir hayatı çıkarıp başka bir hayatı giymek kolay şey midir? Bu kararlar iç dünyasında nasıl dalgalanmalar, fırtınalarla verilmiştir? Bunlar ancak iyi bir romancının anlatabileceği şeyler. Benim hep aklımda tutup da bir türlü yazmaya başlayamadığım konular. Akif, güzel anlatmış

anlatacağını, kârîlerine seslenirken kendini değil beni anlatıyor aslında. “Ağlarım ağlatamam.” diyor, ben ağlatmak zaten benden uzak ya ağlamayı da başaramıyorum. “Hissederim söyleyemem.” diyor. Doğru, hissediyorum bir parça, söyleyemiyorum. Hislerimin doğru kaynaklardan çıkıp doğru yerlere götürüp götürmediği konusunda da şüphelerim var ayrıca. “Dili bağlı kalbimin bundan pek bizarım.” diyor sonra. Belî, sultanım. Benim de kalbimin dili bağlı, kaleminin dili bağlı. Kalbimde taşıyorum romanımı, ama söyleyemiyorum işte. Benimle mezara gitmesin diye, bir mektupla olsun kayda geçilsin diye hakikatleri hırpalıyorum, böyle dağınık bir anlatışla değerini kaçırıyorum gerçeklerin; “âlimler hakikati arar, yazarlar hakikati gömerler” diyordu bir filmde kahraman.

Ben ne âlim ne yazarım, sıradan bir öğretmenim. Öğretmenler ne yapar acaba hakikati. Öğretmen konuşur. Hakikati daha kolay anlatmak için bazen özetler bazen parçalar bazen de özetlediği hakikatin mufassalını unuttur, parçaladığı düşünceleri birleştiremez. Bu da öğretmenliğin handikapı olsa gerek.

İşte böyle Yağmur. Roman yazmak zor olmalı, ama belki kalbinde bir romanla gezip bir türlü yazamamak daha zordur.

Lokman

7 Aralık

Sevgili Yağmur,

Bu mektubu üç dört gündür yazacağım yazacağım diyordum ama o kadar yoğundum ki bir türlü yazamadım. İki mektup aldım bu arada. İkisi de harikaydı. İkisi de bana hayat veren mektuplardı. Bir mektubunda, mektup alınca değişiyormuşum diyor-sun ya aynen öyle ben de bir mektup alınca değişiyorum. Ama benim değişikliğim daha canlı, enerji dolu bir hâle gelmek şeklinde. Fotoğrafların da çok tatlıydı. En çok hoşuma gideni de mektuba yapıştırdığın oldu. Küçük bir çocuk gibi mektuba resim yapıştırıp kenar süsü yapman çok hoşuma gitti. Böyle çocukluklar ve çocuksuluklar hayata daha temiz bir bakış sağlıyor belki.

İki mektubunda da önceden sorduğun veya ima ettiğin şeylerin cevabını alamadığından bahsediyorsun. Ben imaları çok anlayamıyorum. Soruların da cevabını veya o durumla ilgili düşüncelerimi yazıyorum ama bizim mektuplaşmamız bir mektup alıp onun cevabını yazma sonra cevabı gelinceye kadar yazma-ma, cevabı gelince tekrar yazma gibi bir mektuplaşma

olmadığından (iyi ki değil, çıldırabilirdim) cevaplar epey geç ulaşıyor. Bu arada telefonda da meseleler üstünkörü geçilmiş oluyor.

...

Sonra Murat Ağabey’le karar verdik, müsait vakitlerimizi denk getirip Abuzer Ağabey’in yakınlarıyla görüşelim dedik.

İlk olarak oğlu Ali’yle görüştük. İstanbul’da Tunç Ağabey’in işyerinin yerinde bir konfeksiyon dükkanını işletiyordu. Çevreden öğrendiğimize göre bir ara biraz dağınıkmış hayatı ama sonra iyi toparlamış. Ee, armut dibine düşer ne de olsa. Yine çevreden öğrendiğimize göre önce elemanları ve kardeşleri devralıp Tunç Ağabey’in işini bir süre devam ettirmişler. Sonra aralarında bazı küçük problemler çıkmış ayrılmaya karar vermişler. Dükkânı da kiraya vermişler. Daha birkaç yıl öncesine kadar kiradaymış dükkân, kiradaki bir evle birlikte gelirleri çocukları alıyormuş. O aralar başta biraz limoniymiş araları oğluyla. Ali, babasının yaptıklarını biraz macera, biraz kendilerini düşünmemek, hesaba katmamak gibi algıliyormuş. Aileye maddî zarar verdiği düşüncesiyle babasına ciddi ciddi cephe alıyormuş. Sonra zamanla hatasını anlamış. Hayatının son yıllarında ara sıra Sarıkır’a babasını ziyarete gitmiş. Dükkandan kiracıyı çıkarıp bu konfeksiyon mağazasını açmış. Her işe babasına danışarak girer olmuş. Murat Ağabey’in yardımı ile de dışarıdan liseyi bitirmiş. Tanışıklıkları eskilere dayanıyor yani.

- Babamın nasihatlerini kulak ardı edip okumadım, aklıma yanayım ama ağabey, diyor Murat Ağabey’e,

liseyi de sizin sayenizde bitirdim. Biraz da zorla verdiğiniz o matematik, fizik dersleri olmasaydı ben bu diplomayı alamazdım.

Babasını soruyoruz:

- Kadrini bilememişiz, diyor.

Sonra ekliyor:

- Çok uğraştı adam olmam için ama jeton geç düştü, kim bilir kaç köşeli bizim jeton.

Ona jetonun köşe sayısı çoğaldıkça yuvarlaklaşacağını yani düşmesinin daha kolay olacağını anlatıyorum, gülüşüyoruz. Sonra Murat Ağabey, ders çalışırken kendisine çemberi nasıl tarif ettiğini soruyor, hatırlayamıyor tabi. Murat Ağabey başlıyor.

- Düzlemde bir noktadan eşit uzaklıktaki noktalar toplamı...

Ali Bey, araya girip Murat Ağabey'in sesini taklit ederek devam ediyor:

- Yani bir bakıma çembere sonsuzgen de diyebiliriz. Bir bakıma...

... Bir hafta sonu da beraber çalıştığı öğretmen arkadaşlarından biriyle görüştük. Cafer Bey, Asya'da Tunç Bey'in müdürlük yaptığı okulda Türkçe öğretmenliği yapmış. Biz görüştüğümüzde Orta Anadolu'da bir özel okulda müdür yardımcısıydı.

- Ben o kadar idareciyle çalıştım, Tunç Bey kadar sıra dışı müdür görmedim, diyordu.

Tabi merak ettik bu sıra dışılıklar nelerdi.

- Mesela personeliyle çok ilgilenirdi, diyordu Cafer

Bey. Bir teyzemiz vardı, yer paspaslardı. Gelini doğumhanede kalmış, parasını verip alamamış, birkaç tanıdığından borç istemiş, vermemişler. Durumunu diğer temizlikçiye anlatırken oradan geçmekte olan müdür beyin kulağına çalınmış mesele. Hemen teyzeyi çağırmış. Ona ihtiyacı olan parayı vermiş. Gelip borç isteyen çalışanlarını, komşularını hiç boş çevirmezdi. Birinde hiç tanımadığı biri kapısını çalıp para istedi. Çıkarıp verdi. Ben de oradaydım.

- Ağabey, dedim, adamın adını telefonunu filan da almadın. Komşunum, dedi, parayı aldı. Verir mi geriye?

- Cafer Hocam, dedi. Ben zaten geri versinler diye vermiyorum ki. Verirse ne âlâ, vermezse kendi bilir. Ben rıza arıyorum sadece. Eğer rıza, bu garibe vereceğim üç beş rubledeyse bu ne büyük bir ticarettir.

Sonra yazın yanına bir iki arkadaş alır, Türk öğretmenlerin evlerini bir bir dolaşır, aileleriyle tanışmış. Onun bu sıcak ilgisini gördükten sonra, uzaklara giden çocukları için endişelenen hatta bazen gönül koyan aileler çocuklarının nasıl hayırlı bir işte olduğunu anlar, böyle ağabeyiniz varken gözümüz arkada kalmaz, derlermiş.

Çayları içtikten sonra Cafer Bey kendisinin evlenmesinin de biraz müdürünün sayesinde olduğunu söyledi.

- Yani bugün çoluk çocuk sahibiysek bunda Tunç Ağabey'in emeği büyüktür, dedi.

Meseleyi kendisine nasıl açtığını, nasıl kız istediklerini, düğünü de neredeyse tamamen onun gayretleriyle

aradan çıkardıklarını anlattı. Murat Ağabey de öğrencilik yıllarında tanıdığı Tunç Ağabey'i andı. Esnaf ve müdür kimliğiyle tanıyor, yere göğe sığdıramıyorlardı Abuzer Ağabeyimi.

- Şimdi ne yapıyor biliyor musun? dedim.

- Bildiğim kadarıyla o da memlekete dönmüştü, dedi Cafer Bey, sonra bir ara irtibatım kalmadı. Şimdi bilene de rastlamıyorum. Ama onun sağı solu belli olmaz, kim bilir yine ne çılgınlıklar yapmıştır. Belki yine yurt dışına çıkmış, uzak Asya'da mı, Afrika'da mı bir yerlerde tebeşir tozu yutuyordur.

Murat Ağabey söyleme diye işaret etti. Benim zaten söylemeye niyetim yoktu. İzin isteyip ayrıldık. O iki sıfatını biliyordu, müdürken tanımıştı. Ben üç sıfatını biliyordum. Üçüncü sıfatıyla tanımıştım. Bu ayrıcalığı paylaşmak niyetinde değildim. Cafer Bey'in hiç aklına gelir miydi Danışman Abuzer Ağabey diye biri var, Sarıkir'da bir ardıcın altında yatıyor...

...

Son çalıştığı okula da yolumuz düştü. Orada bir idareciyle konuştuk.

- Müdür Bey, niçin gitti tam anlayamadık, diyordu. Bazı şeylere katlanamıyordu ama bu işler de her zaman istediğin gibi olmuyor işte. Hem nüfuzlu insanlara fakir fukarayla aynı muameleyi yapacaksın, hem personel aylıklarını tam ve zamanında ödeyeceksin. Hem işçilerin aylığından kısmayacaksın. Sonra öğrenciler de öğrenciler diye rehberlik servisinin işlerini hep birinci sırada gündem edeceksin. Üstüne ferdî başarıları önemsemeyip tribüne oynamayalım

arkadaşlar, gerçek kaliteyi yakalamaya bakalım, diyeceksin. Tunç Bey iyi hoş adamdı da “eh idare eder” ya da “olduğu kadar” demeyi bilmiyordu. Sonra ne oldu işte. Bir yerde şarteli attı. Çekti, gitti. Onu anlamak zordu vesselam, titizlendi mi titizlenirdi, ama ne yalan söyleyeyim dürüst adamdı.

Evet, onu anlayamayanlar da vardı. Ben de bu anlayamayanı anlayamadım. Ama roman yazacaksan senin onları da anlaman lâzım Yağmur. Olaylara onların gözüyle de bakmayı başarabilmen lâzım. Ben kahramanımı birebir tanıyorum ve bu meselede tarafım.

... Evet sevgili Yağmur, yine başa dönüyorum. O güzel fotoğraflarından sonra albümlerimi karıştırıp sana gönderecek fotoğraf aradım, maalesef güzel fotoğraf yok. Yine de yalnız olduğum bir fotoğraf buldum. İki yıl önce çekilmiş ama ben çok yaşlandığımı sanmıyorum iki yılda. Bir ilkbahar günü piknikte topladığım dağ laleleriyle o zaman kaldığım evde çektirmiştim bu fotoğrafı. Yan tarafta da o lalelerin dağdaki hâli var.

Hadi sevgili yeğenim. Şimdilik hoşça kal. İnşallah an-karîbü'z-zaman yüz yüze konuşmak nasip olur.

Lokman

15 Aralık

Sevgili Yağmur,

Abuzer Ağabey'in ne benim gibi lisede ne de senin gibi üniversiteye hazırlanırken eserlerle, ışık evlerle tanışmadığını biliyorum. O sanırım üniversite son sınıfta bazı arkadaşlarıyla samimiyeti arttırmış. Belki birkaç defa maklube falan da yemiştir. Ama onun işin içine asıl girmesi iş hayatına atıldıktan sonra olmuş. Onların pasajda alt katta küçük bir berber dükkânı varmış. Berber öyle mübarek, öyle hoş sohbet imiş ki. Ben o berberi görmedim. Murat Ağabey biliyor. Neyse, gel zaman git zaman aralarından su sızmaz olmuş. Berber yaşça biraz büyük. Müşterilerine “kardeşim” diye hitap ediyor. Genç Mühendis Tunç Bey'i de her zaman “Ne güzel kardeşim ne güzel!” diye kapıda karşılıyor. Sonra bir gün duvardaki tabloları yazılı âyetlerin ne olduğunu soruyor Tunç Bey.

- Onlar ayet değil vecize, diyor berber, hem de Arapça değil Türkçe.

Duvarı iki tablo varmış. Biri “Dost istersen Allah yeter. Yâran istersen Kur'ân yeter. Mal istersen kanaat

yeter. Düşman istersen nefis yeter. Nasihat istersen ölüm yeter.” şeklindeki vecize, diğeri de: “Bak kitab-ı kâinatın safha-i rengînine / Hâme-i zerrin-i kudret, gör ne tasvir eylemiş. / Kalmamış bir nokta muzlim çeşm-i dil erbabına / Sanki âyâtın Hüdâ, nur ile tahrir eylemiş.” dörtlüğüymiş. Berber Ağabey’in eserlerden özellikle bu iki parçayı seçip duvara asması boş yere değil elbette. Müşteriler bir gün olmazsa başka gün bunlar ne diye sorarsa uzun uzun anlatırmış. “Dost istersen...” tablosu vesilesiyle kalp terbiyesi mahiyetindeki eserleri: “Bak kitab-ı kâinatın...” dörtlüğü vesilesiyle kafa ve bakış terbiyesi mahiyetindeki eserleri anlattıkça anlatırmış. Tunç Bey cahilliğinden utanmış. Kur’an okumak istediğini söylemiş berbere. Biraz berberle biraz camide imamla çalışarak Kur’an okumayı öğrenmiş. Sonra berberden Osmanlıca okumayı da öğrenmiş. İlk keşfi de Bakırköy’de dayısının evinin bulunduğu caddedeki taş üstünde temiz bir hatla eski yazı bir ibare olmuş. Onun ilginç bir söz falan olduğunu sanırmış hep. Sonra okuyunca caddenin ismi olduğunu anlamış. Bütün bunlar olurken haftalık sohbetlere de başlamış, mahalledeki yurdun iaşesiyle ilgilenen genç esnafların görüşmelerine de.

Bu işler böyledir işte. Bir bakarsın güzel insanlarla gezmeye başlamışsın, bir bakarsın bir tatlı su havuzuna dökülüyorsun, bir bakmışsın sen nesin havuz ne birbirine karışmış. Alçak gönüllülüğünle yeni nehirler, çaylar dereler çağırıyorsun gölüne. Birkaç ay önce yazdığım dörtlüğü hatırladın mı? Hani, “Bir ulu şara vardım...” diye başlıyordu.

İşte öyle.

Bugün sabahtan öğretmenler odasında oturdum biraz. Boş saatim vardı. Çay filan içeyim dedim. Bir ara temizlikçi teyze geldi. Yeri paspaslayıp masayı silip gidecek. Öğretmenler odasında bir bilgisayarımız var. Arkadaşın biri eski bir fotoğraf koymuş bilgisayarın masa üstüne. Sanırım iki üç yıl öncesine ait. Teyze yeri sildi. Sonra büyük masayı sildi. Ben köşeyim, biraz toparlandım, kitapları filan kaldırdım. Bilgisayar masasını sildikten sonra masaüstündeki resme daldı gitti. Bir ara iç geçirdi. Hey gidi günler, der gibi duruyordu. Resimde benden önce burada çalışmış, şimdi Kayseri’de mi bir yerde öğretmenlik yapan bir arkadaş da vardı. “Ali Bey’i biliyor musunuz? Şimdi nerede biliyor musunuz?” dedi. Sonra bir zamanlar okulda çalışmış, şimdi dünyanın değişik yerlerinde çalışan arkadaşları yâd etti. Gözleri doldu. “Mehmet Öğretmen’den şu okulun önündeki çamlar kaldı. O zaman küçücük fidandı bunlar. Ellerile dikti. Kovalarla suladı. Sonra eski müdürlerden Fehim Bey’den bahsetti.” Tanımam etmem. Şimdi nerede ne yapıyor onu da bilmiyorum. Ama herkes hayırla yâd ediyor. O yıl sekiz mart kadınlar günü kutlamaları biraz şatafatlı olmuş. Sen belki bu sekiz martın ne olduğunu bile bilmiyorsundur. Biliyorsan geçmiş ve gelecek bayramın kutlu olsun ayrıca. Sekiz mart dünya kadınlar günü. Bu coğrafyada çok önemli bir bayram sayılıyor. Neyse bayan hocalar, öğrencilerin anneleri, sekreter vs. büyük salonda toplanmışlar. Çiçekler çikolatalar falan. Sadece hanımlar için müsamere, hediyeler... Müdür Bey bir ara bakmış

teyzeler koridorda bir şeylerle uğraşıyorlar. Çağırıp sormuş, siz salona gitmediniz mi? Yok, demişler, bizi çağırmadılar. Meğer programı organize edenler temizlikçi teyzeleri çağırmayı düşünememişler. Hemen kantine gitmiş, meyve suyu, çikolata bisküvi filan getirmiş bizzat kendisi. Sonra teyzeleri odasına çağırıp özür dilemiş, izzet ü ikramla ağırlamış. Teyze anlatırken benim de gözlerim doldu. Şimdi ne zaman bir araya gelsek Fehim Bey'in o gün yaptıklarını konuşuyor, teyze. Sonra da ilave ediyor: "Derdimiz ne hediyeye ne de çikolata, bir muhtaçlığımız da yok ama kendine değer verilmesi insanın hoşuna gidiyor."

Lokman

Sevgili yeğenim, Yağmur tanesi,

Bugünlerde biraz nezleyim. Bugün düşündüm de dört beş gündür yazmamışım. Seni ne kadar özlediğim geldi aklıma. Senden ne kadar iştiyakla mektup beklediğim, mektup gelmediği haftalar nasıl üzüldüğüm. Benimki de insaf mı dedim. Kendim öyle bekliyorum da kızcağızı, sevgili Yağmurcuğumu düşünmüyorum. Kendimi küçük bir çocuk gibi hep şımartılmaya hep almaya layık görüyorsam ne kadar kötüyüm. O güzel, o tertemiz yeğenimin daylığına böyle mi layık olacağım, dedim.

Sen beni her zaman yaptığın gibi yine affedersin değil mi? Biraz da bunu bildiğim için rahat mıyım ne? Ama ne olur değiştirme tutumunu, beni hep affet. Ben ben-cil, böyle iltifatla, duayla, sevgi ve ilgiyle ayakta durabilen zayıf biriyim işte. Bir de az buçuk hastalandım mı, deme gitsin. Öyle bir nazlı, öyle bir tırl olurum ki...

Ayın bitmesine iki hafta kaldı.

Bugünlerde o kadar tedirginim ki. Hâlâ gelip gelemeyeceğimi bilemiyorum. Tatil programla dolu.

Zümreler, moral toplantıları, seviye sınavları, ziyaretler. Kimseye izin yok n.ş.a'da.

On gündür telefon da edemedim. Belki tedirginliğimde bunun da etkisi vardır. Santral bozulmuş yine. Ne zaman tamir ederler bilinmez. Olmazsa ben yine perşembe günü Aşkabat'a gider, oradan telefon ederim.

Ramazan nasıldır oralarda? Daha bir bereketlidir herhâlde. Biz kendi aramızda biraz yaşıyoruz ama henüz ülke atmosferinde ramazan Türkiye'deki kadar canlı değil. Biraz STV seyrediyoruz. Ramazan programlarını gerçekten çok beğeniyorum. Saat farkından dolayı biraz zorlanıyoruz tabi. Orada dokuzda yayınlanan bir programı biz on birde seyrediyoruz mesela.

İstanbul'da ramazan başka olur biliyorum. Hele İstanbul'da ışık evlerde daha bir başka olur. Burada akşamları bir hüzün çöküyor bazen. Kendimi İstanbul ramazanlarında, Sarıkır ramazanlarında, köydeki ramazanlarda düşünüyorum. Pide kuyruğunun bile hoş bir hatırası var. Burnuma pide kokusu geliyor. Sonra davulcular, mahyalar, teravîh sonrası gece yürüyüşleri...

Televizyonda gördüğüm kareler, kalbimin hatırlayan ve özleyen yerini depreştiriyor. Hatıralarımın ve bazı duya duya hatıralarıma eklenmiş hatıraların hücumuna uğruyorum.

En basit şeyde bile böyle oluyor bu. Mesela "Halkalı Şeker" türküsü vardı kanalların birinde.

İnsanın defalarca duyduğu hatıralar da bazen kendi hatıraları hâline gelir, dedim ya bende daha çok babamın hatıraları böyledir. Bazı anları bazı kareleri o kadar çok dinlemiştir ki kimse beni o anları kendimin

yaşamadığına inandıramaz. Daha seyrek de olsa anamdan dinlediğim hayat kareleri de vardır müktesebatım arasına kattığım. Bunlardan biri de “Halkalı Şeker” hikâyesidir. Çoğu zaman “Halkalı Şeker” türküsünü dinlerken anama ait bu çocukluk anısını da hatırlarım.

Bir keresinde anama bir akrabası, sanırım ebesi, pazardan birkaç avuç halkalı şeker getirmiş. Belki bilirsin halkalı şeker iki çeşit olur. Bir kısmı yumuşaktır, neredeyse kaba şeker ya da Konya’da ne hikmetse “Mevlana Şekeri” denen şeker kıvamında olur, bir diğer halkalı şeker cinsi daha vardır ki gayet sert ve biraz da parlak olur. İşte bu ikinci cins şekerdenmiş onunki. Bir ikisini yemeye çalışırken önce gözü, sonra gönlü şekerlerin rengine kaymış. Bir ip bulup güzelce dizmiş şekerleri, sonra boynuna takmış. Derken atmış kendini arkadaşlarının yanına. “Bu ne demişler.” “Bunu ebem getirdi, akik boncuk.” demiş. Herhâlde o gün akşama kadar boynundaki akik boncuğuyla günün en popüler çocuğu olmuştur. Ve akşam o yorgunlukla evin bir köşesinde sızıp kalmış. Terden şekerler erimiş kısmen. Zaten âdeta boya küpüne batırılıp çıkarılan şekerler bir güzel akmış. Sen misin halkalı şekeri akik boncuk diye yutturan, bütün elbiseleri mahvolmuş. Artık fırçanın, azarın bini bir para. Ama ne gam, dilde bir gün önce doyasıya oynamanın tadı var hâlâ.

Neyse boş sözlerin sonu yok. Ramazan ayının yümnü ve bereketli geçmesini diliyorum. Dua et de ara tatilde gelebileyim.

Annene selam, arkadaşlarına selam.

İstanbul’a selam...

15 Ocak

Yağmur Hanım,

Geçen hafta epey bir kar yağdı biliyor musun? On beş santim filan oldu herhâlde. Burası için iyi sayılır. Aşkabat'ta iki tarafı çamlı yollar var. O yollar fakire, üzerine kar düşmüş çamlarıyla bizim köyü hatırlattı. Özellikle bizim evden halamlara giden yol vardır. Seninle köyü doğru düzgün gezmedik aslında, aslında belki de hiç gezmemişsindir, bilmiyorum.

Ne söyleyeceğimi bilemediğim için tahtaya kalktığı zaman sıkıntıdan elini nereye koyacağını bilemeyen çocuklar gibi lafı döndürüp duruyorum işte. Geçen hafta bir mektup yazmaya yeltendim bir şeye benzeremedi. Sana göndermedim, ama yırtmadım da. Belki bununla beraber gönderirim. Annene verilmesi gereken bir mektuptu. Şimdi o mektubu düşünmemeliyim. Seni düşünmemeliyim. Geçen günleri fazla düşünmemeliyim. Hüsrev Hatemi'nin bir şiirinde geçiyordu. "Seni az düşünmeliyim seni çok az / Seni çok az düşünmeye ant içmeliyim." diyordu. Daha doğrusu buna benzer bir şeydi sanırım. Ben de eski günleri az düşünmeli az düşünmeye ant içmeliyim belki.

Bu günlerde Abuzer Ağabey'i düşünüyorum yine. Bir insana öyle radikal kararlar verdiren ruh hâlini, ızdırabı düşünüyorum. Çekip gitmek, çıldırıp gitmek, gemileri yakmak kolay değildir hayatta. Uzaktan görüldüğü gibi, gamsızların sandığı gibi değildir hiç. O insanlar daha rahat bırakabildikleri, hayatı sevmedikleri için öyle davranmazlar. Düşünmeden terk etmezler. Boşa koyarsın dolmaz, doluya koyarsın almaz. Günlerce haftalarca, aylarca belki yıllarca için içini yer.

Bir isimden soyunmak kolay mıdır hayatta. Unvandan, itibardan, saygıdan soyunmak kolay mıdır? Sanmıyorum. Ölmeden ölmek gibi bir şey bu. Her şeye bir sünger çekiyorsun, bitti.

Yeni bir isimle yeniden başlamak... Müstear adla kahramanlık, fedakârlık sergileyen insanlar gerçek isimleriyle sıradan kişiler olarak yaşayıp gidiyorlardı. Vazifesi bittikten sonra sıradan bir esnaf, sıradan bir öğretmen. Ordular başkomutanlığı yapan, işi bitince de yine toprağına, bağına bahçesine dönen eski zaman kahramanları gibi.

Ölmeden önce ölmüş, sonra dirilmiş insanlar gibi görüyorum onları.

* * *

Eski günlerin özlemiyle yanıyorlardır herhâlde. Bu müstearlardan bazıları kendi kabuğuna çekilir. Beni ne kadar üzer onların durumu. Bir şekilde arada bir ziyaret edilseler zamanında bize yol gösterenlerin, ufuk olanların, gönülleri alınsa. Ama çoğunu arasan da bulamazsın ki. Aranınca bulunmamak onların tercihidir. Bunda pek üzülecek bir şey de yok bir bakıma.

20 Ocak

Sevgili Yağmur,

Abuzer Ağabey'in mahkemeye başvurup adını de-
ğiştirmesi üzerine düşündüm bir zaman. Bunu
niçin yapmıştı.

Dedesinin adıydı Abuzer, bir geçmiş, bir hatı-
rası vardı. İdealleştirdiği Ebu Zer'in ismiydi sonra.
Tunç ismi belki yeni bir topluma uyum gereği veril-
mişti kendine. Ama yıllar sonra anladı ki bu topluma
uyuma meselesi baba neslinin hayalimdi. Ortada ken-
di köklerinden daha sağlam temelleri olan, uyulacak
bir toplum yoktu. Eski ismini resmen değiştirerek o
isimle geçen zamanları dönölmez etmek istedi belki.

Aslında bizim açımızdan bakıldığında, Tunç Ağabey
sadece iftihar edilecek bir hayat yaşamıştı. Kaçılacak,
silinmek istenecek bir hayat değildi onunkisi ama bu
belki Bursa Kadısı Mahmut'u, Aziz Mahmut Hüdayi
yapan sürecin benzeriydi. İbrahim Edhem'in yaptığı-
nın benzeriydi. O mübarekler de önceki hayatlarında
da iyi bir insan, iyi bir Müslüman değiller miydi aslın-
da. Öyle de olsa kalpleri daha fazlasını istemişti işte.

Abuzer Ağabey'in köyüne gittim bir ara, akrabalarıyla görüştüm hatta isim değişikliğine dair mahkeme belgesinin fotokopisini bile aldım. Bir ara roman yazarsam içinde belgeleri de kullanmayı düşünüyordum. Şimdi işi o kadar resmileştirmeyi lüzumsuz buluyorum. Olay üzerine düşünüp neyin niçin öyle olduğunu anlamaya çalışıyorum sadece. Bu ibret aynasında kendi benliğimi ve değerimi görmeye çalışıyorum.

29 Ocak

Sevgili Yağmur,

“Müstear Yaşamak” isimli bir roman yazma düşüncesi daha Sarıkır’dayken doğdu bende. Murat Ağabey’le de çok konuştuk bu meseleyi. Abuzer Ağabey’in hayatı, ızdırabı, derdi yazılmalı mıydı? Bir de Murat Ağabey’le konuşmadıklarım vardı tabii. Aslında ben Abuzer Ağabey’in hayatıyla Murat Ağabey’in hayatını, isimler, düşünceler bazında birleştiren bir eser hayal ediyordum. Bu iki şahıs bir karakter olarak da işlenebilirdi, romanın iki ayrı kahramanı da olabilirdi. Ama bizi rahatsız eden bir soru vardı. Hayatını tanınmama, görünmeme idealiyle yaşayan insanları, böyle isimlerini ifşa edecek şekilde anlatmak onların düşüncelerinin ruhuna aykırı olmaz mıydı? Murat Ağabey en sonunda şu karara varmıştı, Abuzer Ağabey istediği gibi yaşadı ve öldü. Eğer hayattayken böyle bir arzusu yoksa hayatının bu şekilde serişte edilmesi ne kendisine ne hayatına zarar verir. Ben de ona katılıyordum, ama yazmaya nereden başlayacağımı bilemiyordum. Arada bir deneme, birkaç mısra yazıp bazı amatör internet dergilerinde yayımlatmak başka

şey, ciddi bir romana hem de böyle çetrefil bir konusu olan bir romana başlamak başka şey.

Kısacası o aralar başlamak istesem de başlayamadım böyle bir çalışmaya. Belki ileride kendimi yazmaya hazır hissederim, o zaman yazarım diye avuttum kendimi. O ilerisi ertelendikçe ertelendi ama araya giren zaman uzadıkça da daha fazla korku vermeye başladı. Birkaç defa tamamen unutayım, dedim. San-ki aklıma baştan itibaren hiç öyle bir konu gelmemiş gibi yapmak istedim. O da olmadı ama. Boğazımda düğümlemiş bir lokma gibi nefes yolumu tıkıyordu bu konu. Ne çıkarabiliyordum ne yutabiliyordum.

Yazmalıyım. En azından yazılmasını sağlamalıyım. Bu mektuplar sevgili Yağmur, işte yapmalıyım dediğim işten uzaklaşıp, “en azından” limanına demirlediğim yıllardan sonra kaleme alındı. Şimdi kendimi uzak görüyorum romandan. Konu bir şekilde içinde olduğum için beni boğuyor belki. Belki dışarıdan bakabilen biri için o kadar da korkulacak bir şey değildir.

Bu arada başta iyi bir araştırma yapayım düşüncesi vardı bende. Her şey aslına uygun, belgeli falan olmalı diye düşünüyordum. Sonra bir roman için bunun pek de önemli olmadığını fark ettim. Hatta bilgi çoğaldıkça romancının elini kolunu bağlıyordu. Önemli olan konuydu, hayal meyal olay örgüsü de yeterliydi iskelet için. Araştırmadım ondan sonra. Mayalansın diye içime attım sadece. İçimi yedi bitirdi bu konu ama mayalandı mı mayaladı mı orasını da bilmiyorum işte.

Lokman

9 Şubat

Sevgili dost,
Sevgili yeğen,
Sevgili Yağmur,

Sana epeydir ulaşamıyorum. Geçtiğimiz cumartesi Aşkabat'tan telefon etmeye çalıştım. Son üç gündür de ulaşamıyorum. Kendimi suçluyorum. Vaktinde mektup yazabilseydim sen de yazardın ve biraz rahatlardım tabii.

Bir önceki mektubu aldın mı bilmiyorum. Aldınsa da orada çok bungun ifadeler arasında belki dikkatinden kaçmıştır diye tekrar ediyorum. Gelecek yıllla ilgili düşüncelerimi falan yazmıştım.

...Sarıkrı'daki ikinci yıлымda ders yılı sonu yaklaştıkça içimde kanayan bir yara gibi büyüyen dönmüş adam psikolojisi kendini iyice hissettirmeye başladı. Başlarda böyle bir duyguya kapılmıyordum. Ne de olsa kendi başıma karar vermemiş, istişare ederek gitmişim memlekete hem başta memlekete dönmek niyetiyle de çıkmamıştım yola. Ama bir nokta vardı ki beni rahatsız ediyordu. İlk görev yerimden ayrılırken

bana sormuşlardı: “Bir şekilde burada kalabilirsin, ister misin?” İdari bir iş teklif ediyorlardı. Sekreterlik, muhasebecilik gibi bir şeyler sanırım. Ben de öğretmen olmayacaksam istemediğimi söylemişim. Bu nokta bazı geceler uykumu kaçırıyordu. Doğru davranış nasıl olmalıydı? Ne olursa olsun kalmalı mıydım? Bugün uzaktan baktığımda o günkü kararında bir yanlışlık göremiyorum. Ama her şey niyete bağlı tabi. Niyetim ne kadar sağlamdı onu bilemem.

İnsan bir yurt dışına çıkıp sonra memlekete dönünce çok değişik duygulara kapılıyor. Sarıkır’da bu duyguları yoğun bir şekilde yaşadığımı söyleyebilirim. Mesela bazen ıskartaya çıkmış gibi hissediyorsun bazen dönecek gibi. Bazen; “Her şeye rağmen yerimden kıpırdamasam nasıl olurdu?” diye düşünüyorsun. Envaiçeşit düşünce, duygu gelip beyninin kıvrımlarına çörekleniyor anlayacağın.

Tam bu duygular içindeyken bir yerde başta anlattığım yurt sahnesinde videodan dinlediğim büyük insanın sohbetini dinledim. Bu sefer canlı bir sohbetti ve koca salon tıklım tıklımdı. Sohbetin bir yerinde gidenlerin her şeye rağmen yerlerinde kalmasını beklediğini ama bu konuda tam manasıyla beklediği davranışı göremediğini söyledi. Belki de tam öyle söylemedi de ben öyle anladım. Aslında kolay kolay ağlamam ben. Ama o gün öyle ağladım ki. Kalbimin bam teline dokunmuştu bu sözler. Aylardır içimde biriktirdiğim tereddütlerin üzerine tuz biber olmuştu. Yanımda oturan insanların birini bile tanıımıyordum ve bu tanımadığım insanlar bana biraz acıyarak, biraz

da gıptayla bakıyorlardı. Belki ne yufka yürekli adam, hemen ağlıyor demişlerdir. Nereden bilsinler benim ancak beş on yılda bir ağladığımı. Gözyaşları gözlük camlarımı doldurmuş, halıflekse damlıyordu. Orada, tekrar yurt dışına çıkabilmek için tüm samimiyetimle yalvardım Rabbime.

Bu arada tekrar yurt dışına gitmenin yollarını araştırmaya başladım. Biraz zor oldu ama sonunda bir yer bulabildim. Aradaki süreç uzun hikâyedir. Beni havaalanında görecektin. Geçebileceğime inanamıyordum bir türlü, pasaport kontrolden geçinceye kadar “Ya Fettah” çektim durdum, bazen de “Ya Müfettihü’l-ebvab” diyordum. Şükür o gün bugündür bu ülkedeyim. Uçaktan bir çöl gördüm önce, sonra merdivenlerden inerken kavurucu bir rüzgâr yüzümüzü yaladı. Arabaya binince iliklerime kadar ısındığımı hissettim. İşte öyle.

Ne zamandır günlük olaylardan hiç bahsetmiyorsun, demişsin. İşin, hatta mektubun bile magazin kısmı -tüketim açısından hoşuma gidiyorsa da- üretim söz konusu olunca bana zor geliyor. Ama madem istedin sana müthiş bir magazin haberi. Nuryağdı’nın kız arkadaşıyla tanıştım geçenlerde.

Aslında bazı duyumlar alıyordum sağdan soldan. Akıllı geçinen bazı öğrenciler, yurdu ve okulu göstermek için kız arkadaşlarını; kardeş, abla vs... kimliklerle tanıtip içeri alıyorlar imiş. Sonra da hocaları atlattık diye birilerine hava atıyorlarmış. Neyse, Nuryağdı’nın da akrabası gelmiş dediler. Sınıf öğretmeni olduğum için elimdeki kimlik bilgilerinden kardeşi filan

olmadığını biliyordum. Böylece Ececan'la tanışmış olduk. Nuryağdı önce biraz mırın kırın etti ama sonunda açıldı. Kızcağız da köyde okuyormuş ama zorunlu on yıllık eğitimden sonra okumayı düşünmüyormuş.

Nuryağdı'ya ve Ececan'a bu tür ilişkilerin tehlikelerinden bahsettim. Daha hayatın başında olduklarından ne tür engellerle karşılaşacaklarını bilmediklerinden üç yıl sonra şimdiki gibi düşünmeyebileceklerinden falan bahsettim. Nuryağdı'nın üniversite planlarını anlattım.

İşte böyle, artık insanların gönül işlerine de müdahale etmeye başladım. Ama ne yapayım? Kızcağız muhtemelen bizim çocuğu beklemeden bir hayırlı kismetle evlenir. Oğlanın da daha şimdiden eli ayağı bağlanmasın diye düşündüm. Daha önünde çok yol var. Yurt dışında okumayı düşünüyor, sonra belki master doktora filan. Köy yerinde çakılıp kalmasın böyle bir kabiliyet değil mi?

Lokman

Sevgili Yağmur,

Ş u an saat on ikiye geldi ve ben çok alışık olmadığım duygular içindeyim. Son hafta hep müsamerelerle geçti. 19 Şubat “Bayrak Bayramı” ve bu münasebetle okulumuz çevre ilçelerde müsamereler yaptı. Bugün benim sınıfın müsameresi vardı. Dün çok yorgundum. Bir arkadaşına acil para lazımdı ve onun için arkadaşlarından borç toplamaya falan çalıştım. Dün harika mektuplarını aldım. Çocukların programı da tek kelimeyle harikaydı. Oysa onları benim hazırlamam gerekiyordu ve ben doğru dürüst provayı bile seyretmemiştim. Şimdi dünden beri kendimi garip bir atmosferde hissediyorum. Ben ne yapıyorum böyle? Beni sevenleri, tam da bana ihtiyaçları olduğu anda niçin yalnız bırakıyorum. Zülal’i bırakışım da böyle kötü bir hatıra olarak kalacak hep bende. Ama gitmeyebilir miydim ya da gitmesem ne yapabildim bilmiyorum. Bir kabz hâli yaşıyorum sanırım bugünlerde. Bu bir kabz hâliyse niçin bu kadar uzun sürdü? Size karşı suçluyum, öğrencilerime karşı, kendime karşı ve en önemlisi Yaradan’a karşı. Her işim eksiklerle dolu, işlerim

de manevî hayatım da yarım yamalak hep. Biraz önce yatakhaneye gittim. Program on birde falan bitti. Çocuklarla eşyaları topladık. Sonra yataklarını gezip gönüllerini aldım. Ama kendime söz geçirmem zor.

Bir yerde uzun süre kaldım mı ya da bana yol göründü duygularına kapıldığım sıralarda böyle karmakarışık olur ruhum. Değişik açılardan esen rüzgârların girdabında boğuluyor gibi olurum. Geçenlerde eski ajandalarımı karıştırıyordum. Orada Sarıkır'da aldığım bazı notlarla karşılaştım. Gördüğüm bir rüyayı anlatmışım. Hatırladığım kadarıyla sonradan bu rüyayı teyzene de yazıp benim için yorar mısın demiştim. Aldığım cevapta şöyle diyordu. "Bu rüyayı yorabilir miyim bilmiyorum ama bu rüyan seni epey yormuş olmalı." Neyse o notlar şöyle, belki sen yorarsın.

...Dün gece karmakarışık bir rüya gördüm. Belki de uyanınca istiâze edip sol tarafa üç kere tükürmek gereken rüyalardandı. Kalkınca böyle bir duyguyla kalkmışım daha doğrusu ama hâlâ unutmadığıma göre kayda almakta fayda da olabilir.

Vadimsi bir yerdeyim. Köyde evimizin altında bir vadi uzanır. Biz onun ekilip biçilebilen bölümünün bir kısmına "Mil" deriz. Mil de ikiye ayrılır, bizim Mil ve Esmengegil'in (yani Esmâ Yengelerin) Mil. Sanırım Esmengegilin Mil'e benzer yarı bataklık, biraz çamurlu bir bölgeydi burası. Karın bölgesi uzun ve çok hızlı hareket eden, koştukça uzayıp timsaha benzer bir hâl alan çamurlara batmış gibi siyah ve ıslak bir köpek vardı sanırım. Sonra belki timsaha benzer bir şeye dönüşüyordu. Ama o kadar hızlı hareket ediyordu ki akla zarar.

Sonra toprağın çatlakları arasında birçok küçük, ker-tenkeleyle benzer hayvanlar gördüm. Onlar da bu hayvanın küçükleriymiş. Ama o kadar çoklardı ki. Ve onlar da şaşılacak kadar hızlı hareket ediyorlar, âdeta kaynıyorlar. Bu küçüklerin rengi sütlü kahveyle bej arası bir şeydi sanırım. Bunların ayağıma dolaşmaları korkusuyla giderken nasılsa kendimi bir evde buluyorum. İkinci kat. Muhtemelen ahşap bir ev ya da ahşap bölmeleri çok. Bizim köylerdeki balkonlar gibi ama uzunlamasına değil de hayat tipinde, odamsı ahşap balkonu var. Oradayım. Ortalık karanlık. Gece mi, yoksa başka bir kasvetin verdiği karanlık mı bu, bilemiyorum. Tedirginlik her yeri sarmış sarmalamış. Bu sefer gerçek timsahlar zıplayıp balkona çıkmak istiyorlar.

İki tane oldukça semiz, güçlü, normal timsahlara göre uzunluğu daha az, eni daha fazla timsah. Elimde bir kalasla onların bulunduğu yere çıkmalarına engel olmak istiyorum. Bir tanesi zıplıyor, ona vuruyorum. O an için engel oluyorum. Tam diğeri zıpladığı sırada arkadan biraz önce gördüğüm kum gibi kaynayan ker-tenkelelerin azmanı diyebileceğim bir canavar atılıp ağzıyla böğründen yakalıyor. Aynı açık kahverengiyle beje benzer renk. Baş birtakım yılanların gövdesinden daha geniş, genişleyip sonra daralan başlarını andırıyor. Ben o arada pencereden mi nereden bir yerden yola çıkıyorum. Çünkü bu canavarla mücadele edilecek gibi değil. Çıktığım yol sanki bizim eski bakkalın önü gibi. O şekilde yokuş aşağı gidiyor. Ortalık karanlık olduğundan, evin içi de aydınlık olduğundan içerisini görebiliyorum. İçeride ilginç bir şey oluyor. O canavarın içinden veya bir şekilde diğer tarafından insan

gövdesi çıkıyor. Sanırım canavar karnını doyurduktan sonra o da orada pilav mı ne bulduysa onu tıkmaya çalışıyor. Bir yandan da dönülmez bir yola girmişlerin pişmanlığını hissediyorum o şeyde.

Mitolojideki başı ve göğüsten yukarısı insan, aşağı tarafı hayvan olan yaratık gibi bir şey. Sonra biliyorum ki birtakım insanlar o kertenkelemsi canavarları ele geçirip bir şekilde onlarla vücutlarını birleştirmek, böylece onların gücünden istifade etmek istiyorlar. Ama bir süre sonra onlar canavarı değil de canavar onları kullanıyor, nasıl kullanıyorsa. Ne kadar pişman olsalar da bu işten geri dönemiyorlar. O an pencerede yüzü traşlı ve aslında yakışıklı denebilecek bir yüze de sahip olan o, yarı insan canavarın acıyla haykırdığını da görüyorum. Sesini duymuyorum da hissediyorum. Oralarda böyle canavarlar kol geziyormuş diye kaçıyorum. Sanırım “Sinekçi” veya “Hıra Tarla” civarlarında bu sefer tarih öncesi filmlerdeki haydut sürüleri gibi bir sürü haydudumsu insan görüyorum uzaktan. Ortalık hâlâ karanlık ama bunun gece karanlığı olduğunu sanmıyorum. “Yüzüklerin Efendisi”ndeki aydınlık dünyayı işgal eden karanlık gibi bir karanlık.

O insanlar meğer bir zamanların altına hücum eden insanları gibi o kertenkelemsi canavarları yakalayıp bir şekilde onlarla kaderlerini birleştirmek hayaliyle onların bu civarlarda bulunduğu haberi üzerine buralara gelmiş insanlarmış. Onlara da yaklaşmadan nereye kaçacağımı bilemez vaziyette uyandım sanırım.

Sonra bir ilgisi var mıdır yok mudur bilemesem de aklıma Ataullah İskenderî'nin şu sözleri geldi:

“Nefsin karanlık orduları fevç fevç akıyorlar. Zaman ve mekânı dolduran et kokusu.”

Bir de bir kitaptan not aldığım Lâ mekânî Hüseyin Efendi'nin şu sözleri:

*“Pâk eyle gönül çeşmesini tâ durulunca
Dek tut gözünü gönlüne gönlün göz olunca
İnkârı ko, dil destisini ol çeşmeye tuttur
Ol âb-ı safâbahş ile bu desti dolunca
Sen çık aradan hânesini sâhibine ver
Bî şek gelir Allah evine sen savulunca
Evvvel koma ki sonra çıkarmak güç olur güç
Şeytan çerisi hâne-i kalbe koyulunca!”*

Özellikle son iki mısrası vurmuştu beni. O iki mısra vurulmuştu. Şeytan çerisi girmeyegörsün kalbe. Çıkarmak çok güçtür. Kalbi hisarlarla mı çevirmeli o zaman, giremesin diye şeytan çerisi? Hisarlar arasını hendeklerle çevirip hendekleri suyla mı doldurmalı? Kalp lambasının fitili hep yansın diye fanusuna ihtimam göstermeli şüphesiz. Çamurdan uzak durmalı, sıçrayabilir. Karaya yaklaşmamalı, bulaşabilir. Bir sıçradı mı bir bulaştı mı sonra uğraş dur çıkaracağım diye. Hele bir de yağlı kara çalarlar ki...

Düşüp kalkmak ne güzeldir ama düşmemek daha iyi muhakkak çünkü bilemeyiz kalkabilecek miyiz?

Kirlenip yıkanmak ne iyi ama çok azdır kirlinin eskisinden daha temiz olduğu.

Tatlı çocuk,

Ben duygularını pek iyi anlatamayan, sosyal yönü zayıf birisiyim. Alışmamışım özel duyguları anlatmaya. Biz çocukken bahçe çitinden dışarı çıkmamız yasaktı. Bizim avluyu çevreleyen genişçe bir çitti bu. “Cirim” derdi anam. Cirimden çıkmak yasaktı. Komşularla oynayamazdık. Annem onlarla oynarsak ahla-ken bozulacağımızı düşünürdü. Büyük bir ihtimalle de haklıydı. Sonra da altı yıl yatılı okul. Yatılı okul insanı öyle garip hâllere sokar ki. Mesela ben. Görüyorsun işte ne hâldeyim. Saçının hemen hemen yarısı dökülmüş, dışarıdan baksan yaşı kırka yaklaşmış bir adam ama bir de baksan hâlâ ciddi iletişim problemleri var. İlk kez telefonu lise birde elledim sanırım. Bir iki de fa da kullanmış olabilirim. Sonra lise üçte de üniversite yıllarında da hatta öğretmenliğimin ilk yıllarında da telefon hep korkunç bir alet oldu benim için. Hatta bir telefonla halledebileceğim iş için bu telefon fobim yüzünden üç ya da dört vasıta değiştirip Ortaköy’den Ambarlı’ya gittiğim bile vâkidir. Hâlâ korkarım ya o aletten, neyse...

...

O yıl tekrar yurt dışına çıkmak için memuriyetten istifa ettim. Bu istifa işi de o kadar kolay değilmiş. Ben neyse pek alışmamıştım zaten ama insan bir deliğe eğilip aylık almaya alıştırsa bir kere, bu alışkanlık yapıyor. Sanki o aylık olmazsa acıdan ölüverecekmiş gibi bir duyguya kapılıyor. Oysa rızkı veren Allah. Öldürmeyecek olan Allah.

Öyleyken niye bu daralma...

Sevgili Yağmur, dün akşam bir giriş denemesi yaptım. Abuzer Ağabey'in hikâyesine, isim değiştirme sürecinde köyüne gitmesi ve köyde yaşadıklarıyla başlansa nasıl olur. Hoca Nasrettin'in, bir icadım var ama ben de beğenmedim deyişi gibi, karla ekmek tadındaki bu parçayı ben de pek beğenmedim aslında ama yine de fikirlerin benim için önemli. Bir de senin yorumunu alayım.

Bu sabah da daha gün doğarken köyü kuşbakışı gören Yarbaşı tepesindeydi Abuzer. Köye geleli üç hafta olmuştu ve neredeyse on gündür sabah namazı tesbihatından sonra köyün ahşap minareli tarihî camisinden çıkıp dilinde kendinin duyacağı bir zikirle bu tepeye yürüyor, tepedeki çalılar, otlar arasındaki boşlukta tek başına duran kalın gövdeli bodur karaçamın altına oturuyordu. Serin havayı ciğerlerine dolduruyor, gün bir çam boyu yükselinceye kadar orada oturmaya, cebinden çıkardığı deri cildi eskimiş, kenarı yaldızlı küçümen Arapça kitaptan hep aynı sayfaları dudaklarını kıpırdatarak okumaya devam ediyordu.

Köye geldiğinde çok dalgın, zihni dağınık görünüyordu. Önce amcalarından birinin evinde misafir oldu. Yaşı otuzdan küçük yeğenlerini, köylülerini tanıyamıyordu. Zaten küçükken de köye pek sık gitmezlerdi ama son zamanlarda iyice kopmuştu bağları. Sonra yavaş yavaş köyü tanıdı. İsmi de değiştirdiği mahkemeden sonra da hâli vakti iyi, hoş sohbet bir yeğenin evine yerleşti.

Köylüler hep değişik hikâyeler anlatıyorlardı onun hakkında, niye buraya gelmiş, amacı ne, yerleşecek mi, dinlenmeye mi gelmiş, bu sıla-i rahim biraz uzamadı mı şeklinde cevap arayan birçok soru doluyordu ortalıkta... Bazısı acıyarak bakıyordu ona, bazısı özenerek bazısı da “bizim köyün havası, suyu var ya, hiçbir şeye değişilmez, bak şehirde büyüyen bey bile...” şeklinde özetlenebilecek köylü iyimserliğinin sınırlarını zorlayamıyorlardı. O ise sanki uzayda yolculuğa çıkmış da geri dönünce torunlarının torunlarının ya da dedelerinin yaşadığı bir dünyayla karşılaşmış bir film kahramanı gibi her şeye hayretle, sevecenlikle, ibret aynasında ömrünün manasını seyrederek gibi bakıyordu.

Abuzer’in mahkemesi de ilginç oldu. Akrabaları önce pek anlam veremediler bu isteğe. Sonra birlikte ilçeye gittiler. Şahit olarak mahkemeye iki amcasıyla köyden bir başka ihtiyar katıldı.

“Bu yeğenimiz aramızda Abuzer ismiyle maruf olmakla beraber, Tunç isminin resmi isim olarak kullanılması bazı karışıklıklara sebep olduğundan ve merhum babamız dahi onu öyle çağırdığından...” diye

başlayıp devam eden uzun ve tuntuaklı bir konuşma yaptı büyük amcası. Diğer şahitler de kısaca onun söylediklerine katıldıklarını ifade ettiler. Onlara göre hava hoştu. Yıllardır görmedikleri yeğenleriyle hasret gideriyorlar, ona ilçedeki yeni yapıları göstermeye çalışıyorlardı. Mesela; kocaman çınarların, tarihî çeşmenin filan ilerisinde, yeni dikilmiş cılız akasyaları, havalar henüz serin olduğu için poşetlere bürünmüş palmiyeleri gösteriyor sonra da belediye parkında gazoz içmeyi teklif ediyorlardı.

Bütün bunlar bir yana, Abuzer ciddi kararlar ve değişimler arifesinde olduğunun bilincindeydi. Bugünden sonra hayatında hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Ama nasıl olacaktı, onu da kestiremiyordu. Böyle köyünde çakılıp kalacak mıydı, bir küçük şehre gidip yeni bir hayata mı başlayacaktı, bir avare derviş gibi köy köy, kasaba kasaba dolaşacak mıydı bilemiyordu. Kendince ve kendi kendine yılların ruhunda açtığı yaraları tedavi etmeye çalışıyordu. Beş vaktini cemaatle kılmaya çalışması, nafîle ibadetlerini tekrar gözden geçirip rayına oturtma temrinleri yapması, kendini evrad u ezkâra ve tefsirlere vermesi hep bu tedavi sürecinin parçalarıydı. “Sabah sabah mır mır bir şeyler okuyarak tepeye çıkıyor.” diyordu köyün ilk otobüsünü bekleyen yolcular, tesbihatın kalkanını yürüyerek yapmayı seviyordu. Çobanlar, karaçamın altında hep aynı kabı eskimiş kitabın aynı sayfalarını okuyor diyorlardı, seher vaktinde fecrin ilk ışıklarıyla yıkanan köyün karşısına oturup cevşen ya da evrad-ı kudsiye okumak yıllardır kabuk üstüne kabuk bağlamış gönül yaralarını kanatıyor, tath

bir ağrıyla sağaltıyordu. Sonra köye iniyor, yeğenininki kendisi için özenle hazırladığı kahvaltıdan bir parça yedikten sonra bazen odasında, hava güzelse bağda ya da koruda kalın ciltlere dalıyordu.

Hayat böyle güzeldi ama bunun böyle gitmeyeceğini Abuzer kendisi de biliyordu. Bu misafirlik ne zamana kadar böyle uzatılabilirdi. Bugün amcam, ağam deyip her isteğini baş göz üstüne kabul eden ev sahipleri yarın yüksünmeye başlamazlar mıydı? Diyelim başlamazlar, ya kendisi köye kaçıp rahat etmek için mi yaratılmıştı? Bir yerden başlamalıydı tekrar ama nasıl ve nereden başlamalıydı?

...

S evgili Yağmur,

Züleyha Abla'nla ilgili yazdıkların hakkında konuşmak istiyorum. Bana yazdığından haberi yoksa yazman doğru olmamıştır ama mesele seni de ilgilendirdiği için bu konuda konuşmak faydalı olabilir. Hatırlarsan yazın bir ara laf arasında benim bu yaşta hâlâ neden bekâr olduğum meselesi gündeme gelmişti de bir şekilde espriyle geçiştirmiştik.

Bekârlık benim tercihim değildi aslında. Kendimi olayların akışına bırakmışım yazık ki olaylar istediğim gibi akmadı. İşi biraz komik bir şekilde şöyle de anlatabilirim. Ben pek bir girişimde bulunmadım, beyaz atlı prensesimi(!) bekledim. Gelsin beni bulsun diye, o da bulmadı işte. Bu konuya önem vermemin sebebi, Züleyha Abla'nın yaşadığı duygulara benzer duyguları dayının kısa süre nişanlı kaldığı hanımın da bir zamanlar hissetmiş olması. Yani o yurt dışında öğretmenlik yapan kardeşimiz kimdir, nedir, bilemiyorum ama her ne olursa olsun ablanın beklentilerini tam olarak karşılayabilmesi mümkün değildir. Yanlış anlama burada kimseyi suçlamak niyetinde değilim.

Elbette her genç kız romantik hayaller kurar, bu haklıdır da ama anladığım kadarıyla damat adayı aslında duygusuz biri değil sadece mantıklı biri. Bir de geçerli ve sağlam, gerçek ölçüler var elinde.

... Benim nişanım da benzer durumlardan şikâyetçiydi. Arkadaşlarımın sözlüleri her gün arıyorlar, birininki doğum gününde filan almış, öteki filan gün şu kadar kocaman çiçek götürmüş. Hatta her gün sevdiği çikolatadan alyormuş falan filan. Yine de nişanı sona erdirmemizin sebebi onun bu basit şikâyetleri değil, ailesinin uzağa ve bir bilinmeze, sigortası bile olmayan, sonunun ne olacağını kestiremedikleri bir adama kız vermekten kaçınmaları oldu. Tabi, kız bastırsa bu mesele aşılabilirdi... Neyse, o ilk tecrübeden sonra bu konuda bir daha girişimde bulunmadım. Sonra yıllar geçti, biz de sezonu kapattık ve hâlâ yurt köşelerinde ikamet ediyoruz bu yaşta. Buna da şükür şikâyetçi değilim. Faydaları da yok değil bu durumun. Mesela hep yeni mezun genç öğretmenlerle arkadaşlık ediyorum. Onların şevkinden, coşkusundan bana da bir şeyler bulaşıyordur belki. Sonra öğrencilere yakın oluyorum. Patatesli yumurta ve mercimek çorbasındaki ustalığı-mı kaybetmiyorum ve saire...

Nişanlıma bu konularla ilgili düşüncelerimi yazdığım bir mektup vardı. Sanırım ona yazdığım en uzun mektuptu. Bu da, aslında belki kızcağızın haklı olduğunu gösteriyordur ya neyse. Önce yazıp sonra temize çektiğim sayılı mektuplardan biridir bu. Genellikle rastgele yazar gönderirim. Tashih etmek bir yana yazdıklarımı okuduğum bile pek vâki değildir ama

o mektuba önem vermiştim. Çünkü söyleyeceklerim benim için değerliydi ve muhatabına ulaşmaması hâlinde tekrar temize çekip gönderebilirdim. Geçenlerde bana gelen mektupları sakladığım çikolata kutusunun içinde o müsveddeyle karşılaştım. Bak lâzım oldu işte. Bazı bölümlerini iktibas edeceğim. Sanki projemizin bir parçasıymış gibi arkadaşına okuyabilirsin. Belki kıssadan hisse çıkarır da zavallı muhacir kardeşi eften püften problemle sıktığını fark eder. Ha, bu bilgiler belki bir gün sana da lâzım olur, şimdiden kulağına küpe olsun.

S evgili Yağmur,
Dışarıda hava o kadar güzel ki. Anam olsaydı:
“Eee, bahar bacaanı saldı gaarı...” derdi.

Bir ara bütün yeniliklerden ilk haberdar olan ben olurdum. Yeni bir park, gezilecek, görülecek bir yer. Önce ben giderdim, başka arkadaşlara tanıtmak da bana düşerdi. Şimdi ise...

Öyle güzel şeyler oluyor ki... Mesela helikopterle harç filan çıkarıp Aşkabat’a nazır bir dağın uçurumuna sekiz kilometrelik bir yol yaptılar yürüyüş için. Hayal edebiliyor musun, o yoldan bulutları, kuşları filan kuşbakışı seyredebilirsin. Ama ben sadece duydum. Canım gidip görmek istemiyor.

Yalnız başına gideceksen olmuş olmamış ne önemi var. Yediğim turşu olmuş, baklava olmuş ne ehemmiyeti var. Yine eskiden çok sık gittiğim bir parka -ki o zaman otuz küsur adet fiskiyeli havuzu vardı- daha birçok fiskiye yapmışlar. Bir de elli altmış metre yüksekten mermer basamaklardan su akan piramit şeklinde bir bina yapmışlar. Onu da televizyondan

gördüm. Türkmenistan her gün biraz daha güzelleşiyor. İlginç binalar, parklar, bahçeler yapıyorlar.

...

Ben bu ülkede güzel günler yaşadım. Güzel arkadaşlarım, akıllı öğrencilerim oldu. İyi velilerle iyi ilişkilerimiz oldu. Ama nedendir bilmiyorum bir noktaya gelince ağzımın tadı mı kaçıyor ne... Beni yollar çağırıyor. Şimdi içimde yine gitmek ateşi harlanıyor. Bilmediğim uzak yerleri, o uzak yerlerdeki yeni insanları özlüyorum. Uzak Afrika mı olur, uzak bir Uzak Doğu ülkesi mi olur özge yerler göresim geliyor. Ama nedense Avrupa, Amerika falan çekmiyor beni. Ama mesela küçük bir Arap ülkesi de olabilir. Bu memleketin sıcağına alıştım aslında. Hatta yazın en sıcak günlerinde arkadaşlara takılmış çoğu kez, şöyle bir yaz gelse de iliklerime kadar ısınsam, demişimdir. İliklerime ulaşan sıcaklık dışarı çıkmak istiyor sanki ama nasıl çıkaracağım bilemiyorum.

Bugünlerde Tagore'un şöyle bir sözünü okudum. Aslında Tagore okuduğum yok da bir ara okurken not almışım o nota gözüm düştü. Diyor ki: "Ağaçta tutuklanmış ateş çiçekler açtırır, / Bağlarından kurtulmuş, utanmaz alev de ıssız / Küller içinde can verir." Bu ateş dediğim, iliklerimin ısınması dediğim böyle bir ateş mi bilmiyorum ve nasıl tezahür edecek? Sanırım bu, biraz da bana bağlı, niyet yönlendiricisini olayların akışında nasıl kullanacağıma bağlı.

Hayırlısı.

Bu program meselesinin mesele olması hoşuma gitmedi. Keşke anneni kabul edebileceği bir mazeretle

ikna edebilseydin. Bir haftalık okuma deyip geçmek lazım. Bu okumalar o kadar önemli ki daha sonra hayatın başka evrelerinde bir şekilde yerinin doldurulması neredeyse imkânsız.

...

Yorum olarak yazdığın kısmen dolambaçlı cümlelere yazdığım parçayı beğendiğini söylesen de aslında pek beğenmediğin sonucunu çıkardım. Peki, olay örgüsünde sence hangi noktaları öne çıkarmak lazım? Abuzer ve Berber Ağabey'in sohbetlerini öne çıkarsak nasıl olur. Ama bu kısmı çok önemli bir gerilim içermiyor, asude bir dönüşüm süreci. Genel olayların içine parça parça yedirilse de olabilir gibi geliyor bana. Onun bir zamanlar söyledikleri yoluna ışık tutabilir. Romanda yönlendirici kahraman olarak Berber Ağabey karakterinin rengi keskinleştirilebilir. Bu konudaki görüşlerini de yazarsan sevinirim.

4 Mart

S evgili Yağmur,

Bugünlerde kafayı; cennetimizin amellerden ve zikirlerden yaratılıyor olması meselesine taktım. Hani risalede “Bu elmayı yiyen ve elhamdülillah diyen adam...” diye başlayan kısım var ya. Şöyle bir hayal geliştirdim belki bu dünyadaki mutluluğumuz da sevgi sözlerimizden, sevgi dolu bakışlarımızdan, iyimser düşüncelerimizden yaratılıyordur. Neden olmasın değil mi? Nitekim gıybetlerden, suizanlardan, nasıl bunalımların, streslerin, küçük dünya cehennemlerinin yaratıldığını ayne’l-yakin hatta zaman zaman hakka’l-yakin bilme fırsatım oldu.

Bu mektup bitmedi Yağmur, ama şu an yazmaya devam edemeyeceğim.

5 Mart

Bugünlerde bir yandan Risale bir yandan da Yahya Kemal’in rindleri dolaşüyor damarlarımda. İki üç sınıfta alâkasız bir şekilde rindleri okudum. Daha rindin ‘r’sinden haberi olmayan çocuklarla rindleri

tartışmaya çalıştım. Rindler beni gittikçe daha fazla sarıyor. Özellikle akşamlarındaki geri gelmek gelmemek meselesi ve başka bazı meseleler itikadıma ters olsa da bu şiirlerde bir parça kendimi bulduğumu hissediyorum. Önceden pek dikkat etmemiştim. Rindlerin hayatı da çok hoş bir şeymiş.

*“Bazen kader, gelen bora hâlinde zorludur;
Dağlar nasıl bakarsa siyah ufka öyle bak.
Bazen de cevreden nice bir adem oğludur,
Görmek değil düşünmeğe bigâne kal! Bırak!
Dindar adam tevekkülü, rikkatle, herkese
İsa’yı çarmihında, uzaktan, hatırlatır.
Bir arslan esniyor gibi engin vakar ise
Rind’in belaya karşı kayıtsızlığındandır.”*

Bela bora hâlinde zorlu geliyorsa ufka dağlar gibi bakmalı. Borayı evler umursasın, ağaçlar umursasın. Bulutların esamisi bile okunmaz elbette. Ama ya dağlar? Onlar için fark etmez. Ha saba, ha bora, ikisi de okşar geçer. Her zaman dimdiktir dağlar. En çok arada bir başları dumanlanır o kadar. Ve de aslanlar. Tembel krallar. Belki yanlıştır ama birinden aslanların günde yaklaşık yirmi saat uyduklarını duymuştum. Neden uyumasınlar ki. Onları tedirgin edebilecek tehlikeler o kadar az ki... En tedirgin uyku tavşanlarla karacaların uykusu olmalı. Ya kelebek olmak üzere kozasında bekleyen tırtılın uykusu nasıldır? Bir kelebek adayı kozasında uyurken neyin rüyasını görür acaba?

İşte bir soru. Bu soru da kuyuya attığım taşlardan biri sayılmalı ve bilge insanlar bu soruyu cevaplamaya

çalışmalı. Bence o, kozasında kelebek olacağı günü bekleyen bir tırtıldır sadece. Çünkü bekliyor yani bu kozadan bir gün çıkacağım. Sonra ne olacak? Tabi, bir bakıma okumak ve yazmak için yaşlanmayı bekleyen benim gibiler de cevaplamalı bu soruyu, madem bekliyorlar, onlar da kozasında kelebek olma rüyaları gören tırtıldırklar muhakkak. Ama kim ne derse desin bence iyisi aslan olmaktır daha iyisi de dağ olmak. Hem dağlar bizi anlar. Biz dağları anlarız. Dağlar göklere daha yakındır çünkü. Dağlar dostlarımızdır.

Osman Yüksel şöyle demiş mesela:

*“Yıldızlar tesbihlerim,
Dualaşır hislerim,
Secde etmek isterim,
Issız dağ başlarında,
Issız dağ başlarında.”*

Ve Gurbandurdı Geldiyev:

*“Dağların dağ yükü var,
Dağların dağ gamı var.
Sırdaş gerek dağlara,
Bizden özge kimi var.”*

* * *

Geçen yıl teyzenden bir mektup almıştım. Tak-sim'deki işinden çıkıp eve dönmek için otobüs durağına yürürken her gün bir spor merkezinin önünden geçtiğini, iyice aydınlatılmış bir vitrinde kan ter içinde durmadan koşan ama yine de hep yerinde duran

insanlar gördüğünü söylüyordu. Sonra da ekliyordu. Bazen acaba bizim yaptığımız da öyle bir şey mi diye düşünüyorum. Yani aslında biz de herkesin içinde, herkesin önünde durmadan koşuyor ama yine de hep yerimizde mi sayıyoruz? Ara sıra bu soruyu ben de kendi kendime sormadan edemiyorum. Belki daha sık sormalıyım böyle soruları. Hayatımızı sorgulamazsak, ona nasıl çekidüzen verebiliriz ki. Bazen durup sormalı insan kendine: “İnsan, bu koşuş nereye?” Bu, birinci görüntüydü.

İkincisi de şu; yazın bizim köyün en yüksek mahallesinde oturan halaoğlunun, belki hatırlayacaksınız Vedat Ağabey’in, evine gittik. Ev inşaat hâlindeydi henüz. Çatıya semaver çıkardı, çay demledi. Gök berrak. Köy yerinde ışıklar yok denecek kadar az. Gece yarısı. Gök o kadar büyük ve muhteşem ki. İnsan üzerine bastığı dünyanın kâinattaki küçüklüğünü unutmamak için ara sıra yıldızlara değil belki ama gözümüze perde olan şehir ışıklarının olmadığı bir yere çıkıp göğe bakmalı. Benzer bir duyguyu daha önce Türkmenistan’da Kaka’nın dışındaki çöl tepelerine çıktığımda yaşamıştım. Birbiri ardınca uzayıp giden tepeler. İnsan dünyada o kadar küçük ki. İnsan, kendinin dünyadaki küçüklüğünü hatırlamalı ara sıra. Ufukları setlerle çevrilmemiş bir açıklığa çıkmalı.

Hani “Bir nokta mı dünya altımda / Ve ben dünyada bir nokta mıyım?” demiş ya şair. İnsan kendi küçüklüğünü bilmeli. Dünyanın küçüklüğünü de bilmeli.

İşte bu “küçük insan” nereye koşuyorum diye sorarsa kendine, belki aslında nereye koşması

gerektiğini anlayabilecektir. Çünkü bu büyüklükleri eliyle değil, gücüyle değil belki ve ancak kalbiyle kuşatabilir.

* * *

Şimdi elimde olsa, yine Vedat Ağabey'in evine gitsem. Çatıya semaver çıkarıp çay demlese mübarek. Orada oturup gökyüzünü seyretsem. Çöllük bir Türkmen obasında bir sekide güllü keçeye uzanarak seyretsem de olur elbette. Yıldızlar tesbihleşse, duygularım dualaşsa, dağların sırrı kalbime doğsa, kalbimin kapısı aralansa ve kalp kendiliğinden söylemeye başlasa "Ya Baki, ente'l-Baki..."

Belki o zaman dağ gibi durmak deyip aslan esnemesi deyip özendiğim duruşun aslında nefsinin bilen mütevekkil Müslüman'ın duruşundan başka bir şey olmadığını daha iyi anlayabilirim.

6 Mart

Sevgili Yağmur,

Bir zamanlar biri bana: “Şimdi denize düşsem beni kurtarmak için denize atlar mısınız?” demişti de ben ona hemen “evet” diyemediğim için bana kırılmıştı. Oysa ben zor anlar hakkında, varsayımlara dayalı bir konuşmanın doğru olmadığını anlatmak istemiştim. Şimdi geriye dönüp o cevabıma bakınca haklı olduğumu düşünüyorum. Yani bugün de kendimi biri için ve birine güvenerek denize atmam. Beraber ölmenin bir cazibesi yok. Aslında ölmenin bir cazibesi yok. Titanik halt etmiş. Bunu sevdiğim birini mutlu etmek için değişik şekilde söylemek de istemiyorum. Hakikat yalın hâlde de güzeldir. Tehlikelerden korunma meselesine gelince tehlike, köpek veya deniz değil, hayatın bizzat kendisidir.

...

Bende eskiden beri soğukkanlılık denilebilir mi bilmiyorum ama kendimi ilgilendirmeyen konuları merak etmeme gibi bir özellik var. Otobüsle giderken yolda bir şey olur. Herkes pencereye üşüşür. Ben başımı çevirip bakmam bile. Benimle ne ilgisi var. Elimin yetmediği şeyle fikrimi meşgul etmem bana ne kazandırır.

Ben bu dersi risaleden aldım aslında, inşallah doğru algılamışımdır. Hatırlarsın İkinci Dünya Savaşı hakkında sorulan soruya verilen cevabı. “Meyvenin Dördüncü Meselesi” insanın ilgili olduğu daireler, suya atılan taşın etrafında oluşan halkalar gibi genişler, genişledikçe derinliği azalır. Benlik dairesi, aile dairesi, köy dairesi... ta kainat dairesine kadar. Nefis dairesi neyse de kalp dairesinde o kadar çok problemim var ki diğer dairelerle kafa yormam doğru olur mu bilemiyordum, hâlâ da bilemiyorum. Ama bir şeyi daha anladım bu arada. Bu daireler birbirinden bağımsız değil hiçbir şekilde. Sonraki daireler, daha içteki daireleri yerine göre çok fazla etkiliyor. Dolayısıyla yerinde ve zamanında kendini kalb dairesine hapsedtiğini zannetmek aslında o daireyi yok etmek anlamına da gelebiliyor. Mesela, sıla-i rahim meselesini ele alalım. Doğrudan kalp hayatımızla ilgili aslında. Bir de “ateş düştüğü yeri değil, nereye düşerse düşsün beni yakar” düşüncesine baksana. Kim bunun tamamen afakî bir mesele olduğunu iddia edebilir?

...

Yıllar geçtikçe anladım ne çok yanlışlar yaptığımı. Açıkçası kendimi şöyle bir ırgalayınca ortaya dökülenlerden hiç hoşnut olmuyorum. İflah olmaz bir kalp hastasıyım. Halkalar birbirine karışmış çok kere. Ama en zayıf olduğum konulardan biri sıla-i rahim meselesi sanırım.

Bunu anladığım için birkaç yıl önce Zülal’le tekrar ilişki kurmanın yollarını araştırdım. Zor olan neydi biliyor musun? İlk adımı atan taraf olmak. O ilk adımı atınca gördüm ki sevdiklerim aslında hep bıraktığım

gibiymi. Her Şey yerli yerindeydi desem doğru olmaz ama yakınlarım yine yakınımdaydı. Uzaklaşan ben- dim aslında. İnsan kardeşinden uzaklaşarak kalbine yaklaşabilir mi hiç! Ne büyük yanılgı Rabbim. Önce telefonlaşmaya başladık, arada birkaç mektup da yaz- dım. Mektup eskisi gibi revaçta değildi artık ama bu, bir bakıma da mektubun değerini arttırıyordu. Tıpkı eski günlerdeki gibi diyordu Zülal, postacının sadece kurumsal kâğıtlar değil, gerçek mektuplar da getire- bildiğini gördüm ya gam yemem artık.

Sonra biliyorsun yazın size geldim. Zülal'in beni hiç- bir zaman tamamen silmediğini ne zaman anladım bili- yor musun Yağmur, senin hakkımda o kadar Şey bildiği- ni görünce. Bu değışmez bir ölçüdür. Bir ailede kendi- ne nasıl bakıldığını anlamak istiyorsan oradaki çocuk- ların tavrına bak. Elbette sen bu turnosol kâğıdı vazifesi yapacak çocuklar yaşında değildin fakat hem çok Şey biliyordun çocukluğumuz hakkında hem de bu bilgi- lerin bazılarını özleştirmiş, kendi hayatının bir parçası hâline getirmiştin. İşte içine yazılan bu olay parçaları bizi birbirimize bağlıyor bir aile hâline getiriyor.

Babamın bazı çocukluk hatıraları vardır ki belki yüz defa dinlediğim için benim çocukluk hatıralarım hâline gelmiştir. Hafıza mirası, cemiyet hayatının te- madisi filan da böyle bir Şey olsa gerek. Bilmem yanı- lıyor muyum?

...

Şimdilik hoşça kal canım, bu konuda daha çok Şey söylenebilir ama hepsi birden söylenmez Şüphesiz.

Lokman

13 Mart

Sevgili Yağmur,

Bu hafta sonu eski Mehne ve Merv şehirlerini ziyarete gittik. Öğretmen ve velilerden bir minibüs. Merv'de sahabîleri yani Büreydetü'l-Eslemî ve Hakeme'l-Gıfarî Hazretlerini (radıyallahü anhüm ecmain); on iki imamdan Muhammed bin Zeyd'i, Hoca Yusuf Hamedanî'yi, Mehne'de Ebu Said Mehnevî'yi ziyaret ettik. Oralarda senin için de çok dua ettim. Emir Sultan'da ettiğin dualar gibi. Mübarek yerlerden, evliyaların, sahabîlerin yanından ayrılırken şimdilik hoşça kalın, dedim. Yakında inşallah tekrar gelirim.

Türbelerin yanında hücreler filan da var. Kurban bayramı tatilinde ayarlayabilirsem, birkaç gün Ebu Said Hazretlerinin yanında kalıp program yapmak istiyorum. Nasip.

Başka ne mi yapıyorum bugünlerde. Bazen öğrencilere yazmanın ehemmiyetinden falan bahsediyorum. Çoğu, yazacağım da ne olacak, der gibi bakıyor yüzüme. İçlerinden bunu dillendirenler de oluyor ara sıra. Sahi, yazınca ne olacak Yağmur? Bunu zaman

zaman ben de soruyorum kendi kendime ve öğrencilere söylediğim basmakalıp gerekçeleri kendime diletmiyorum maalesef. Yani, büyük bir gaye için yazmak, insanlara faydalı olmak, yol göstermek filan hep güzel şeyler de beni aşar böyle şeyler. Ben kimim ki yazdıklarımın öyle bir ehemmiyeti olsun. Öyle insanları peşinde sürükleyecek büyük sözler söyleyemem. Aslında gerekir mi böyle bir şey ya da olsa iyi mi olurdu, bu konuda da ciddi şüphelerim var.

Eskiden teyzenin diline pelesenk ettiği iki mısra vardı. Kendisini idealizme çağırana karşı istimal ediyordu sanırım: “Ne şerefli bir adım var / Ne büyük bir maksadım var.” Şiirin aslı Orhan Seyfi’nin. Dörtlük “Gönlüm” adlı bir şiirden alınma, gönlünün bir kelebek olduğunu söylüyor ve şöyle devam ediyor:

*“Ne şerefli bir adı var,
Ne bir büyük maksadı var.
Her gün biraz zedelenen
İki ipek kanadı var!”*

Ben de çok seviyorum bu mısraları, kendi keşfim olmasa da sık sık tekrarlıyorum içimden. Dolayısıyla yazma konusunda da bu mısralar benim için bir çeşit ölçü sanırım. Yani öyle büyük emeller için filan yazmıyorum. Bu basitlik düşüncesi hayatımın başka yönlerini de etkiliyor tabii. Mesela; çocuğunun erkek olup olmamasını çok önemseyen, böyle bir takıntısı olan adamları garipsiyorum. Nesli kaybolmayacakmış. Gülerim buna. Nesil kaybolursa ne olur, kaybolmasa ne olur. Öyle çok asil bir aileden filan da gelmiyorum ki.

Benim gibi milyonlarca Türk var, milyarlarca da insan. Hem neslimden bana ne? Tek başıma doğduğum gibi tek başıma ölmeyecek miyim? Tek başıma hesaba çekilmeyecek miyim sonra? Neslim beni hesabımı etkilemesi dolayısıyla etkiler. Bu bakımdan belki de olmaması, olmasından daha iyidir. Ha, olursa da başım gözüm üstüne. Yazılarıma da aynı gözle bakıyorum. Yazdıklarım dediğim zaten birkaç deneme, üç beş şiridir ya, pek değerli şeyler değildir bence. Yine de severim onları. Benim oldukları için.

Bastırma meselesine gelince, bu başka bir şey. Mükemmellik tutkunu olmadığım için belki, hiçbir yazımın altına gerçek adımlı koymaktan ve onları bastırmaktan çekinmem. El âlem gülecekmiş. Gülsünler. Bir kişiyi güldürebilmek de bir mutluluktur. Bir de bir dosya belli bir şekil alıp bastırılmadan durdu mu, omzumdan bastırın ağır bir yük hâline geliyor sanki. Satırlar büyük çapalar olup eteklerimden derin sulara çekiyorlar beni. Ne yapıp edip o metinden kurtulmam gerektiği duygusuna kapılıyorum. Hocam, şöyle yap-sak, böyle yap-sak... Editör ne derse kabulüm. Basılınca rahatlıyorum. Oh bee... Ama önemli bir ismim yok zaten ve değersiz de olsa eserimden utanmıyorum. Bu metinler, dosyalar basamak benim için. Deneme yanılma, el yordamıyla bir şeyi bulmaya çalışıyorum. Belki geçtiğim yolu kaybetmemem gerekir diye tedbir alıyorum bu arada, gönlümü metinler hâlinde Hansel'in ekmek parçaları gibi yola serpiyorum. İpek kanatları zedeleniyormuş, kimin umurunda. Eskiden bu basamaklardan tırmanıp bir gün "müstear yaşamak" romanına ulaşacağımı hayal ederdim. Şimdi

o ümit de sönüyor yavaş yavaş. Öylesine yine de ara sıra bir şeyler karalıyorum. Bir mektup da önemlidir benim için, hiç değilse günlük, arada bir deneme, iyi kötü birkaç mısra.

Bir zamanlar öğrencilerimle bir fotokopi dergi çıkarmıştık “İnce İşler” koymuştuk adını, sonra “Bulak” dergisini çıkardık. İsmi iddiasızlığı çok önemli benim için. Şimdi gençlerle konuşuyoruz yine, imkân bulsam bu sefer “cızlan” diye bir dergi çıkarmak istiyorum. Türkmence “ateşböceği” demek cızlan. Birçok dilde ışıyla tanınmasına rağmen Türkmencede sesiyle tanınmış ve kısa ömürlülüğün sembolü olmuş. Kelebek ömründen çok daha kısa cızlan ömrü. Ama yine de bir parlayıp gidiyor işte. Bizim köyde de “ışılıböce” derlerdi sanırım. İlkokulda öğle yemeklerinde hep pekmez yer, boncuk boncuk önlüğüme dökerdim pekmezi. Bana: “Yine ışılıböce olmuşsun.” derlerdi. Şimdi düşününce benzetmenin mantık zeminini tam anlayamıyorum ama olsun. Böyle bir yakınlığımız da var ateşböceğiyle. Benim bu ışıl ışıl kısa ömürlü böceği saygıdeğer bulmamın asıl sebebiyse ışığın kendinden olması. Güneş’in olmadığı yerde, yıldızlardan utanmadan ışığını yakıyor. Varsın kısa sürsün bu şehrayin, varsın aydınlığı uzaklara ulaşsın. Işığı kendinden ya. Kendi yağıyla kavrulup kendi küçük ışığıyla bir an olsun görünüyor ya gözlere.

Ben kendimi yakın hissediyorum ateş böceklerine. Onun için işte, yıldızlar içinde bir ateş böceği olsam da ışığımdan utanmam ve yazmaya devam ederim. Bir anlık, küçük bir parıltıyla da olsa bu büyük şehrayine

katılmak isterim. Zayıf hikâyelerimi, eski moda şiirlerimi severim. Ateş böceğine övgüler dizerim. Ne mutlu ateş böceklerine. Kendileri oluyorlar. Parlıyorlar. Bir süreliğine de olsa uzaktaki bir yıldızdan daha fazla şevk verebiliyorlar kendilerini görene.

İşte sevgili Yağmur, benim yazma meselesine bakışımın bir tarafı bu. Başka tarafları da var tabii ve bu konularda benimle aynı şeyleri düşünmemeni sadece normal bulmam, belki farklı bakmanın işe daha ciddi bakmanın daha iyi olduğunu düşünürüm. Sordun söyledim sadece. Benim durumum ve duruşum buna benzer bir şey işte.

Şimdilik hoşça kal.

Lokman

15 Mart

Sevgili Yağmur,

Duaların kabul oldu sanırım. Kendimi son günlerde ruhen daha iyi hissediyorum. Bu seferki ziyaret de beni iyice etkiledi. Daha önce böyle etkilendiğimi hatırlamıyorum. Düşünebiliyor musun, ilk defa sahabîlerin yanına gidince ağladım. İmam Muhammed ve Ebu Said'in yanında da kendimi yoğun manevî atmosferde hissettim. Ama kalabalık ziyaret, işin manevî buuduna aksi tesir ediyor. Turistik gezi havası veriyor işe. Fıkralı, şakalı, mide doldurmalı yolculuktan sonra manevî havaya girmek zor.

...

Geçen yaz çok önemli bir zaman dilimi oldu hayatımda. Önce İstanbul'da sizin evde kaldığım süre, beraber bizim eski mekânlara gitmemiz, sonra köye seyahat, hayatımda yeni bir sayfa açtı desem mübalağa olmaz. Ama köy fena sarstı beni. Bir bakıma her şey aynı, bir de bakıyorsun değişmiş. Biz bir yerlere gitmişiz hayatta ama hayat bizim bıraktığımız yerde de bir şekilde devam ediyor. O seyahat sanki bir

mekâna değil de zamana, çocukluğuma seyahat gibi geldi bana.

* * *

Geçtiğimiz haftalarda Ezizov'un "Sevgi Soneler Çelengi"ni aktarmaya çalışıyordum, bir mısra bende değişik duygular uyandırdı. "Geçen gün şâher dâl – gaýdyp gelere." sözü üzerine düşünceye daldım. Yani "Mazi bir şehir değildir ki dönüp gelebilesin." Gerçekten de geçen gün geçmiştir, dönmek mümkün değil. Peki, aslında geçtiğimiz şehirlere dönebilir miyiz? Döndüğümüz şehir o eski şehir midir?

Arapların bir sözü var "Şerefü'l-mekân bi'l-mekin." diyorlar. Yani mekâna şeref veren orada bulunan insandır. Bu sözü elbette çok değişik mevzularda kullanmak mümkün ama son yıllarda daha bir subjektif duygular çağırıştırıyor bende. Köyümüzü düşünüyorum. Annemi, babamı, komşularımızı, köyün eski hâlini, yeni hâlini düşünüyorum.

Kapı komşumuz Murat Dayı vardı mesela. Babamın dayısı. Babam ailenin en büyük çocuğu olduğu için baba ocağından ilk ayrılan o olmuş. Genç yaşta vefat eden annesinin yerine yerleşmiş. Sonra kardeşlerine paylarını ödeyerek annesinin mirasına tamamen sahip olmuş. Dolayısıyla da dayılarına komşu olmuş. Murat Dayı sadece bizim Murat Dayımız değil, bütün köyün Murat Dayısıydı. Nükteleri hâlâ köylünün dilinde, Hoca Nasrettin fıkraları gibi anlatılır. Elbette o hayattayken evi de hayattaydı. Evinin önünde bir seki, sekinin üzerinde üzüm çardağı vardı. Üzümü,

cevizleri, kirazları vardı Murat Dayı'nın, böyle işlerden anlardı.

Çocuklarla ilişkileri de çok iyiydi. Annenin eteğindeki birkaç armudu, bir avuç kabuklu şeker karşılığında alması vardı mesela. Biz dışı parlak kâğıtlarla sarılı şekere kabuklu şeker derdik ve bizim için çok değerliydi. Zülal anlatır durur bunu.

Esmâ Yenge'nin de iş bilirliliğiyle, iş bitirirliğiyle saygın bir yeri vardı köyümüzde. Şimdi ne Murat Dayı var ne Esmâ Yenge. Oğullarından hiçbiri köyde değil. Evlerinde bir kızları oturuyor. O da âciz. O da yaşlanmış, çocukları dağılmış, şehre yerleşmiş. Yazın evlerinin önünden geçiyorum. Bir mezarlık sessizliği sinmiş mekâna. Bağlar budanmamış, cevizlerin yaprakları kalın bir tabaka oluşturmuş. Çitler yer yer bozulmuş. Kimse girmiyor şimdi o kapıdan, kimse o sekide oturup yoldan geçenleri şakalarla çağırıp incir, üzüm vs... ikram etmiyor. Çardağın altında kahvecilik günlerinden kalma o iri semaver kaynamıyor. O semaverin başında köyün ihtiyarları toplanıp eski günlerden, savaşımlardan, yörük göçlerinden, yörüklerin niçin ve nasıl göçü bırakıp bu dağ başına yerleştiklerinden konuşmuyor. Buranın “mekin”i “mekân”ı da almış gitmiş kendisiyle. Geçen güne dönülmez elbet ama zaman, mekânı da ellerine dolayıp sürükleyip götürüyor işte. Bu daha acı belki. Şimdi bu ölü çardak o eski çardak mı sanki. Bu köy o eski köy mü?

Köyü gezerken yanımızda küçük kuzenin de vardı. Terk edilmiş evleri gördük beraber. Yıkılmaya yüz tutmuş. Onları soruyor.

- Amca niçin bu evler böyle, bunlarda kimse yaşamıyor mu?

- O evler ölmüş genç adam, diyorum. Evler de insanlar gibidir. Doğarlar, büyürler ve ölürlere.

Evet, ruhu gitmiş gövde ne ise yaşayanı gitmiş ev de odur sonuçta. Bu durum ruhumuza ne kadar acı verse de ne bir gittiğimiz eve bir daha gidebiliriz ne de bir geçtiğimiz şehirden bir daha geçebiliriz. O gittiğimiz ev, o geçtiğimiz şehir artık o önceki ev, o önceki şehir değildir. Bizim de o önceki biz olmadığımız gibi.

...

Dualarını eksik etme sevgili Yağmur. Teheccüdlerde beni de hatırla.

Sevgili Yağmur,

Söz üzerinde düşündüğünü söylüyorsun son zamanlarda, sözün inceliği kalınlığı meselesi. Söz nasıl olmalı. Esas olan doğruluk mu güzellik mi? Akif elbette doğru söylüyordur ama ben yine de her sözün, her hayalin söylenebileceği düşüncesine tam katılamıyorum. Sözüm hem doğru olsaydı keşke, hem de “odun” gibi olmasaydı. Akif’e tam katılamadığım nokta burası. Gerçi o da “tek” kaydıyla bu odun söz meselesini mutlak anlamda tercih etmediğini, yalan söze tercih manasında ele aldığını gösteriyor ya. Ona katılmama da benim odunluğum olsun hadi. O “Sözün odun gibi olsun hakikat olsun tek.” der ya... Bence hem hakikat olmalı hem de ipek gibi olmalı söz.

Demek bazen arkadaşlarınızla okuyorsunuz mektuplarımı, tabi o sizin bileceğiniz iş. Övgülerinizi biraz komik bulduğumu söylersem kırılmayın, ben hiç de öyle düşünmüyorum çünkü. Sözleriniz beni bağlamaz. Bağlasaydı keşke. Belki dua yerine geçer ümidim var yine de. Bu hüsnü-zanlarınız bir dua olur beni kurtarır mı bilemiyorum. Buradakiler de çok hüsnü-

zan ediyorlar hakkımda. Ama ben biliyorum ne mal olduğumu. Acaba bu istidrac gibi bir şey mi diyorum bazen de. Herkesin iyi görmesi.

Ne bileyim Allah korusun.

Geçen gün çöle çıktık. Dönüşte bir yazı yazacaktım. Arkadaşın biri, bu sefer konuyu ben vereyim, dedi. Ne yazayım? dedim. Kum hakkında yaz, dedi. İşte Kurban Bey'in isteği üzerine yazılan kum yazısı. Arkadaşlarına da oku, eleştirilerinizi bekliyorum.

* * *

... Bir rüzgâr eser, kumlar ürperir. Bazı kumlar uçuşur, kumlar kumlara karışır. Çölde tepeler yürür, deve katarları gibi sıralanır. Rüzgâr önünde kumlar gibidir rûzigâr önünde insanlar.

Bir zamanlar bir ağıt okumuştum, kardeşi gurbette ölmüş bir köy öğretmeninin kaleminden yükselen feryatlardı her mısrası. Bir dörtlüğü şöyle inliyordu:

“Kuru kumdan yaratmış, yüce Yaradan bizi.

Her fert kümede bir kum, yel bekler dizi dizi.

Esti rüzgâr. Kalan mı? Bir avuç kum ve sızı.

Uğurlar ola. Mekânın cennet olsun koçum.”

Kümede yel bekleyen kum taneleri gibiyiz evet hepimiz. Rüzgâr eser, kumlar uçuşur. Bir ürperti doğar içimizden. Vücudumuzu sarar. Tüylere ürpertir kumların savruluşu.

Ölenle ölünmez yine de gidenle gidilmez. Üstelik giden geri gelmez. Ama gelenler ille de giderler bir-biri ardı sıra.

Yine o şairin, Serhat Hoca'nın bir dörtlüğü daha vardı beni hep derinden sarsan;

“Can veriyorum her an, yolumu kesti düşman.

Gündüz kovdu geceye, sonra gündüze gece.

İki hece bir törpü, adı olmuş mu zaman,

Dur! Koş! Öl! Kal! Necat yok... Hele nasıl bilmece?”

“İnsanlar her an ölüm tadarlar.” Kur'an diyor bunu, basit bir şey değil. Sa'di'nin Gülistan'ında mı okumuştum, Cami'nin Baharistan'ında mı, insan her nefeste iki şükür borçludur, diyordu. Aldığı nefesi veremeyebilir, bir. Nefes verdi, alamayabilir, iki. Yol kesen düşmanı bilemeyeceğim, aynalar mıdır yoksa zamanın bizzat kendisi midir? Necip Fazıl: “Aynalar yolumu kesti” derken Cahit Sıtkı da şöyle diyor: “Neden bana düşman görünürsünüz / Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?”

Zamanla ilişkimiz paradoks bir bakıma. Hem geçmesini istiyoruz, sabırsızlık gösteriyoruz hem acıtıyor terk edişleriyle. Gündüzle gece birbirine atıyor topu durmadan, “ortadaki sıçan” biziz. Biri siyah biri beyaz iki fare, durmadan kemiriyor ömür ağacımızın köklerini.

Ağıt şairi, ağıtın sonunda bir başka çıkış yolu gösteriyor bize;

“Esenle, estirenle barışmalıyım,

Olay bu, Hakk'ın nizamına alışmalıyım.

Ben de iman ile toprağa karışmalıyım.

Uğurlar ola. Mekânın cennet olsun koçum.”

Tek yol var teselli veren, teslim olmak. Esenle estirenle barışmak. Kumlardan bir kum olmak. Rüzgârın önünde savrulan ya da savrulanların ardından bakakalan olmak. Kumlardan bir kum olup kumdan, rüzgârdan, esenden, estirenden tefekkür damıtmak, hikmet devşirmek.

Silm rüzgârları eser bir de o zaman, tatlı bir ürperişle titrer güllerin taç yaprakları.

Sevgili Yağmur,

Sana aslında sormak isterdim, bu mektuplarımı kullanarak bir eser yazmak düşüncesi var mı sende, diye. Ama bunu sormadığımı farz et ve olumlu olumsuz cevap verme bu soruma. Biliyor musun sanırım Maide Sûresi'ndeydi, yaklaşık olarak; cevabı aleyhinde olabilecek soruları sormayın, diyordu. Âyet hac farz olduktan sonra inmiş.

Hadise şöyle geliyor. Haccın farz olduğuyla ilgili âyet nazil oluyor. Bunu işitenlerden biri soruyor. Yani hac her sene mi farz, yoksa ömürde bir defa gitsen yeter mi? Efendimiz bu sorudan hoşlanmıyor ve bir süre sonra o âyet iniyor. Yani o sorudan sonra soru soranın dediği olabilirdi. Gelecekte dünyanın her yerine dağılacak ümmet için büyük bir imtihan olurdu. Bazı sorular zarar verir. Bazı korkulan olası kötülükleri anmak bile iyi değildir. Dua yerine geçmesi ihtimali vardır bir, ikincisi uyuyan yılanı uyandırabilir. Yusuf Kıssası bunun örnekleriyle doludur. Uzun meseledir ama geldiğimde hatırlatırsan konuşuruz.

Şimdi sana yazdıklarımı düşünüyorum. Eksiklikle fazlasıyla. Olay kırıntılarıyla, düşünce kırıntılarıyla. Her şeyi anlattım mı desem, bu mümkün değil ama sanırım bir çerçeve çizmişimdir. “Müstear yaşamak”da ne ola ki sorusuna cevap olacak kadar konuştuk sanırım. Kalanı belki de lafûgüzaftır. Elbette romancı daha derli toplu sunmalıdır bu bilgileri, olay örgüsündeki boşlukları doldurmalıdır. Bu, romancının problemi. Benim problemim anlatıp rahatlamaktı, işte anlattım ve rahatladım. Top sende artık. Ne yaparsın bilemem. Cevap da istemiyorum.

Bir zamanlar bir dostumdan dinlemiştim. İyi dostlar birbirine “nasılsın” demeye korkarlarmış, ya “kötüyüm” derlerse diye. Onun gibi...

Ben ne bekliyordum bu romandan. Çok şey bekliyordum. Her şeyini bırakıp giden, dönüp geriye bakmayan, adlardan soyunan insanların destanı olsun istiyordum. Ama özünde bir çelişki vardı bu isteğin. O insanlar böyle bir destan istemiyorlardı ki. Geçenlerde “Huzur”u karıştırırken şu cümlelerle karşılaştım: “Erenler, yanlış kapı çalışıyorsun... demişti. Ötekiler sanat yapıyor, biz sadece duadayız. Bilirsin bazı tarikatlarda değil eser vermek, kabrinin üzerine adını yazdırmak bile iyi sayılmadı. İşte bu şarktı. Mümtaz’a göre hem şifasız hastalığımız hem de tükenmez kudretimiz olan şark!” Bu işin destanı yazılacaksa bile, ki o kadar da önemli olduğunu sanmıyorum, bunu yazacak şahıs en azından fizikî olarak “dışarıda” olan biri olmalıdır. Biz ancak malzeme verebiliriz. İşte canım Yağmur, biliyorum

sen kalben bizimlesin ama hem bize göre bir sonraki nesilsin hem de dünya payitahtı Dersaadet'ten seyrediyorsun olayları. Olayları hem içinden hem dışından seyreden kişiye örnek olabilecek konumdasın yani. Bana da ham malzeme toplayıcılığı görevi düşerse böyle bir eserde bunu iftiharla kabul ederim.

Hoşça kal şimdilik.

Sevgili Yağmur,

Bugünlerde ve şu anda hava o kadar güzel ki bazen akşamları bahçede oturup çay içiyoruz. Çoğu zaman bir banka oturup bir şeyler okuyorum ya da hayallere dalıyorum. Günler geçip gidiyor. Mutluluk için her şey tam gibi dışarıdan bakana. Ama öyle de olsa içimde büyük bir boşluk. Bütün bu güzellikler toplamını mutluluğa döndürecek bir şey eksik işte. Sıcak hava tamam, ne yakıyor ne üşütüyor. Gölge tamam, kuş sesi, hafif rüzgâr tamam. Arada uçuşan beyaz kelebekler, ileride duvar diplerinde mor süsenler de tamam.

“Bir damlada boğulmak” diyor ya üstad. İnan benim hayatta en büyük korkum belki de bu “bir damlada boğulmak” işte. Tükeniş. İçinde ummanlar coşan insan bir damlada boğulsun, reva mı? Bu az eziyet mi Allah’ın abdi olan nefse...

...

Bazen çok ikiyüzlü olduğumu düşünüyorum. Herkes beni olduğumdan daha iyi sanıyor. Oysa ben kendini

olduğu gibi gösteremeyen ne olduğu gibi görünebilen ne görüldüğü gibi olabilen bir ikiyüzlüyüm herhâlde. Yoksa ikiyüzlü değil de iki karakterli mi... Durup dururken gözüm yaşıyor bazen. İki sayfa Kur'an okusam neredeyse ağlayacak hâle geliyorum ama hemen bir iki dakika sonra devam edemiyorum. Bazen biraz risalelere bakıyorum, bazen de aylarca yüzünü açmıyorum. Her şeyde bir isteksizlik. Bir duyuş fukaralığı, bir çeşit melankoli...

...

Bunlardan bahsetmeyecektim aslında bu mektupta; kurmacadan ne anladığımı konuşacaktım. Bu konuda seninle tartışmak istediğimi söyleyecektim.

Hatırlıyor musun geçen yıl sizin evde bir çizgi film izledim. Daha önce sinemalarda da gösterilmişti sanırım. Ama o kadar işin gücün arasında, hem de bir çizgi film için sinemaya gidecek durumda değildim tabii. Filmin adı "Sherak" gibi bir şeydi sanırım "Şi-
rek" diye söylüyorlardı. Orada bir şey dikkatimi çekti. Aslında belki birden fazla dikkatimi çeken, hoşuma giden şey vardı ama burada bu benim için önemli olan bir tanesi.

Yeşil dev, eşeğe devlerin soğana benzediğini, soğan gibi kat kat olduğunu söylüyordu. Eşek, pastanın veya dondurmanın da kat kat olduğunu söylüyor, dolaşısıyla devi soğana değil de hiç değilse dondurmaya benzeme konusunda ikna etmeye çalışıyordu. Ama dev buna şiddetle itiraz ediyordu. Devler soğana benzerdi. Daha sonraları, tramvayda Akşemseddin-Sultanahmet durakları arasında gidip gelirken bu epizot

üzerine epey düşündüm. Kendi içimde bu epizodu çoğaltmaya, bu şekilde bir parça manasına nüfuz etmeye çalıştım. Kanaat-i âcizanemce bizzat anlamın da devler gibi ya da soğan gibi kat kat olduğuna karar verdim. Ve bu arada anlatının da kurmacanın da... Bu düşünceme anlambilimciler, dilbilimciler ne der bilmiyorum. Benim öyle bilimsel bir alt yapım yok. Kendi çapımda fikirler üretip yaymaya çalışma gibi bir konumda da değilim. Ama bence öyledir. Gerçek ve kurmaca arasındaki çetrefil ilişkiye bu epizot ışığında bakmak beni rahatlatıyor.

Ben Akşemseddin-Sultanahmet arasında bu konuda epey beyin jimnastiği yaptım, daha doğrusu hayal yürüttüm. Çokları bir konuda fikir yürüttüklerini söylerler, ben bu tür insanlara çok imrenirim. Kendim de fikir yürütmek isterim. Ama ne zaman bir mesele üzerine fikir yürütmeye çalışsam bir bakmışım fikir bir yerlerde takılmış kalmış, ben hayal yürütmekteyim. Bu durum bazen de hayal koşturmak hatta hayal uçurmak derecesinde seyreder...

Metni oluştururken de okurken de katmanlarına dikkat etmek gerekir yani hiçbir şey dışarıdan görüldüğü gibi değildir. Dev çirkin ve kötü zahirde ama özde iyi. Sonra bu çizgi filmin ikincisini de izledim. Yakışıklı prens de dışarıdan yakışıklı, iyi ama özde boş. Bir metne bakarken onun dışıyla ilgilendiğimiz kadar, özünü de görmeye çalışmamız lazım belki. Şimdi mesele benim sana mektuplarda anlattıklarım var. Bunların bir kısmı bizzat yaşadıklarım, bir kısmı diyelim ki Murat Ağabey'in ya da Abuzer Ağabey'in yaşadıkları,

benim müşahede ettiklerim. Şimdi diyelim ki insan beyninde değişik gerçeklik ve bilgi rafları var. Sen benim kendi hayatımdan anlattığım bir hadiseyle, benim Murat Ağabey'den duyduğum Abuzer Ağabey'le ilgili hadiseyi aynı rafa koyarsan yanılmış olursun. Ki ayrıca benim mektuplarımdaki Lokman'la senin bildiğin Lokman arasında da mutlaka farklar vardır ve bu farklar sende mahfuzdur.

Bilgi, gerçeklik, inanma derecesi ilişkilerinde yedi konum ya da durumdan bahsederler. Tahayyül, tasavvur, taakkül, tasdik, izan, iltizam, itikad. Bu konuda çok konuşabilecek yeterlikte değilim. Bir metin iktibas edeyim kendin mütalaa et:

“Dimağda merâtib-i ilim muhtelifedir, mültebise dimağda merâtip var, birbiriyle mültebis, ahkâmları muhtelif. Evvel tahayyül olur, sonra tasavvur gelir. Sonra gelir taakkul, sonra tasdik ediyor, sonra iz'an oluyor, sonra gelir iltizam, sonra itikad gelir. İtikadın başkadır, iltizamın başkadır. Her birinden çıkar bir hâlet. Salâbet itikaddan, Taassup iltizamdan, imtisal iz'andan, tasdikten iltizam, taakkulde bîtaraf, bîbehre tasavvurda, Tahayyülde safsata hâsıl olur, mezcine eğer olmaz muktedir. Batıl şeyleri güzel tasvir etmek, her demde, safi olan zihinleri cerhtir, hem idlâli.”

Boşlukları doldur derken geçen mektuplarda, olaya bu tür düşünceler zaviyesinden bakmalı biraz da. Mesela itikat ya da iltizam derecesinde bir ifadede elbette hassas olmalıdır. Ama tahayyül, tasavvur seviyesindeki ibarelerin birbiri yerine ikame edilmelerinde

bir sakınca olacağını sanmıyorum. Zaten bir metnin roman olduğunu biliyorsak, bu tarihî bir şahıs hakkında bile olsa, boşlukların doldurulduğunu, yazarının hayalinden çıktığını peşinen kabul etmişiz demektir. Esasa dokunulmasın yeter. İsimler, yer adları, o olayı gerçekten o mu yaşadı, bu mu yaşadı. Bunlar roman için kıymet-i harbiyesi olmayan şeyler ve tamamen yazarının isteğine bağlı. Maslahat görür değiştirir, maslahat görür kısaltır, uzatır. Romanda ve diğer kurmaca metinlerde yukarıda bahsedilen yedi ilim mertebesinin hepsi mutlaka vardır ve olmalıdır da ama birbiriyle karıştırılmamalıdır yine de. Devrin ya da soğanın katları gibidir bunlar. Esas maksat ise soğanın kabuğu ya da kokusu değil, cücüğüne ulaşmaktır.

Seni bilmem ama ben zengin olsaydım soğanın cücüğünü yerdim Yağmur.

Esenlikler dileyerek...

Lokman Dayın

Sevgili Yağmur,

Ş u an akşamüstü. Saat yediye geliyor. Sabahtan beri biraz bunaltıcı bir hava vardı. Bir saat kadar önce birkaç damla yağmur çiseledi. Toprak kokusu deli eder beni. Kolumdan, gönlümden bir yerlerimden tutup çocukluğuma, hayat yolumun geçtiği ve hatta sadece hayallerimin geçtiği yurtlara götürür. Yine öyle oldu. Bahçede ileri geri dolaştım. Bu arada Ataullah İskenderî'nin benim için çok önemli olan satırlarını düşündüm. Yüreğim ve gözlerim doldu. İçimdeki derviş duygulanmıştı işte. Yanımda sen olsaydın, o an aklımdan geçenleri paylaşaydık, dedim. Seni ve anneni ve diğer kardeşlerimi yeğenlerimi çok özlediğimi bir kere daha anladım. Bu melal, bu melankoli... Bu yüreğin dolup boşalamaması yok mu Yağmur... “O Belde”ye gidip geliyorum arada. Haşim'in iklimine. Bir de bana bu akşamüstüler hep Dranas'ın “Olvido” sunu hatırlatıyor. İçimden bir şeyler akıp gidiyor hep. Aklımdan önce bir derviş geçiyor Ataullah İskenderî olup sonra yine şairler, berduşlar, boş vermişler ve “Olvido” yani unutuş.

Olvido'yla unutuşu çağırsam da Yağmur bu gamlardan uzaklaşmak için, bu akşamüstüler beni hep yaralar. Ve Olvido unutuşu çağırmasına rağmen hep hatırlatır. Hep hüzün, hep melal getirir, hep bu akşamüstüler...

İskenderî şöyle diyordu oysa: “Ne ki senden alınmıştır, o senin hayrınadır. İçindeki yoksulluğu hissedebiliyor musun? İşte senin için en mutlu an. Unutma, ihtiyaç mütemadidir.” Ve şöyle diyordu: “Varlığını bilinmezlik toprağına göm. Gömülmeyen şey nabit olmaz.”

Beni yıllar yılı teselli eden bu satırlar ve diğerleri işte bu mahzun akşamüstü yine kapımı çaldılar. İçimdeki dervişe bir şeyler fısıldayıp gittiler.

...

Geçen mektupta kurmaca üzerine sohbet etmiştim seninle. Mektubu gönderdikten sonra elime bir dergi geçti. Orada anlattıklarımı destekler mahiyette bir metin gördüm. Hoşuma gitti, işte fotokopi çektirip sana da gönderiyorum. Bazı bilgilerimiz sadece kabulden ibaret aslında. İşin ilginç tarafı bu her zaman da o kadar kötü değil. Gökten düşen elma olsa ne olur armut olsa ne olur, üç olsa ne olur dört olsa ne olur. Önemli olan “an”dır belki hatta onun da ne kadar önemli olduğu su götürür. Tarih de öyle değil mi aslında, bildiklerimizin çoğu elimize ulaşan son derece yetersiz ipucuna dayanıyor. İşin aslını öğrenmek için gayp perdelerinin açılmasını beklemek lâzım. Bu metni okuduktan sonra bana düşüncelerini yaz, tartışalım.

Gökten üç elma düştü

Aslında elma değil armuttu bu üçü, üstelik üç değil, dördtüler. Ve aslında gökten değil armut ağacının dalından düşmüşlerdi. Peki o zaman neden üç dedik ki... Evet, onun da sebebi var. Şimdilik böyle ortasından sayıklamayı bırakalım da hikâyenin başına dönelim isterseniz.

Bir ilkbahar günüydü. Daha doğrusu ilkbaharın öyle hemen ilk günleri değil de ilk günlerinden sonraki günlerinden biri. Bunu nereden anlıyoruz? Çünkü bahçe yemyeşil olmuş. Öyle kar mar yok. Ark kenarında çimenler, çimenlerin arasında papatyalar. Papatyaların üstünde uçuşan küçücük beyaz kelebekler. Sonra arada kuş cıvıltıları, biraz daha yukarıdan, kızcılığın oradan hani insan yargınımı güneşe verip şöyle bir çuvaşlasam der ya “Ayşegül Piknikte” ve benzeri çocuk kitaplarındaki tatlı resimleri görünce. Hah, işte tam da öyle Ayşegül kitaplarından kaçmış bir ilkbahar manzarası. Hani hayal olmayacak, kurgu olmayacak, içine girip yürüyüvereceksin.

Aslında öyle bir kitap da vardır belki “Ayşegül Armut Ağacında” ama bir bakıma bu pek mümkün görünmüyor çünkü armut ağacı iyice yaşlandığı için dalları koflaşmış, annem tepesine çıkmama izin vermiyor. Sanırım Ayşegül’ün annesi de izin vermezdi. Yani Ayşegül ne kadar istese de armut ağacında olamaz. Öyleyse onu ormana gönderelim de burada armut ağacının altında boş yere dolaşıp durmasın. Gönderdik mi? Evet, gönderdik. O şimdi ormanda. Biz devam edelim...

Yaşlı armut ağacının genç bir dalında o yıl dört tomurcuk vardı. Dört tomurcuktan biri ötekilerden biraz ayrıydı. Üçü de tam olarak bir arada değildi tabi, ikisi birbirine daha yakın, biri onların birkaç parmak ilerisinde. Bu dört tomurcuk, ağacın diğer dallarındaki tomurculardan daha önce patladılar bir kere; üstelik ne daha yüksekte ne de daha alımlıydılar yani diğer tomurculardan herhangi bir ayrıcalıkları, bir erdemleri yoktu. Üstelik bir armut tomurcuğunun erdemi olabilir mi, olamaz mı gibi bir mesele üzerinde kafa yorup yormadıkları hakkında bir bulgu da yok elimizde. Siz bu küçük daldaki tomurcukların anlatıcı tarafından rastgele seçildiğini düşünme hakkına sahipsiniz hem kim bilir belki gerçekten de öyledir. Bu, gerçek hayatta da çoğu zaman öyle olmaz mı? Mesela okuyacağınız okul, seçtiğiniz veya bir şekilde kendinizi içinde bulduğunuz meslek ya da ne bileyim, eşiniz, neye göre seçilmiştir. Hangi mümeyyiz vasıfları amil olmuştur sizin bu tercihlerinizde. Hiç, değil mi? Hadi, hadi... Çekinmeyin de yüksek sesle söyleyin. Burada yabancı kimse yok. Öyleyse bu dalın da yazgının sevgisiyle, laboratuvar şartlarında izah ve ispat edilemeyecek sebeplere göre tercih edildiğini kabullenmek durumundasınız. Hep o durumda durun, paragrafın sonuna kadar.

Dört tomurcuktan önce nispeten diğer üçünden uzak olan patladı. Bu nispî bir uzaklık elbette. Biz dışarıdan bakanların uzak dediği şeyden. Hakikatte uzağın ne olduğunu ve neyin neye uzak, kimin kime yakın olduğunu kim bilebilir, değil mi? Nispeten uzak

tomurcuk gözünü yarı yarıya açtı ve “vay beee” diye bir hayret nidasıyla değilse de hayranlık düşüncesiyle, akıl yürütmenin sessiz ünlemiyle dünyayı seyre daldı. “Bir özge temaşağâh imiş.” dedi içinden. Bulunduğu yerden bir parça gökyüzü, beyaz bir bulutun bir koyunun arka bacağına benzeyen yaklaşık bir bölü beşlik parçası, ilerideki dalda tamamen açılmış üç beş çiçek ve kendi bir karışık dalı görünüyordu. Bulutun şekli elbette o açıdan aldığımız beşte birlik bölümüyle sınırlıydı. Tamamı koyun şeklinde imiş gibi bir çıkarım yapmamız pek mümkün görünmüyor bu açıklamalar ışığında baktığımızda. Sözüm, ilk o yalnız tomurcuk patlamıştı.

Bir süre sonra üçlü gruptan diğer ikisinin birazcık uzağında olanı yarıldı. Onun gözü aşağı bakıyordu. Kendi dalını görüyordu her şeyden önce. Kendi dalındaki kendisinden başka üç tomurcuğu görüyordu. Sonra alt dallardaki bir sürü çiçeği, tomurcuğu, ağacın gövdesini, armut ağacının hemen altından akan arkı, gökyüzünün arka düşmüş küçük bir parçasını da görüyordu. Hatta bir ara ağacın altında gezinen bir kızcağızı da görür gibi olmuştu ama bu, bir an-ı seyyale... bir hayal olmuştu şüphesiz. Ortalıkta haddi zatında kızcağız mızcağız yoktu. Sanırım Ayşegül hayalimizin bir parçasını hayalimiz süt rengi bir sis gibi armut ağacını sararken tutmaya çalışmıştı. Ama gördüğünüz gibi olmadı işte. Göremedi. O gözlerini bu aydınlık dünyaya açarken Ayşegül çoktan orman yolundaydı. Onu en son kireç ocağının oradan geçerken görmüşlerdi.

Şimdi, ey okuyucu, lafi bu kadar uzattığım için belki kızılıyorsun ve belki de böyle kızmaya hakkın olduğunu düşünüyorsun. Ama durum düşündüğün gibi değil. Başladım işte anlatıyorum. Bir ucundan başladım ve dümdüz anlatacağım her şeyi. Olduğu gibi. Öyle arada bir geri dönmeler, açılımlar, şaşırtmacalar vs. olmayacak. Çünkü burada ne bir çağdaş anlatım kotarmaya çalışıyoruz ne masal anlatıyoruz ne de masallar ve çocuk hikâyeleri üzerine eleştirel bir metin oluşturalım diye kafa patlatıyoruz. Bu, sadece herhangi bir Türk masalının bir cümlesi üzerine bir köy evinin mütevazı balkonunda sadece o masala, o ortama ve o zamana ait olmak üzere düşünülmüş hamşin arasözüdür. Böyle biline.

Diğer iki tomurcuk aşağı yukarı beraber açtılar diyebiliriz. Onların yüzü daha çok birbirine, kendilerine yakın üçüncü çiçeğe dönüktü. Hatta belki bu dört çiçekten dördüncüsünün bir ölçüde kendi içine dönük olduğunu bile söyleyebiliriz. Tabi bu laf biraz havada kalacaktır kaçınılmaz olarak. Çünkü söz konusu çiçek bir nergis değil, enikonu bir armut çiçeğidir. Peki, armut çiçekleri içinde nergisin hastalığına yakalananlar olamaz mı? Aslında olabilir. Bu, teknik olarak mümkünse de burada böyle bir durumdan bahsetmemiz gerekse içlerinden bu pozisyona en uygun olanı sanırım açılış sırasına göre ikinci çiçek olurdu. Çünkü bir kere yüzü arka dönük. Çağrışım gayet net olmalı burada. Bu dördüncünün içe dönüklülüğü ise biraz daha farklı. Sözüm, hani biraz içine kapalılık biraz içsellik alaşımly daha bir feylosofça daha bir kalender duruşlu.

* * *

Bir gün yaşlı bir adam etrafına oturup pür dikkat onu dinleyen torunlarına masal anlatırken sözlerini şöyle bitirmeye yeltendi: “... sonra gökten üç armut düşmüş, biri...”

Orada, o an onu dinlemekte olan torunları hemen atıldılar: “Hayır, hayır. Armut değil, elma.” “Peki, öyle olsun, dedi.” yaşlı adam, “elma olsun.”

27 Nisan

Sevgili Yağmur,

Dün birkaç arkadaşıyla bir köye veli ziyaretine gittik. Yol boyu baharın saltanatını müşahede ettik. Hani “Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır” denilen cinsinden bir bahar fişkırıyordu her yerden. Bir ara etrafı doyasıya seyredelim diye durduk, arabadan indik. Yolun bir tarafı ekilmemişti sanırım. Ama sanki gelincik ekilmiş bir tarlaydı. Eksen bu kadar bitmez mübarek. Ovaya kırmızı bir halı serilmiş gibi. Diğer taraftaysa bir buğday tarlası vardı. Belki biraz erken ama başaklar dolu dolu, kılçıkları sivri sivri. İyi ürün olacak diye düşünüyor insan. Evinli yeşil başakların kimi biraz boynunu eğmiş. Hafif bahar rüzgârında salınıyorlar. Nedense bu coşku içinde Yunus’un gök ekini geldi aklıma. Şairin “gök ekini biçmiş gibi” yiğit iken ölenlere acıyışını hatırladım. Şimdi bakıyorsun ne güzel evinli başak. Ama ambara girecek bir buğday danesi olacak mı bu, ekmek olup soframıza gelecek mi? Soframıza geldi diyelim, helal lokma olarak boğazımızdan geçecek mi? Daha o kadar badire var ki önünde. Genç ölülerden daha hüzün

verici bir şey var mıdır dünyada? Evet, vardır. Ruhunun diriliğini kaybetmiş, bir zamanlar hayat bulduğu ve canlılık verdiği ortamlara yabancılaşmış insanların görünüşleri çok daha hazindir. Bu hüznü duymamanın büyük bir tehlike olduğunu daha derin anladım san-ki o anda. Yok olmamak için ne gerekli diye sordum kendime. Yok olma korkusunu, “kırağı korkusu”nu bir an aklımdan çıkarmamak gerekti sanırım.

Bu hayat yolu da sırat gibidir, Yağmur! “Sırat kıldan incedir, kılıçtan keskincedir / Varıp onun üstünde evler kurasım gelir.” demiş Yunus. O kadar zor bir süreç ki hayat yolu. Bir yanlış adımda uçuruma yuvarlanabilir insan. Öyleyken kazananlar, insanların bu zor yolculuğunda onlara yardımcı olmak için kendilerini tehlikeye atarlar, ömür sıratının orta yerine kervansaraylar, ibn-i Erkam evleri kuranlar olacaktır sanırım. İşte yol kenarında gördüğüm o yeşil başakların bende böyle çağrışımları oldu.

Sonra yolda kalanları hatırladım, beraber yolculuk yaptığımız ama bugün aynı kulvarda yürümediğimiz arkadaşları hatırladım, hüznümlendim. Aslında ne onların bizden eksiği vardı ne de bizim bir fazlamız. Napsip işte...

* * *

Ziyaret ettiğimiz ev, belki hatırlarsın bazı problemlerinden bahsettiğim Nuryağdı'nın evi. Babası münzevi bir münevver. Ama belki zamandan kaçmış bir adam demek doğru olur, belki zamanına küsmüş. Adam iyi bir cerrahmış eskiden. “Ahkâm-ı asrı sıdk u selametten münharif görüp izzet u ikbal ile bab-ı

hükümetten çekilmiş.” Daha açığı, yıllar önce çalıştığı yerde rüşvet zincirine katılmadığı için zincirin dışına itilmiş. O da ata mesleği ibrikçiliğe başlamış. Çocukluğundan bilirmiş az çok. Demirci körüğünün başına geçip çekici eline almış. Şimdi o nasırlı ellerle istese de cerrahlığa dönemez herhâlde. Gemileri yakmış. Onun gemileri elleriydi. Bilgileriydi. Bilgiler eskiyince eller hantallaşınca bir cerrahattan ne kalır ki geriye. Buradaki ihtiyarların abdest için kullandıkları, çobanların çölde yeşil çay demledikleri, boy boy ibrikler kalır. İbrik takvanın da sembolü bir bakıma, ama olumsuz çağrışımları da var. Bizde bazı gazetelerin bolca işledikleri yobaz tiplemesi gibi. Aşırberdi Ağa, çocukların alacakları aile terbiyesine çok önem veriyor. Ama baskıcı bir tutumu var. Sert davranıyor çocuklara. Başta biraz bizim Nuryağdı'nın problemlerinden konuşalım demiştik. İyi ki sözü sona bırakmışız. Kaş yapalım derken göz çıkarabilirdik yoksa. Çocuğun problemlerinin bir kaynağı da babasının baskıcı tutumu sanırım. Ama adam aslında o kadar iyi, o kadar duygulu birisi ki. Çocuklarıyla arasında nasıl olduyorsa bir duvar oluşmuş işte. Kılı kırk yaran hassasiyetini anlayamıyor çocuklar. Belki biraz daha büyüseler anlarlar. Belki anlamalarına bizim yardımcı olmamız lazım. Velinin de çocuklar kadar ilgiye ihtiyacı var. Bizim okuduğumuz kaynaklardan, bizim dinlediğimiz sözlerden mahrum büyümüş çünkü.

Yine de beni çok etkiledi Aşır Ağa. Sık sık gitsem yanına, ruhumu onun çekicinin, örsünün arasına koyabilsem. Beraber Sebütü'l-Acizin mütalaa etsek mesela. Sofi Allahyar'ın yol macerasını birlikte

tekrar yaşasak. Ben beynimin kıvrımlarındaki bilgilerle harmanlasam okuduğumuz beyitleri ona sunsam, Allahyar'la çıktığımız yolculukta, Erek Dağı'ndan, Çam Dağı'ndan, Üç Şerefeli Cami'den, Kestane Pazarı'ndan da geçsek. Onun kalbini okumaya çalışsam. İradesinden, terk etmişliğinden, ruh paklığından istifade etmeye çalışsam... Belki bir ara böyle bir tecrübe de nasip olur. Neden olmasın. Eksiklerimizi tamamlamak için bu ihtiyarla ikimiz birbirimize yardımcı olabilirmişiz gibi geldi bana. Böyle bir şeye girişsek, ikimizin sıkı ilişkisinden en çok istifade edenler de belki çocuklar olurdu. Yapacak o kadar çok iş var ki yapacak olana. Ömür ne kadarına yeter bilinmez. Ama bilinen bir şey, her ömür kader tarafından belirleniyor ve ben hiç planlarımı tamamlayıp defteri kapatıp ölen adam görmedim.

Hoşça kal Yağmur...

10 Mayıs

Sevgili Yağmur,

Bir haftayı geçti ne telefon ettim ne de mektup yazdım. Bahaneler, her konudaki bahaneler her zaman sudandır. Mesela zarfım yoktu mektup yazmadım desem kim ciddiye alır. Bu olumsuzluk ne kadar gerçekçi olabilir ki... Ve telefon: Bizim orada yine santralde problem vardı, sonra da postanedeki bacılar cevap vermedi işte ve bu arada küçük bir gezi yaptık. Hazar Denizi kenarında bir şehir var, Türkmenbaşı şehri. Dokuzuncu sınıflarla beraber küçük bir gezi. Bu hafta pazartesi, salı tatildi, o tatilden faydalandık.

13 Mayıs

Aradan üç gün daha geçmiş. O gün ders arası başladım. Arada öğle arası filan yazarım demiştim. Sonra zihnim dağıldı. Akşam yazarım dedim. Bu zihin ne menem şeydir bilinmez. Bir dağıldı mı, kolay kolay toparlanmaz. Üç gün önce yukarıdaki mektup başlangıcını müteakip akşamüzeri Aşkabat'a gittim, telefon ettim. Biraz... tahmin ettiğim gibi bu konuda

söyleyebileceğim bir şey yoktu ve nitekim bir şey söyleyemedim de...

...

Bu arada küçük bir sayım çalışması yaptım. Benim yazdığım mektupların nicelik olarak daha fazla olduğunu anladım ve kendi kendimi bu konuda daha fazla suçlamayacağım. Aslında o kadar anormal biri değilim.

Dün akşam telefon ettim. Dışarı çıkmışsın, bir arkadaşına not bıraktım ama içim rahat değil yine, sizi o kadar çok özlemişim ki. Ayın on beşinde programlar bitiyor burada. Belki o tarihlerde gelebilirim.

İzni böyle bölmek doğru mu bilmiyorum. Ama erken gelmeyi de çok istiyorum.

Bu yılın nasıl geçtiğini hiç anlayamadım. Yıl geçti ama sanki yıllar birlikte üstümden kocaman bir silindir geçti. Bu yazı sağ salim atlatırsam bir.

...

Neyse tatlı yeğenim, şimdilik hoşça kal. Kafamı ve ruhumu çok dağınık hissediyorum. Manevî desteğine ihtiyacım var.

Sevgiyle.

Lokman

17 Mayıs

Sevgili Yağmur,

Bugünler, iple çekilen günler. Neyi bekliyorum tam bilemiyorum ama beklediğim bir hoş haber var sanki. Şunun şurasında ne kaldı ki diyorum... Ama inan beklemek zormuş. Tam olarak ne olduğunu bilemediğimiz, zihnimizde canlandırmakta zorladığımız bir mutluluk. Her şeye, korkulara rağmen iyi olacağını umduğumuz bir gelecek, parlak olduğunu umduğumuz ama yine de sisler içinde bir yarın. Ve mutluluk, kesin-tisiz... Hayal etmekte zorlandığımız ama öyle olmasını umduğumuz, beklediğimiz ve dua ettiğimiz.

Bugünlerde meşgulüm. Çok yazılı kâğıdı var ve aynı cevapları tekrar tekrar okuma, not verme. Öğretmenliğin en sıkıcı taraflarından biri. Bir diğeri nöbetçi öğretmenliktir herhâlde. Bu, asayişle ilgilenmek, yoklama meselesi ve zaman zaman bağırarak, demektir. Ayın yirmi beşinde okul bitiyor. Sonra öğrencilerle bir hafta gezi yapacağız, bir hafta, bilemedin on gün öğretmen programı ve bütünlemeler filan derken ayın yirmisine belki gelebilirim. Eski alacaklarım beni biraz geciktirir mi bilmiyorum.

Hiç keyfim yok. Neden bilmiyorum. Oysa hava güzel, işlerim iyi gidiyor, hiçbir muhalif rüzgâr yok nefsimden başka. Maneviyatıma ve manevî programıma hiç dikkat edemiyorum nedense. Sanki uzatmalı bir “kabz” hâlindeyim. O gelecek haberle belki, belki bu yaz yapacağımız tatille, seninle, inşirah bekliyorum. Yaramazlıklarınla çocuklaşmak istiyorum belki. Belki bilmiyorum ne bekliyorum ama içinde bulunduğum dağınıklığı ne kendime ne bir başkasına izah edebilmekten âcizim.

Bu kırkıncı mektup yanlış saymadımsa, masal köşkerinin kırkıncı odası gibi. Biraz büyülü, biraz esrarengiz olsun isterdim. Kırk sırlı bir sayıdır nitekim. Farsça “çille” ya da “çile” işte, Arapça “erbain” mistik bir sayı. İnsanlar kırkla kâmilleşmişler. Kırk günde, kırk ayda, kırk yılda... Çocuğun kırkı çıkar, büyüğün kırkı çıkar, bu da kırkıncı mektup işte. Gerçekten kırk mı? Sayıyı karıştırmış olabilirim. Zaten hangi tarihten emin olabiliriz ki hatta tarih ve hatta bizzat zaman tartışmalı kavramlar değil midir?

Bu böyledir... Sorular bir değirmen gibi döner durur ve dönüp dönüp bir yerlere gelir. Hep aynı yere mi geliyor dersin bazen ama hiçbir zaman iki şey birbirinin aynı değildir, olmayacaktır da.

Bugünlük bu kadar felsefe yeter mi acaba... Bu kırkıncı mektup, kırkıncı oda mı? Masalarda kahramanın kırkıncı odaya girmesine izin verilmez. Girme denir. Ama kahraman ne yapar eder... Kırtan sonra “çile”den çıkılır. Ama belki bu kırkı bir kırkın daha takip etmesi gerektir. Pişinceye kadar. Bizim aşkımız, hayatımızın

gayesi, “o senden razı, sen ondan razı” ufkuna ulaşmak... Bu kırklarla mı pişeceğiz. Ve ben acaba bir kırk mektup daha yazabilecek miyim? Kırk mektup daha yazacak kadar ayrılıklar, kırk mektup yazacak kadar muhabbet, kırk mektup yazacak kadar ömür olacak mı? Sorular, sorular... Ama aslında sayılar, sorulara makes olacak kadar önemli değil. Kırkla kırk birin ya da otuz dokuzun hiçbir farkı yok belki de. Bir “bir” var bir de sonsuz. Aradaki bütün sayılar eşit. Kesret. Kesretten vahdete geçmek için kaç “çile” gerektir ve bu çileler yine kesretle dans demek değil midir?

Bu sorular kendime sevgili Yağmur. Ama seninle konuşurken araya girdiler ve kulak misafiri olmak zorunda kaldın.

Baki selam.

Özlemle, muhabbetle...

Lokman

24 Mayıs

Sevgili yeğenim, sevimli dostum, kırk ikindim,

Bu akşam yine hüzün benimle. Gönül köşkümün
ya da harabe gönlümün misafiri. Sürûr istesem
de gelmez. Eski bir şair demiş ben de tekrar edeyim:

*“Dilde gam var, şimdilik lutfeyle gelme ey sürûr,
Olamaz bir hanede mihman mihman üstüne”*

Benimki öyle değil. Mutluluğu, neşeyi çağırırsam da gelmiyorlar. Gam desen, hep baş köşede. Yılbaşından önce de son haftalar biraz böyle olmuştu. Özlem bu şüphesiz. Özlemin hâlleri. Beklemek. Beklemenin resmi işte, ki daha önce de görmüştüm. Bir durakta, bir istasyonda ya da hayatın içinde. Aslında bekleyen değil beklenen olmama rağmen, birden bir yerlerden çıkıp bir dost geliverecekmiş gibi bir his var hep içimde. Oysa çıkıp geliverecek benim. Ama ne çare istediğim zaman çıkıp gitmem mümkün değil. Vakit biz istemesek bile böyle çabuk geçerken çoğu zaman, vakti büzmeye çalışmak ne büyük çelişki. Bana bu hayat birçok çelişkilerle dolu gibi geliyor son zamanlarda.

Bugün mezuniyet töreni vardı. Akşam karne yazmalıyım. Yarın karneleri vereceğiz. Sonra bütünle-meler ve öğretmenler için program. Sana son söylediğim geliş tarihi biraz değışti bu arada. Sanırım yirmisi civarında gelebileceğim ve ağustosun on beşinde dö-nüş. İzin bu kadar, mazeretler dâhil. Biraz daha uzat-mak mümkün cezayı göze almak şartıyla.

...

İşte böyle yaramaz yeğenim. Kafam hep karışık şey-lerle meşgul. Yazın nasıl geçeceğini, yapacağın yara-mazlıkları düşünüp duruyorum. Biraz hayalî, biraz “tiril”, çekilmez biri oldum son zamanlarda.

...

Şimdilik hoşça kal.

Bir de bugünlerde herkes bir yerlere dağılıveriyor. Sekreteri bulamıyorum. O olmadan daha doğru-su odasının anahtarı olmadan telefon edemiyorum. Acayip sıkılıyorum. İnan.

Allah’a ısmarlıyorum seni.

Dayın

11-12-13 Haziran

Sevgili Yağmur,

Belki de bu son mektubum olacak, son mektubum olursa eğer bir çeşit vasiyet de kabul edebilirsiniz ya da anti-vasiyet demek daha doğru olacak belki. Telefonda biraz çıtlatmışlar sanırım. İki hafta önce birkaç arkadaşla birlikte ciddi bir kaza geçirdik. Üç kişi yaralanmışız. İki arkadaş geçen hafta taburcu oldu. Ben hâlâ buradayım. Görünürde benim durumum da çok kötü değil gibi. Aslında doktorlar da ziyarete gelen arkadaşlar da hep hızlı bir şekilde iyileştiğimi, moral bozacak bir şey olmadığını söylüyorlar. Ama bunu söylerken o kadar içten, o kadar güler yüzlü oluyorlar ki içtenlikleri içime kurt düşürüyor.

İçimden bir ses bu mektubun son mektubum olabileceğini söylüyor.

...

Biraz önce öğrenciler geldi. Çiçek ve meyve suyu getirmişler. Üç beş dakika oturup hasta ziyaretinin makbulü kısa olanıdır kaidesince izin isteyip çıktılar. Daha ciddi gördüm bugün onları. Ufak tefek

problemleri aşmış, bir iki haftada kocaman adam olmuşlar gibi gördüm. Biraz daha otursalardı keşke. Getirdikleri çiçek daha şimdiden pörsümeye başlamış. Kökünden ayrılmış çiçek ölüsü işte. Sarıp sarmalasan da faydası yok. Ziyaretçilerim beni duygusal atmosferleriyle sarıp sarmalamaya çalışıyorlar sanki. Sanki bana söylemeseler de vedalaşmaya geliyorlar. Ben her gelenden helallik istiyorum tabi. Onlar da ne hakkımız olacak, helal olsun tabi de daha çok programlar yapacağız seninle diyorlar. Suad Hoca'yla Mustafa Hoca neredeyse hep burada. Suad Hoca:

- Ağabey, öyle kolay kurtulamazsın elimizden. On beş gün kitap okuyacaktık Gökdere'de, daha on gün oldu, cezalınsın, buradan çıkınca tatil köyüne döneceğiz, bir on gün daha kalacağız, diyor.

Allah yokluklarını göstermesin. Belki yazın onların köye de uğrarız. Mustafa Bey'in de yeğeni varmış sizin bölümde. O vesileyle o kızcağızla da irtibat kurmuş olursunuz hem.

...

Bugün seher vakti kuş seslerini dinledim. Aklıma takıldı, bir ilahiden iki mısra döndü durdu kafamda. "Yatma seherde / Uğrarsın derde..." başı yok, sonu yok... Sıcak bir şehir burası. Hele bu aylarda günün en yaşanır saati sabah namazını takip eden saatler. Yıllarca bir türlü oturtmadığım sabah namazından sonra yatmama alışkanlığım için kim bilir kaç yüzüncü defa yandım yakıldım. Kim bilir kaç yüzüncü defa yine kendime söz verdim. Üzerime güneş doğmayacak bundan sonra. Yapamadığım, ertelediğim işler

geçti sıra sıra gözümün önünden. Çoğunun sorumlu olarak yine zaman tanzimindeki başarısızlığımı gördüm. Sonra zaman zaman niyet kirlenmeleri, nazır kırılmaları yaşadım sanırım. “Biz” aynası “o”nu yansıtırken belki “ben”liğimin tozuyla, gubarıyla aynanın revnakına halel getirdim, kim bilir.

Neyse, şimdi biraz evrad okuyacağım. Arkadaşlarla karar verdik, sabahları “evrad-ı kudsiye” okuyacağız. Bu mektubu da ne zaman tamamlar da gönderirim bilmiyorum artık.

...

İçime doğuyor Yağmur, eğer bu hastaneden ölüm çıkarsa dert etme. Her nefis ölümü tadıcıdır, el hak. Bunu söylerken ölümden korkmadığımı da sanma hem nasıl korkuyorum. Necip Fazıl’ın bir şiiri vardı ama şimdi pek hatırlayamıyorum. Köpek korkusuyla korktum ölümden, diye başlıyor. Sonra şunu yapamadım, şunu yapamadım, diye yapamadıklarını sayıyor bir bir. Bazıları, ölümden değil, hesaptan korkuyorum, diyor. Benimki öyle de değil. Ben her ikisinden de korkuyorum.

Bazı arkadaşlar vasiyet yazıyorlardı. Mesela ölünce beni buraya defnedin, şöyle şöyle yapın filan diyorlardı. Ben bütün bunlara saygı duyuyorum ama kendim için böyle şeyler düşünmek, planlamak nedense hadimi aşmış gibi geliyor. Ben öldükten sonra hayatla ilgili sorumluluklar düşmeyecek mi üzerimden. Niye bana yüklenmeyen yükü yüklenmeye kalkayım ki. Bir ölüyü defnetmek farz-ı kifayedir ve geride kalanların mesuliyetidir. Nereye gömerlerse gömsünler. Mal

mülkle ilgili bir vasiyetse, neyim var ki neyimi vasiyet edeyim. Terekemde çıksa çıksa beş on koli kitap çıkar. Onların da ne kadarı işe yarar şeylerdir bilmiyorum. Ama bu konuda belki bir hususa dikkat çekebilirim. Arkadaşlar Türkçe kitaplarımı öğrencilere paylaşırsalar, Türkmence kitaplarımı sana gönderseler iyi olur. Gayem köprü olmaktır çünkü. Bir de Türkçe kitap Türkmenistan'da, Türkmence kitap Türkiye'de daha değerlidir. Artık mezarım nerede olacaktıymış, oraya kimler gelecektiymiş beni ilgilendirmez. "Bir garip ölmüş diyeler..." filan şeklinde bu sözleri süslemekten de korkmuyor değilim bir taraftan. Belli mi olur rahmetlinin son mektubuymuş diye televizyona, gazeteye filan çıkarırlar. Giderayak böyle bir riyaya girmeyeyim neme lazım. Gerçi bu hâliyle yayımlayabilirler ve bu sefer belki de katmerli bir riya olur ama bu düşüncenin de bir yerde kestirip atmazsan sonu yok işte. Olduğu kadar artık. O kadar zor ki bu düşünceler içinde kalp selametini muhafaza edebilmek.

...

Hoşça kal Yağmur, annene, tanıdıklara ve arkadaşlarına da selam söyle.

Gerçi benim hislerim genelde doğru söylemez. Belki yazın tekrar o alabalık havuzlarına falan gideriz. Bu mektubu da makaraya alırsın orada.

Neden olmasın değil mi?

Lokman

Son Söz Yerine Birkaç Kelam

Lokman dayım, bu son mektubu tamamladıktan bir hafta sonra vefat etmiş. Mektubunu bu sefer postadan değil, elden aldım. Suad ve Mustafa Amcalar hem bizi teselli etmek hem de görüşümüzü almak için telefon etmişlerdi. Sonra taziye için aileleriyle birlikte yanımıza geldiler. Daha uzun konuştuk, son mektubu verdiler. Annem, cenazeye gitti. Onu görev yaptığı okulun penceresinden görülen, yolun karşısındaki mezarlığa defnetmişler. Annemin gidiş dönüşünü, pasaport vize işlerini alelacele dayımın arkadaşları hallettiler. Onu ve beni bir şehidin değerli emaneti gibi gördüler sanırım. Sonra eve taziyeye gelenler arasında bizim okulun başka bölümlerinde okuyan yurt dışından öğrenciler de vardı. Dayımın öğrencileri imişler.

Mustafa Amcanın yeğeniyle de tanıştık. Bu sene o da bizimle kalacak. Yaz tatili boyunca dayımın mektuplarını okudum durdum. “Müstear Yaşamak” romanını yazabilir miyim diye kafa yordum. Mektupları bölümden bazı hocalarıma da gösterdim. Sonuç olarak bu mektupların bu hâliyle de yayımlanabileceği ve romandan beklenen maksadın kısmen de olsa hâsıl olacağı kanaati oluştu bende. Son mektupta

bazı intizamsızlıklar vardı. Az buçuk düzeltmeye çalıştım. Diğer mektuplara ise hiç dokunmadım. Sadece nişanlısına gönderdiği mektup, annemle ve iş arkadaşlarıyla ilgili ziyadesiyle şahsî bazı bölümleri çıkardım. Sonra hatasıyla sevabıyla dayımın yazdığı şekilde dizdim bilgisayarda. İleride dayımın vasiyeti sayıp “müstear yaşamak” romanını yazmaya yeltenir miyim, bilmiyorum.

Kendimde o gücü hissedersen neden olmasın, diyorum bir taraftan; bir taraftan da bu da aslında bir müstear yaşayanın kendi ağzından yazabileceği en iyi romandır belki, diyorum. Aslında biraz düşününce Lokman dayımın Abuzer Ağabeylerinden, Murat Ağabeylerinden pek de farklı olmadığını anlıyorum. Onun müstear adı yoktu belki ama müstear hayatı vardı. Kendisi her ne kadar kendi hayatını küçümsese de sıradan hayatıyla benim için –belki de dayım olduğundan– dev bir şahsiyet. Dolayısıyla bu kitap Abuzer Ağabeylerinin müstear hayatını anlattığı bir kitap olmasa da pekâlâ Lokman dayımın farkında olmadan kendi müstear hayatını anlattığı bir kitaptır.

Takdir saygıdeğer okuyucunuzdur. İçinizde bir duygu kıpırdaması olduysa adı sanı belirsiz, mezarı yok olmuş inananların ruhuna bir fatiha okuyun yeter. Bu fatihadan kendine düşenle bir yerlerde nice Lokman Öğretmenler ihya olacaktır.

Yağmur